

Menjava lani: za 3% več

Naš izvoz za 18%
večji, uvoz pa za 5%
manjši kot leta 1971

BEOGRAD, 15. jan. (Tanjug) — Obseg jugoslovanske blagovne menjave s tujino je lani dosegel vrednost 92 milijard 899 milijonov dinarjev, je povedal na današnji tiskovni konferenci generalni direktor zveznega zavoda za statistiko Ibrahim Latifić. Od tega pride na izvoz 38 milijard 38 milijonov dinarjev ali 18 odstotkov več, na uvoz pa 54 milijard 67 milijonov dinarjev ali 5 odstotkov manj, se pravi, da se je vrednost menjave v celoti povečala za 3 odstotke. Zmanjšal se je zunanjetrgovinski primanjkljaj: konec 1972. leta je znašal še 16 milijard 835 milijonov

IBRAHIM LATIFIĆ:
manjši primanjkljaj

dmanjev (leto dni prej 25 milijard 603 milijone dinarjev — to pomeni, da se je lani primanjkljaj skrčil za 34 odstotkov).

Latifić je med drugim tudi navrekel, da kolikoli se je povečal izvoz po republikah. Na tretjem mestu, za Srbijo in Hrvaško, je Slovenija, ki je izvozila za 7 milijard 292 milijonov dinarjev blaga ali 22 odstotkov več kot leta 1971. Več o lanskim blagovni menjavi in industrijski proizvodnji objavljamo na 3. strani, podatke o gibanjih v SRS (decembra in lani) pa na 2. strani.

Je mir res na dosegu roke?

Vest iz Hanoja o skorajšnjem miru — Demanti v Parizu — Nixon ustavil bombardiranje — Kissinger spet v Pariz

HANOI, PARIZ, KEY BISCAYNE, 15. jan. (Tanjug, AFP, Reuter). Dopisnik AFP iz Hanoja Jean Thoraval je vna podlagi zanesljivih virov sporočil, da bodo DR Vietnam in ZDA že nocoj objavili mirovni sporazum. Severnovietnamska delegacija na pariških pogajanjih pa je danes sporočila, da so časopisna poročila povsem neutemeljena in da ni res, da bo mirovni dogovor objavljen že čez nekaj ur. Agencija Reuter je sporočila, da je predsednik Nixon ukazal takojšnje ustavitev vseh bombardiranj Severnega Vietnama in miniranja njegovih oporišč. Ustavitev je začela veljati ob 16. uri po srednjeevropskem času.

Medtem je tiskovni predstavnik Bele hiše Ziegler rekel, da se bo posebni Nixonov svetovalec Kissinger kmalu vrnil v Pariz, na nadaljevanje pogajanj o miru s severnovietnamskim pogajalcem Le Duc Thiem. Bela hiša je sporočila, da je ustavitev vseh okenjnih vojaških operacij proti Severnemu Vietnamu izraz napredka na pariških mirovniških pogajanjih. Toda mine, ki so položene v severnovietnamskih pristaniščih, bodo ostale aktivne. O tem, kdaj jih bodo odstranili, se bodo nemara začeli pogajati s Severnim Vietnamom.

Daily Express piše, da namerava Washington v soboto razglasiti ustavitev ognja in da bo predvidoma vsaka stran obdržala, kar bo imela tisti trenutek v rokah. AFP poročila iz Pariza, da je predstavnik delegacije začasne južnovietnamske revolucionarne vlade izjavil, da njegova delegacija zahteva, naj ustavitev bombardiranja velja tudi za Južni Vietnam in da naj čimprej podpisajo premirje.

Te ustanove so napadli, ko so se v skupinah vračali domov, po demonstracijah proti ameriški bombardiranju Severnega Vietnama. Razbili so okna, pa tudi druga škoda je precejšnja, saj znaša samo v predstavništvih letalskih družb okrog 100.000 dolarjev.

Slab sloves letal

Demonstranti proti
vojni napadi sedeže
letalskih družb

FRANKFURT, 15. jan. (AP) — Policija je sporočila, da so udeleženci demonstracij proti nadaljevanju vojne v Vietnamu v soboto zvečer s kamenjem in drugimi predmeti obmetavali sedeže letalskih družb iz ZDA, Španije in Izraela in prostore več bank v predmestju Frankfurtu.

Te ustanove so napadli, ko so se v skupinah vračali domov, po demonstracijah proti ameriški bombardiranju Severnega Vietnama. Razbili so okna, pa tudi druga škoda je precejšnja, saj znaša samo v predstavništvih letalskih družb okrog 100.000 dolarjev.

Program o delu kongresa - maja

Priprave za politično osnovo X. kongresa ZKJ so v polnem teku — Pomembna vloga sredstev informiranja

BEOGRAD, 15. jan. (Tanjug). Predsednik odbora za pripravo X. kongresa ZKJ Veljko Vlahović, član tega odbora Jure Bilic in član ene izmed delovnih skupin Nikola Stojanović so danes govorili s direktorji, glavnimi in odgovornimi uredniki časopisov, radia in televizije in s akreditiranimi novinarji pri predsedstvu ZKJ. Pogovor se je nanašal na priprave za kongres, ki bo spomladi prihodnjega leta.

Vlahović je rekel, da od bor in njegove štiri delovne skupine intenzivno pripravljajo politični delovni program X. kongresa ZKJ, tako da bodo v drugi polovici maja lahko svoje predloge dali v splošno partijsko razpravo. Ne ukvarjajo pa se samo z delovnim programom X. kongresa, temveč pripravljajo tudi skupno stališče do o-

ne prehojene poti ter do nadaljnjih nalog, tako na kongresih ZK republik in na krajskih konferencah, ki bodo pred kongresom ZKJ. Pri pripravljanju delovnega programa izhajajo iz programa ZKJ, dokumentov IX. kongresa, konference in drugih zborovanj v ZKJ iz zadnjih let, zlasti pa iz stališč,

izraženih v pismu predsednika ZKJ in izvršnega biroja predsedstva.

Veljko Vlahović je opozoril, da se morajo pripraviti na X. kongres ZKJ tehtno in v celoti posvetiti tudi javna občila, ki naj spodbujajo ljudi k ustvarjalni in idejni razpravi ter zapisujejo nove predloge.

Pot do občana

Republiška izobraževalna skupnost ima normative, s katerimi zagotavlja racionalno gradnjo novih šolskih objektov. Ti normativi — imajo jih za osnovne šole in posebne šole, pripravljajo pa jih za dijaške domove — z ene strani od projektanta in izvajalca zahtevajo, da mora novi objekt imeti vsaj predpisani minimum glede kakovosti in funkcionalnosti, z druge pa določajo, da izvedba ne sme preseči zgornje dopustne cene.

Posledica je taka, da smo pri gradnji osnovnih šol dosegli tako nizko ceno, kot je ni uspejo zagotoviti pri gradnji nobenih drugih objektov pri nas.

Ob tej ugotovitvi se odpira nekaj vprašanj. Najprej v šolstvu samem, kjer se zmeraj poznamo tudi primere, ko izvajalci od investitorja izsilijo višjo ceno, kot bi bila po normativih dopustna. Takih primerov skoraj ni več ob gradnjah, kjer je s posojilom soudeležena republiška izobraževalna skupnost. Pojavljajo se seveda tudi tam, kjer takih normativov še nimamo in kjer je zato izredno težko reči, kakšna cena je za kakšen objekt še dopustna in katera ne več. Zato v republiški izobraževalni skupnosti iščejo možnost, da bi čimprej izoblikovali neke kriterije tudi pri gradnji objektov za srednje in visoko šolstvo. Se pomembneje pa je, da iščejo možnost, kako bi sploh prepovedali take izvedbe gradenj na področju šolstva, ki bi bile dražje, kakor pa dogovorjeni normativi dopuščajo. S tem bi veliko prispevali k racionalni porabi investicijskih sredstev.

Ob tem se pa seveda zastavlja nadaljnje vprašanje, ki meri na gradnjo izven šolstva. Kdaj bomo izoblikovali kriterije za gradnjo objektov — trgovin, hotelov, bank, tovarn, cest itd. — kjer ne bi mogli govoriti o racionalnosti. O racionalnosti v obeh ozirih: ponekod je izvedba preveč razkošna, drugod je bil zaradi premalo učinkovite izvedbe denar vržen takorekoč proč.

Ob vseh takšnih primerih se ljudje razburjajo na zborih volivcev in drugod, vendar skoraj zaman, ker jim navadno povedo, da te stvari pač dandanes toliko stanejo.

Vsaj za področje šolstva dobivajo zdaj občani v roke gradivo, s katerim bodo mogli oni postavljati zahteve tudi glede cene. V družbenem interesu in v duhu našega časa bi bilo, da bi občani dobili čimprej v roke tudi merila in obračune glede drugih stvari, ki jih plačujejo.

J SVETINA

Žrtve napada Izraela

Opazovalec OZN potrdil, da so bila civilna naselja cilji napadov

TEL AVIV, 15. jan. (UPI) — Izraelsko vojaško poveljstvo je demantiralo poročilo opazovalcev OZN, češ da so bila civilna naselja cilji napada izraelskega letalstva in topništva na južni del Sirije.

Do napade je prišlo 8. januarja, opazovalec OZN pa je tisti del Sirije obkraljeval, opazovalec OZN pa je tisti del Sirije obkraljeval, opazovalec OZN pa je tisti del Sirije obkraljeval, opazovalec OZN pa je tisti del Sirije obkraljeval.

FRED FRELENG V VIETNAMU? — Predsednik Nixon v pogovoru s svojim svetovalecem in pogajalcem v Parizu, Henryjem Kissingerjem, ki se zdaj spet vrača v Pariz na pogajanje s Le Duc Thiem (levo). — Severnovietnamska delegata na pariških pogajanjih Xuan Thuy in Le Duc Tho ob prihodu v vilo, v kateri potekajo pogovori (desno).

FRED FRELENG V VIETNAMU? — Predsednik Nixon v pogovoru s svojim svetovalecem in pogajalcem v Parizu, Henryjem Kissingerjem, ki se zdaj spet vrača v Pariz na pogajanje s Le Duc Thiem (levo). — Severnovietnamska delegata na pariških pogajanjih Xuan Thuy in Le Duc Tho ob prihodu v vilo, v kateri potekajo pogovori (desno).

Druga runda v Helsinkih

Pričakujejo, da bo tudi
tokrat prevladoval duh
sodelovanja

HELSINKI, 15. jan. (Tanjug) — Druga faza posveto-

vanj 34 držav se je dopoldne začela s vprašanji priprav na evropsko konferenco o varnosti in sodelovanju. Predsedujoči na posvetovalnem sestanku, finski diplomat Totterman je danes izrazil primanje jugoslovanske predlogu o pripravljanih pogovorih. Po današnji seji kaže, da so države udeležence pripravljene konstruktivno sodelovati. Prvi nastopi so potekali, da ne gre za doktrinarne debate, temveč za praktično delo. Danes so govorili veleposlaniki Belgije, Italije, Danske in SZ.

Atentat na Somoza?

V Managui krožijo go-
vorice, da je nanj stre-
ljaj pripadnik garde

MANAGUA, 15. jan. (Interpress) — Kljub uradni demantiji po Managui se zdaj krožijo glasovi o atentatu na sornoko roko Nikaragve in poveljnika njenih oboroženih sil generala Anastasia Somoza.

Latinskoameriška agencija Interpress servis v zvezi s tem omenja, da se general Somoza zadnjih 48 ur sploh ni prikazal v javnosti. Tudi neki salvadorski list je pisal o atentatu in o tem, da je bil Somoza pri tem ranjen.

Neki pripadnik narodne garde je bil proti njemu večkrat ustrelil in ga zadel.

ANASTASIO SOMOZA:
nobene vesti o njem

Glasovi o atentatu na Somoza in o nezadovoljstvu z njegovimi težnjami, da bi se bolj okreplil svoj položaj, so se začeli širiti zlasti v zadnjih dneh. Nikaragva, ki jo je prizadel strahoten potres, od katerega si še dolgo ne bo opomogla, preživlja zdaj hkrati tudi najburnejšo politično krizo v zadnjih tridesetih letih.

Še odpori

Sekretariat CK ZKS: Razglašanje posameznih enot za TOZD ni formalnost

LJUBLJANA, 15. jan. Organizacije ZK v delovnih organizacijah morajo razpravljati in politično oceniti vsak osnutek samoupravnega sporazuma o ustanovitvi temeljnih organizacij združenega dela, je sekretar sekretariata CK ZKS Franc Setine povzel razpravo o uresničevanju ustavnih dopolnil.

Čeprav v zadnjem obdobju zaznavamo večjo aktivnost pri ustanavljanju TOZD, prihajajo iz vrst vodilnih v delovnih organizacijah še vedno odpori. Za organizacijo ZKS je to najboljša priložnost, da razčisti napreje v svojih vrstah, saj gre pri vodilnih največkrat ravno za člane ZK.

Počasnost pa ni vedno posledica obstrukcije, ampak nemanja, strahu pred odprtimi problemi okoli morebitne reorganizacije podjetij ali za-

okrožitve tehnoloških delovnih enot. Ker ustavna dopolnila terjajo vrsto strokovnih razlag, bodo v prihodnje posebne komisije za samoupravljanje pri CK ZKS, RK SZDL, sindikatih in zbornici usklajevale svoje delo. Sekretariat CK ZKS zavrača poskušne, da bi dosedanje organizacijske enote le razglašali za TOZD, ne da bi temeljito preverili oblike in vsebino samouprave. (Več na 2. str.)

Vrhunec tekem za SP

Velesalom za svetovni
pokal v Adelbodnu do-
bil Gustav Thöni

LJUBLJANA, 15. jan. — Komaj so najboljši alpski smučarji na svojo včerajšnjo končali tekmovalno v Wengnu, še jih je danes čakal nov štart. V veleslalomu za svetovni pokal so se pomerili v Adelbodnu, kjer je bil prvi letošnji kranskojorski zmagovalec Gustav Thöni.

Jutri bo v Grindelwaldu, kjer je bil tudi prvi del moške wengenske prireditve, spet živahno. Na progi za smuk se bodo pomerila dekleta, naslednji dan pa še v slalomu. Moške vodi pot iz Švice v Francijo, kjer bo konec tedna novo tekmovalje za svetovni pokal.

Ujeli pravo pričo

Gverilci v Buenos
Airesu ugrabili zaporniškega zdravnika

BUENOS AIRES, 15. jan. (Interpress) — Argentinski psihater Hugo Norberto d'Aquila, ki je delal v zdravstveni službi kaznišnice, je še naprej v rokah gverilcev, pripadnikov tako imenovanih oboroženih sil za osvoboditev. Ugrabili so ga verjetno zato, da bi viz prve roke dobili podatke o tem, kako ravna policija s političnimi jetniki in s zaprtimi gverilci.

,Popravek' ZDA

Baje je ameriška stran odstopila od zahteve po dveh
Vietnamih — V Parizu sestanek tehničnih strokovnjakov

PARIZ, 15. jan. (UPI, Reuter). Tehnični izvedenci severnovietnamske in ameriške delegacije na mirovniških pogovorih o Vietnamu so se danes zbrali v Parizu. Kot je povedal predstavnik ameriške delegacije, so govorili o podrobnostih morebitnega sporazuma o premirju.

Predstavnik delegacije začasne južnovietnamske revolucionarne vlade Li Van Sau pa je včeraj izjavil, da se je ameriška stran med zasebnimi pogovorom med Kissingerjem in Le Duc Thiem odrekla zamisli o Severnem in Južnem Vietnamu kot ločenih državah. Ta izjava sicer res ni bila neposredna, a v njeno verodostojnost ne gre dvomiti, saj je danes Le Duc Tho skupaj z vodjo delegacije DR Vietnama Xuan Thiem obiskal južnovietnamsko delegacijo in jo obvestil o poteku pogajanj. Američani pa so se

odrekli zahtevi o umiku severnovietnamskih čet z juga. Li Van Sau je omenil, da bi bilo za zdaj nemogoče komentirati napredovanje v pogajanjih.

Ameriški demokratični voditelj v senatu Mansfield pa je izrazil zaskrbljenost, da ne bi dovolili predsedniku saigonske vlade Thieuju izpodkopati sporazum, ki bi morda sledil iz pariških mirovniških pogovorov. V intervjuju po televiziji je izjavil, da ne vidi razloga, zakaj bi bilo treba Američanom hoditi v Saigon posvetovati se s Thiemjem.

Arabci pričakujejo pomoč nevezanih

KAIRO, 15. jan. (Tanjug) — Podpredsednik sirske vlade in zunanji minister Kadam, ki je končal obisk v Kairu, je izjavil, da od nevršenih držav pričakuje nadaljnjo podporo pri reševanju bližnjeevropske krize: »Dobela naravno je, da te države sprito svoje odgovornosti nadaljujejo podporo pravični arabski stvari in to stvar pojasnjujejo svetovnemu javnemu mnenju.«

Prvi sestaneke devetih

V Bruslju so se prvič
sestali zunanji ministri
razširjene EGS

BRUSELI, 15. januarja — Zahodne agencije poročajo, da se je v 18-nadstropni palači EGS v Bruslju danes začel prvi sestanek ministrov te razširjene 9-članske integracije. Ta sestanek ocenjujejo kot prvi korak v novem življenju EGS. Hkrati se je v Strasbourgu v Franciji danes začela prva seja evropskega razširjenega parlamenta.

Na slovesni seji v Bruslju danes prvič sodelujejo zunanji ministri Velike Britanije, Irske in Danske. V svojih govorih so povedali, da so njihove vlade odločene sodelovati pri nadaljnjem razvoju EGS. Komentar na 6. strani.

Rakete na bazo

Osvobodilne sile zasule Da Nang z raketami — Leteče
trdnjave so tudi včeraj bombardirale južni del DRV

SAIGON, 15. jan. (UPI). Na letalsko oporišče v Da Nangu je nekaj pred polnočjo padlo deset 122-milimetrskih raket, je davi izjavil vojaški predstavnik v Saigonu. Rakete so poškodovale štiri ameriška transportna letala, več drugih vozil in poslopj. O žrtvah ne poročajo.

CREIGHTON ABRAMS:
zadnji polet letalnih trdnjav

Ameriško poveljstvo je potrdilo, da B-52 še vedno bombardirajo južno območje Severnega Vietnama. Ameriški teški in taktični bombniki so v zadnjih 24 urah več sto krat preleteli Južni Vietnam. Letala so nenehno krožila nad plantažo Michelin in mestom Ben Kata, 50 kilometrov od Saigona, kjer so odvrgla več tisoč ton bomb. Predstavnik ameriškega vojaškega poveljstva je izjavil, da je letalstvo pomagalo v akciji čistke saigonske divizije. Najbolj je na tem območju ena od divizij osvobodilnega gibanja.

V ameriških krogih v Saigonu niso danes hoteli nič povedati o usodi letala F-111, sestrjenega s pilotom vred južno od Hanoja po Nixonovem

ukazu 30. decembra, naj prenehajo bombardirati DR Vietnam severno od 20. vzporednika. Vojaško poveljstvo je zavrnilo vsako vest o tem, da so se bombardirali to območje po Nixonovem ukazu, in tudi zanikalo kakršnekoli izvidniške polete.

Titovo sožalje

BEOGRAD, 15. januarja (Tanjug) — Vrhovni komandant oboroženih sil SFRJ Josip Broz Tito je materijalno generalmajorja v pokolu Milovana Vujovića postal brlojavko z izrazi globokega sožalja v imenu JLA, žene Jovanke in v svojem imenu.

PRENEHAJE ZA BOMBNI NASILJEM — V nedeljo je bila v ZR Nemčiji, in sicer v njenem glavnem mestu, hostje največja demonstracija proti vojni v Vietnamu. Kakih 20.000 demonstrantov, večina mladih, je korakalo skozi Bonn in vzklikalo: »Nixon je morilec in fašista in druge protivojne parole. Več o tem berite na zadnji strani.

Telefoto: UPI

Dogovor o vrsti stikov

Končano zasedanje mešanega odbora o širši proizvodni kooperaciji

OD NASEGA PARISKEGA DOPISNIKA

PARIZ, 15. jan. — Član ZIS Ivo Jerkić je lani državni minister v Quai d'Orsay André Bettencourt sta dopoldne podpisala protokol o zasedanju mešanega mednarodnega odbora za gospodarsko, industrijsko in tehnično sodelovanje. Odbor je s tem končal zasedanje, na katerem so razpravljali o možnostih za razširitev industrijske kooperacije in trgovine ter se dogovorili o vrsti stikov med našimi in francoskimi gospodarstveniki, turističnimi delavci, planerji in funkcionarji, ki naj bi ustvarili ugodnejše vzdušje za razvoj gospodarskih stikov. Pred odhodom v Beograd se je Ivo Jerkić pogovarjal s francoskim ministrom za investicije in stanovanjsko izgradnjo Olivierom Guichardom o možnostih za okrepitev sodelovanja. ANDREJ NOVAK

Ne moremo pristati na zamenjavo tablic

Delavci še premalo seznanjeni s konkretnimi pripravami na ustanovitev TOZD — Bojazen centrov zaradi osamosvajanja dislociranih obratov podjetja

LJUBLJANA, 15. jan. Delavci poznajo namen ustavnih dopolnil le še splošno, niso pa zadostno seznanjeni o konkretnih pripravah na ustanovitev TOZD in vključeni v snovanje teh. Takšna je splošna ocena komisije CK ZKS za samoupravljanje v združenem delu, ki je nedavno izvedla anketo v vseh delovnih organizacijah v SRS, ki imajo več kot 15 zaposlenih. Sekretariat CK ZKS je danes razpravljal o analizi te komisije.

Medtem ko so delavci iz javnih občil kar zadovoljivo obveščeni o smotirih ustavnih dopolnil — posebej se po Ti- lovem planu, ki ga pozna preko 80 odstotkov — pa opazno napreduje usmerjanje na sicer redkejših stanišjih, kjer jim vodilni bodisi govorijo, da bodo dobili manjše plače, da ne morejo ustanoviti TOZD zaradi posebne organiziranosti ipd.

Raje delovati temeljito in počasneje, kot pa na hitro zamenjati tablice, da bi zadovoljili trenutne politične muhe, kot ponekod vodilni v delovnih organizacijah še vedno pomljujejo pomen ustavnih dopolnil, meni sekretariat CK ZKS.

V še podpisanih samoupravnih sporazumih o ustanovitvi TOZD pogosto najdemo le uzakonitev dosedanjega stanja. Mitja Svab je navedel kot takšen primer litostroj-skega spora, kjer se celo širi kot vzorec — na drugi strani pa opozoril, da ostaja od skupnih štiri tisoč delovnih organizacij velika večina (okoli 3000 majhnih) nedotaknjenih; ker pač ne bodo imele TOZD, ničesar ne delajo, da bi skladno s ustavnimi dopolnili obogatili samopravo.

Okoli 120 tisoč slovenskih delavcev je zaposlenih v obratih, ki so ločeni od matičnega podjetja, v drugi obliki (dislocirani). Ponekod vlada tu pravi kolonialni odnos; ker se centri boje, da bi zgubili nad njimi kontrolo, jih pogosto tudi nečejo zaskrobiti v zaključeni tehnološki postopek in tako niso zreli, da bi ustanovili TOZD (M Svab navaja primer Iskrinega obrata v Trebnju).

Po drugi strani pa nastajajo vzorne rešitve, kjer se poleg delovnih organizacij sporazumevata tudi prizadeti občini (npr. Gosolov obrat v Kobardu).

Z ustanavljanjem TOZD bo mogoče priti tudi do nekatere

Popis članstva ZKS

Organizacija ZKS ga morajo opraviti med 26. februarjem in 3. marcem

LJUBLJANA, 15. jan. — Med 26. februarjem in 3. marcem letos bodo vse organizacije ZKS popisovale svoje članstvo. Sekretariat CK ZKS zahteva vse organizacije, ki tega še niso storile, da ob tej akciji razčistijo z vsemi primeri, ki obremenjujejo statistiko, niso pa bodisi sploh aktivni, nočejo plačevati članarine ali pa s svojim delom ne zastopajo politike ZKS.

Tako je popis tudi pomembna politična akcija. Da bi v CK ZKS lahko ugotovili, kje komunisti delujejo, kje so zapleteni in kakšno so njihove interese naglasi, bodo vprašalniki kar obsežni. Šele po temeljiti analizi socialne sestave članstva ga bo mogoče tudi primerjati s splošno socialno sestavo naše družbe ter voditi ustrezno politiko pomlajevanja.

ANTON RUPNIK

So potrebne še nove omejitve?

Elektrogospodarstveniki na pogovor k Bijediću — V pomoč ogroženim območjem predlagajo redukcije drugod

BEOGRAD, 15. jan. (Tanjug). Delegacija jugoslovanskih elektro gospodarstvenikov bo obiskala predsednika ZIS Džemala Bijedića, zato da bi opozorila na to, kako je s preskrobo z električno energijo, in na druge, nemajhne probleme elektro gospodarstva. Tako so sklenili danes na izredni seji upravnega odbora skupnosti jugoslovanskega elektro gospodarstva, ki je razpravljal o zdajšnjem neugodnem elektroenergetskem položaju.

Od začetka tega leta se je namreč elektroenergetski položaj pri nas naglo poslabšal, to pa zaradi velike suše v decembru lanskega in januarja tega leta. V januarju se je dotok vode znižal na polovico normalnega dotoka v povprečnih hidroloških razmerah. Zbirna jezera so se hitro praznila, tako da elektrarne ne morejo delati s polno močjo. Planirane količine energije imata samo Rama in Marovo, pa še tam nekatere okvare slabijo proizvodnjo.

Zato so 8. januarja uvedli omejitve električnega toka za neposredne odjemalce v Dal-maciji in Makedoniji, malo pozneje pa tudi za odjemalce v Sloveniji. Povedati je treba, da je zadrega še večja tudi zato, ker veliko termoelektrarn nima zadostnih zalog goriva. Sprito tega položaja in računajoč tudi z novimi težavami je upravni odbor skupnosti jugoslovanskega elektro gospodarstva mnenja, da bodo verjetno potrebne nove omejitve dobav električnega toka.

Zategadelj so predlagali, naj bi poleg že sprejetih omejitev na izrazito ogroženih območjih, elektro gospodarstvo organizacije z drugih območij razmisle o možnosti, da bi pomagale z omejitvijo dobav električnega toka manj važnim odjemalcem na svojem območju. Tako bi zagotovili, da bi sistem funkcionalno celota in da bi se izognili veliki materialni škodi, ki nam grozi.

Seveda pa je treba prejšnji dogovor o pogojih dobav električne energije.

Zgodilo se je

16. januarja

Danes je turek, 16. januarja, do konca leta je še 349 dni. Na današnji dan se je v preteklosti med drugim zgodilo:

- 1962 — Umrli je Ivan Meštrović (rojen 1883), eden naših največjih kiparjev, ki je bil v zgodnji mladosti pridelni mednarodno priznan.
- 1957 — Umrli je slavni italijanski dirigent Arturo Toscanini (rojen 1867), eden največjih dirigentov tega stoletja.
- 1947 — Ustavodajna skupščina Ljudske republike Slovenije je sprejela prvo republiško ustavo.
- 1931 — V ljubljanski jedrni se je začela glavna stavka 25 političnih jetnikov zaradi zvečanja preiskave.
- 1927 — Umrli je geograf Jovan Cvijić, utemeljitelj geografske vede v Srbiji in eden naših najplodnejših znanstvenikov.
- 1920 — Prvi sestanek Društva narodov.
- 1920 — V ZDA so uvedli prohibicijo.
- 1853 — Ameriške čete so se izkrcale na Havajih, da bi uvedle red po uporabi ondane prebivalstva, ki je vrglo z oblasti kraljico Liliuokalani.
- 1778 — Francija je priznala neodvisnost ZDA.
- 1547 — Ivan IV. Grozni je bil v Moskvi kronan za ruskega carja, prestol je zasedel 1533. leto kot triletni deček.

Bilanca za 1972

Lani industrijska proizvodnja v SRS za 8,7 % večja kot v 1971 — Decembra 424 več zaposlenih kot novembra

LJUBLJANA, 15. jan. Decembra lani je bila industrijska proizvodnja v Sloveniji za 6,8 odst. večja kot decembra 1971. V primerjavi z lanskim novembrskim pa je bila decembrska proizvodnja za 5,4 odst. večja.

V primerjavi z decembrom 1971 leta se lani decembra najbolj povečala proizvodnja elektroenergije, in sicer za 59 %, proizvodnja črne metalurgije in elektroindustrije za 9 %, kemična industrija za 17 %, industrije gradbenega materiala za 20 odst. Manjša pa je bila proizvodnja v pre-mogovnikih, in sicer za 11 %, v usnjarski in obuvalni industriji za 10 % in v grafični industriji za 5 %.

Po podatkih zavoda SR Slovenije za statistiko je bila slovenska industrijska proizvodnja v letu 1972 za 8,7 % večja kot leta 1971. Predmetov za široko porabo so lani izdelali za 14,5 % več, drugih izdelkov pa za 9,5 % manj kot leta 1971.

Poglejmo, za koliko so lani v primerjavi z letom 1971 po-večali proizvodnjo posamez-nih panog industrije. Najbolj je povečala proizvodnjo elektroenergije (za 59 %), kemična industrija (za 17 %), papirna (za 14 %), elektroindus-trija in gumarska (za 12 %), živilska, grafična in tekstilna (za 10 %), lesna in-dustrija (za 9 %) barvasta metalurgija (za 8 %), črna metalurgija, industrija usnja in obu-tve ter nafna industrija (za 6 %), industrija grad-benega materiala in nekovinska industrija (za 5 %), ko-vinska in tobačna (za 3 %) več, neomejena industrija za 44 % več, premoaga pa so lani nakopali za 6 % manj kot leta 1971.

Promet blaga v slovenskih pristaniščih je bil lani za 6 % manjši kot leta 1971, potni-kov pa so prepeljali za 2 %

Založenost s surovinami in naročili

Podatki o decembrski založenosti z domačimi in uvoženimi reprodukcijskim materialom nam povedo, da je bilo z njim dobro založeno 60 %, oziroma 59 odstotkov podjetij, 36 % slabotno, 4 odstotke, oziroma 5 odstotkov podjetij. Hkrati je bilo 84 % podjetij dobro založenih z naročili za do-mači trg, 78 % podjetij pa tudi z naročili za izvoz.

Kaže, da kupci bolje plačujejo račune, s čimer se je povečalo kar 20 odstotkov podjetij, vendar pa še vedno 59 odstotkov podjetij kupci plačujejo slabotno, 20 odstotkov pa zelo slabotno. S kratkoročnimi posojili je zadovoljno 37 % podjetij, pri 53 % podjetij je s posojili slabotno, pri 10 % pa zelo slabotno.

Zanimiva sta tudi po-datka, da so se lani v primerjavi z letom 1971 v slovenski industriji povečala sredstva za delo le za 4,2 % reprodukcijski material pa za 7,3 %. I. P.

Le izboljšanje

A. Polajnar: S sedanjim pokritjem izgub le zboljšana likvidnost podjetij, sanacijo je treba še nadaljevati

BEOGRAD, 15. jan. (Tanjug). Generalni direktor SDK Jugoslavije Tone Polajnar je v zvezi s poročilom, da je demantiral podatke o kritju izgub v našem gospodarstvu iz 1971. in prejšnjih let, izrekel redakciji »Tanjug« nekatere pripombe zoper način, kako so bile interpretirane njegove besede v razpravi na seji komi-sije sveta ZSJ za družbeno-gospodarska vprašanja.

»Mislim, da bi bilo nesmi-selno, če bi demantiral po-datke, ki jih je objavila SDK sama,« je izjavil Polajnar, »iz-teh podatkov sledi, da je bilo v smislu zakonskih predpi-sov do 4. decembra 1972 kri-tih 76 odstotkov izgub, do konca 1972, leta pa 86 odstot-kov izgub, izkazanih po sklepnem računu 1971. leta, cernur ni mogoče oporekati. Na omenjeni seji sem samo opozoril na to, da zakon sam omogoča pokrivanje izgub tu-di brez gotovinskih sredstev in da je trenutna likvidnost teh podjetij z dosedanjim po-kritjem izgub zboljšana le v manjši meri. Poleg tega to ne pomeni tudi dejanske, go-spodarske sanacije teh podje-tij, to bi bilo treba storiti, da podjetja ne bi znova za-bredla v izgube.

V okviru kritja izgub s prejšnjimi sanacijskimi kreti-ki so se dogajale tudi take formalistične poteze, ki sem jih figurativno imenoval »raz-ne akrobacije«, to pa nika-rje ne velja za večino teh po-kritij, kot to sledi iz inter-pretacije moje razprave. Na-sprotno — to pa sem pouda-ri v svoji razpravi — vsi to-akolje je mogoče oceniti po-lijano, saj ostane od 5,3 mil-jarde nepokritih samo 750 milijonov. Struktura, namen in močja opozorila je bil, da nikakor ne bi smeli imeti te-

Slab finiš

Decembrski izvoz za 22,3 % večji, uvoz pa za 35,2 % večji kot leto prej

LJUBLJANA, 15. jan. Podatki zavoda SRS za statistiko o decembrski zunanjetrgovinski menjavi so precej spremenili podoba lanskih slovenskih rezultatov na tem področju: z decembrskim se je celoten lanski izvoz povečal za precej več kot je še kazalo novembra.

Decembra lani smo izvozili iz Slovenije za 762,2 milijona din, kar je za 22,3 % več kot decembra 1971, oziroma za 95,8 milijona din ali za 14,4 % več kot novembra lani. Zato se je povečala celotna vrednost vsega lanskega izvoza na 10,77 milijarde dinarjev, torej 3,9 % več kot leta 1971. Torej smo lani uvo-zili za 3,48 milijarde dinarjev (ali za 32,4 %) več kot smo izvozili.

I. P.

RAZPISNA KOMISIJA
LJUBLJANSKE BANKE
TOZD podružnice Kamnik

razpisuje
zaradi reelektcije delovno mesto

DIREKTORJA

POGOJI:
Kandidati za razpisno delovno mesto morajo po-leg splošnih z zakonom določenih pogojev izpol-njevati še naslednje:

- da imajo visoko ali višjo strokovno izobrazbo,
- da imajo najmanj 10 let delovnih izkušenj, od tega najmanj 5 let na vodilnih delovnih mestih,
- da imajo potrebne moralne in politične lastnosti.

Kandidati naj svoje vloge z dokazili o izpolnjeva-nju pogojev pošljejo v 15 dneh od dneva objave na naslov: Ljubljanska banka, TOZD podružnica Kamnik, za razpisno komisijo. 431

ADRIACOMMERCE
IZVOZ-UVOZ KOPER

razpisuje
po 74. in 75. členu statuta podjetja
delovno mesto

GLAVNEGA DIREKTORJA PODJETJA

Poleg splošnih pogojev mora kandidat izpolnjevati še naslednje posebne pogoje:

1. — da ima visoko ali višjo solo in 10 let delovnih izkušenj na vodilnih delovnih mestih v zunanji tr-govini ali
2. da ima za to delovno mesto dokazane potrebne organizacijske sposobnosti in moralno-politične kva-lifikacije, ter, da je pripravljen razvijati in poglob-ljati samoupravne odnose;
3. da mu sodno ni prepovedano razpolaganje z druž-benim premoženjem.

Kandidate prosimo, da svoje ponudbe z ustreznimi dokazi o izpolnjevanju pogojev, pošljejo v 20 dneh od dneva objave razpisa na naslov:
ADRIACOMMERCE izvoz-uvoz Koper, ul. JLA 25 a, v zaprti kuverti z oznako »Razpisna komisija«. 410

Tvorno sožitje

DELO

Mitja Gorjup (glavni urednik), Jak Koprivc (odgovorni urednik), Ante Mahkota (po-moščnik glavnega ure-dnika), Vlado Jarc (notranja politika in gospodarstvo), Janez Stanič (zunanja politika), Tit Vidmar (kul-tura), Miro Zakrajšek (dopisništvo, lo-kalna kronika), Evgen Bergant (šport), Vojko Černelc (central-na redakcija), Jaka Štular (nedeljska iz-da-ja »Dela«), France Vrečar (sobotna pri-loga), Bogo Sajovic, Olga Ratej, Ivan Kranjc (kronika, re-portaža), Aco Paster-njak (poslovna stran)

Občanom madžarske narodnosti mo-ramo zagotoviti možnosti za razvoj

MURSKA SOBOTA, 15. jan. Komisija za obsejna in dvojezična vprašanja pri občinski konferenci SZDL v Murski Soboti je razpravljala o pobudi za učinkovito samoupravno organiziranost občanov madžarske na-rodnosti v lendavski in soboški občini.

V obseh pomurskih občinah, kjer živi okoli dvanajst tisoč Madžarov že več kot dve leti razpravljajo o tem, kako za-gotoviti temu življu kar naj-večji možni povezanost z na-šim narodnostno skupnostjo in tudi v prihod-nosti vse možnosti za njih-ov nadaljnji razvoj. Tako je tudi v Murski Soboti o ustanovitvi skupnosti občanov madžarske narodnosti enotno za obe občini. Skrbeli naj bi za na-daljnji razvoj njihove kultu-re, dvojezičnega solstva, last-nega tiska in radija, zagotovi-li na, bi jim stiske z matično deželo, gospodarstveno rast dvo-jezičnih območij itd.

Komisija je podprla po-budo, da bi organizirali skupni-ko te skupnosti po delegat-skem sistemu. Delegatom

Letos dodatni krediti

Še 400 milijonov din iz primarne emisije za po-trebe kmetijstva

BEOGRAD, 15. jan. (Tan-jug) — Kmetijski bodo letos dobili več denarja iz primar-ne emisije NB Jugoslavije za kreditiranje proizvodnje in za-lag nekaterih pridelkov. Po projekciji kreditno monetar-ne politike naj bi kmetijstvo letos iz primarne emisije do-bilo še 400 milijonov dinar-jev, tako da bi znašala skup-na sredstva za kreditiranje nekaterih vrst poljščin (pše-nice, sončnice, sladkorne pe-se in obaka) 332 milijonov dinarjev. Reeskontni krediti naj bi se povečali, ker so se po odloku ZIS razširile tudi garancirane cene nekaterih poljščin. B. BOROVIC

Nad 30 milijonov prehodov

Največ potnikov je lani prestopilo našo mejo z Italijo na Škofljah

KOPER, 15. januarja — Po podatkih mejne milice pri upravi javne varnosti Ko-per je lani mednarodne mej-ne prehode v Koprnu, Izoli, Piranu, Lazaretu, Škofljah, Kosini, Sežani in Fernetičih prestopilo skupaj 30.774.415 potnikov, od tega 7.175.478 Jugoslovancev. Največ potni-ki je prestopilo mejo na mejnem prehodu na Škofljah (19.846.864), za tem pa v Fer-netičih (9.596.021). Na želez-niškem mejnem prehodu v Sežani so lani našli milijon (422.302) prehodov, v pristani-skih obalnih mest pa je mejo prestopilo 294.030 potnikov. J. K.

Ni denarja

IS naj zagotovi izplačilo študentskih kreditov — zahtevajo v ZŠ Hrvatske

ZAGREB, 15. jan. Politična in idejna raven velikega dela študentov je precej nizka, kar je tudi vzrok, da resolucija tretje konference ZKJ o mladih ni našla ustreznih podpore med njimi, so menili na današnji seji predsedstva Zveze študentov Hrvatske, ko so raz-pravljali o razmerah v tej organizaciji.

Študentska organizacija naj ne bi bila organizacijsko for-malno sestavni del zveze mladi-ne, meni predsedstvo Zveze študentov Hrvatske, ki poja-snjuje, da s takšnimi organi-zacijskimi spremembami ne bi dosegli pomembnih rezul-tatov, temveč bi celo omrtvi-li sedanje akcije v zvezi štu-dentov.

V razpravi so sklenili, da bodov od hrvatskega izvršne-ga sveta zahtevajo, naj takoj obravnava vprašanje krediti-ranje študentov ter zagotovi normalno izplačilo kreditov

IS naj zagotovi izplačilo študentskih kreditov — zahtevajo v ZŠ Hrvatske

OD NASEGA ZAGREBSKEGA DOPISNIKA

ZAGREB, 15. jan. Politična in idejna raven velikega dela študentov je precej nizka, kar je tudi vzrok, da resolucija tretje konference ZKJ o mladih ni našla ustreznih podpore med njimi, so menili na današnji seji predsedstva Zveze študentov Hrvatske, ko so raz-pravljali o razmerah v tej organizaciji.

Študentska organizacija naj ne bi bila organizacijsko for-malno sestavni del zveze mladi-ne, meni predsedstvo Zveze študentov Hrvatske, ki poja-snjuje, da s takšnimi organi-zacijskimi spremembami ne bi dosegli pomembnih rezul-tatov, temveč bi celo omrtvi-li sedanje akcije v zvezi štu-dentov.

V razpravi so sklenili, da bodov od hrvatskega izvršne-ga sveta zahtevajo, naj takoj obravnava vprašanje krediti-ranje študentov ter zagotovi normalno izplačilo kreditov

Razvoj energetike in promet sta pastorka

Medobčinski posvet v Trbovljah: revirsko gospodarstvo je premalo vidno v srednjeročnem načrtu družbeno-ekonomskega razvoja Slovenije do 1975

TRBOVLJE, 15. jan. Revirsko gospodarstvo je premalo vidno v slovenskem razvojnem programu do leta 1975. Tak sklep je bilo mogoče potegniti s današnjega medobčinskega posveta v Trbovljah.

Predstavniki Zasavskega so se v razpravi največ zadrževali pri problematiki energetike in cestnih zvez v Zasavju. Predlog srednjeročnega načrta je prav pri obravnavanju energetike nedorečen. Sprito pomanjkanja električne energije napoveduje graditve elektroenergetskih objektov z veliko močjo, zapostavlja pa manjše in sedanje zmogljivosti. Stara trboveljska TE je bila svoje dni v neklin planih, njena rekonstrukcija pa je izginila iz načrtov. Direktor TE Anton Kočar je menil, da je TE Trbovlje i možno obnoviti tudi za kurjenje s tekočim gorivom ali kasneje s plinom. Na posvetu je bilo postavljeno tudi vprašanje graditve prečnih hidroelektrarn od Renk do Krškega, za kar je bil še pred leti ustanovljen konzorcij.

Odrinjena obala

Poslanci obalnega območja bodo predlagali nekatera dopolnila k srednjeročnemu družbenemu načrtu do 1975

KOPER, 15. jan. Na zboru delegatov občin bodo v sredo v republiški skupščini razpravljali o predlogu republiškega družbenega plana za obdobje do 1975. leta. Poslanci obalnega območja so se danes s predstavniki družbenopolitičnih organizacij in nekaterih podjetij dogovarjali o nekaterih pripombah na smernice za srednjeročni razvoj naše republike.

Temeljni ugotovitve je, da predlog srednjeročnega plana sicer upošteva v dosedanjih razpravi podane pripombe, nekatere smernice pa še vedno ne upoštevajo dovolj tudi razvoja obalnega območja. Tako ni v njem dovolj obravnavana izgradnja infrastrukturnih objektov, glede izgradnje luško-industrijskega področja v Kopru pa so bili na posvetu mnenja, da ni dovolj povezan z razvojem deficitarnih panog v Sloveniji, ki pa imajo v pogojih izgradnje luške industrije povsem nove perspektive.

Zaradi pomorskega gospodarstva je obalno območje povezano z mednarodnim prometom blaga, izvoza storitev pa plan ne obravnava. Prav tako naj bi v planu bolj obdelali poslovno-tehnično sodelovanje kot eno izmed sredstev, ki ga je glede na gospodarsko razvitost in geografsko lego Slovenije mogoče bolj izkoristiti.

Na posvetu niso soglašali s tem, da predlog plana ni za cel smernic za razvoj ribištva, ki pa imajo v pogojih izgradnje luške industrije povsem nove perspektive.

Zaradi pomorskega gospodarstva je obalno območje povezano z mednarodnim prometom blaga, izvoza storitev pa plan ne obravnava.

Prav tako naj bi v planu bolj obdelali poslovno-tehnično sodelovanje kot eno izmed sredstev, ki ga je glede na gospodarsko razvitost in geografsko lego Slovenije mogoče bolj izkoristiti.

Na posvetu niso soglašali s tem, da predlog plana ni za cel smernic za razvoj ribištva, ki pa imajo v pogojih izgradnje luške industrije povsem nove perspektive.

Zaradi pomorskega gospodarstva je obalno območje povezano z mednarodnim prometom blaga, izvoza storitev pa plan ne obravnava. Prav tako naj bi v planu bolj obdelali poslovno-tehnično sodelovanje kot eno izmed sredstev, ki ga je glede na gospodarsko razvitost in geografsko lego Slovenije mogoče bolj izkoristiti.

Na posvetu niso soglašali s tem, da predlog plana ni za cel smernic za razvoj ribištva, ki pa imajo v pogojih izgradnje luške industrije povsem nove perspektive.

Zaradi pomorskega gospodarstva je obalno območje povezano z mednarodnim prometom blaga, izvoza storitev pa plan ne obravnava. Prav tako naj bi v planu bolj obdelali poslovno-tehnično sodelovanje kot eno izmed sredstev, ki ga je glede na gospodarsko razvitost in geografsko lego Slovenije mogoče bolj izkoristiti.

Na posvetu niso soglašali s tem, da predlog plana ni za cel smernic za razvoj ribištva, ki pa imajo v pogojih izgradnje luške industrije povsem nove perspektive.

Zaradi pomorskega gospodarstva je obalno območje povezano z mednarodnim prometom blaga, izvoza storitev pa plan ne obravnava.

Prav tako naj bi v planu bolj obdelali poslovno-tehnično sodelovanje kot eno izmed sredstev, ki ga je glede na gospodarsko razvitost in geografsko lego Slovenije mogoče bolj izkoristiti.

Na posvetu niso soglašali s tem, da predlog plana ni za cel smernic za razvoj ribištva, ki pa imajo v pogojih izgradnje luške industrije povsem nove perspektive.

Zaradi pomorskega gospodarstva je obalno območje povezano z mednarodnim prometom blaga, izvoza storitev pa plan ne obravnava. Prav tako naj bi v planu bolj obdelali poslovno-tehnično sodelovanje kot eno izmed sredstev, ki ga je glede na gospodarsko razvitost in geografsko lego Slovenije mogoče bolj izkoristiti.

Na posvetu niso soglašali s tem, da predlog plana ni za cel smernic za razvoj ribištva, ki pa imajo v pogojih izgradnje luške industrije povsem nove perspektive.

Zaradi pomorskega gospodarstva je obalno območje povezano z mednarodnim prometom blaga, izvoza storitev pa plan ne obravnava. Prav tako naj bi v planu bolj obdelali poslovno-tehnično sodelovanje kot eno izmed sredstev, ki ga je glede na gospodarsko razvitost in geografsko lego Slovenije mogoče bolj izkoristiti.

Na posvetu niso soglašali s tem, da predlog plana ni za cel smernic za razvoj ribištva, ki pa imajo v pogojih izgradnje luške industrije povsem nove perspektive.

Zaradi pomorskega gospodarstva je obalno območje povezano z mednarodnim prometom blaga, izvoza storitev pa plan ne obravnava.

Prav tako naj bi v planu bolj obdelali poslovno-tehnično sodelovanje kot eno izmed sredstev, ki ga je glede na gospodarsko razvitost in geografsko lego Slovenije mogoče bolj izkoristiti.

Rast presešla načrte

Industrijska proizvodnja se je lani povečala za 7,7 odstotka

BEOGRAD, 15. jan. (Tanjug) — Industrijska proizvodnja v letu 1972 je bila za 7,7 odst. večja kot predlani, je danes izjavil direktor zveznega zavoda za statistiko Ibrahim Latifić na redni tiskovni konferenci v sekretariatu ZIS za informacije.

Kot je opozoril, je ta odstotek nad predvidenim v resoluciji zvezne skupščine o osnovah družbeno-gospodarskega razvoja v letu 1972. Resolucija za lani leto je predvidela za 5,5 do 6 odst. večjo industrijsko proizvodnjo.

Najbolj se je povečala v lani industrijski proizvodnji ladjedelništvo — za 25 odst.

Nadpovprečne uspehe so dosegli še v kemični industriji, elektroenergiji, barvni metalurgiji, industriji usnja in obutve, gumarski, papirni in tekstilni industriji, pri gradbenem materialu in v elektroindustriji. Le v premogovniški proizvodnji ni povečala.

Srbija je med republikami po povečanju proizvodnje prva. V tej republiki se je industrijska proizvodnja povečala za 9,2 odst.; sledi proizvodnja v 8,7 odst. večjo proizvodnjo, Makedonija s 7,9 odst., Hrvaška s 6,7 odst., Crna gora s 5,3 odst. in BiH s 5,2 odst. Največje povečanje so zabeležili na Kosovu — 20,8 odstotka.

V menjavi s tujino za 34% manjši deficit

I. Latifić: vrednost izvoza se je v primerjavi z letom 1971 povečala za 18 %, vrednost uvoza pa zmanjšala za 5 % — Slovenija povečala izvoz za 22 %

BEOGRAD, 15. jan. (Tanjug). Po statističnih podatkih se je vrednost jugoslovanske blagovne menjave s tujino lani povečala na 92 milijard 899 milijonov dinarjev, kar je 3 odst. več kot leta 1971. Kot je povedal generalni direktor zveznega zavoda za statistiko Ibrahim Latifić, je vrednost izvoza znašala 38 milijard in 38 milijonov dinarjev ali 18 odst. več kot leta 1971, medtem ko se je vrednost uvoza zmanjšala za 5 odst., na 54 milijard 867 milijonov dinarjev. Tako se je zunanjetrgovinski primanjkljaj Jugoslavije zmanjšal od 25 milijard 603 milijonov dinarjev v letu 1971 na 16 milijard 835 milijonov dinarjev v lanskem letu, to se pravi, da se je zmanjšal za 34 odstotkov.

Na industrijo je z vrednostjo 32 milijard 334 milijonov dinarjev v skupnem izvozu prišlo 85 odstotkov ali približno pol odstotka manj kot leta 1971. V industriji so bile najvažnejše izvozne panoge kovinska industrija in barvna metalurgija, katerih izvoz se je povečal za 14 oziroma 15 odstotkov. Samo lani je prišla tretjina skupne vrednosti industrijskega izvoza. Po stopnji naraščanja izvoza pa vodi prometovna industrija s povečanjem za 92 odstotkov in elektroindustrija z 72 odstotkov večjim izvozom kot leta 1971. V industriji papirja se je izvoz povečal za 67 odstotkov.

Manjši izvoz kot leta 1971 so lani ustvarile samo živilska industrija, industrija gradbenega materiala, tobačna ter kovinska industrija, ki pa se tako in tako ne usmerja v izvoz.

Kmetijskih pridelkov smo lani izvozili v tujino za 5 milijard 129 milijonov dinarjev ali za 23 odstotkov več kot leta 1972. Največ je izvozila živilarstvo, in sicer v skupni vrednosti 3 milijarde 852 milijonov dinarjev ali 38 odstotkov več kot predlani.

V izvozu je na prvem mestu Srbija z vrednostjo 14 milijard 348 milijonov dinarjev in povečanjem za 18 odstotkov, Hrvaška je druga s

dinarjev ali 74 odstotkov več. V skupni vrednosti uvoza je bilo za reprodukcijska sredstva 34 milijard 623 milijonov dinarjev ali 6 odstotkov manj kot predlani, za investicijska sredstva 11 milijard 705 milijonov dinarjev ali 4 odstotke manj, za blago za široko porabo pa 8 milijard 539 milijonov dinarjev ali 4 odstotke manj kot leta 1971.

Od blaga za široko porabo smo največ uvozili hrane. Vrednost lani uvoženih živil je znašala nad 3,5 milijarde dinarjev ali 14 odstotkov več kot leta 1971. Omeniti velja še to, da smo lani uvozili 38 tisoč avtomobilov v vrednosti 817 milijonov dinarjev, medtem ko smo jih lani leta 1971 uvozili 43.000 in smo zanje izdali milijardo dinarjev.

V zunanji trgovini imamo s tujino konvertibilnega območja v celoti primanjkljaj, medtem ko je blagovna menjava s socialističnimi državami v glavnem uravnotežena. Z državami ostalega kitirinskega območja blagovna menjava ni izpolnila pričakovanj, precej sta nazadovale tako uvoz kakor tudi izvoz.

»Mihajlo Pupin« za Novosibirsk

BEOGRAD, 15. jan. (Tanjug) — Institut »Mihajlo Pupin« v Beogradu je sklenil s sovjetskimi strokovnjaki in inženirji pogodbo o razvoju izdelav in montaži elektronskega računskega sistema. Pogodbeni vsota znaša 780.000 dinarjev. Računski sistem je namenjen oddelku sovjetske akademije znanosti v Novosibirsku.

Kako z dopolnili v praksi

Posvetovanje o uveljavljanju ustavnih dopolnil bo 19. februarja

BEOGRAD, 15. jan. — Center za delavsko samoupravljanje v Beogradu organizira trinajstno posvetovanje na temo: praksa in izkušnje uveljavljanja ustavnih dopolnil v organizacijah združenega dela. Posvetovanje se bo začelo 19. februarja.

Posebna pozornost bo posvečena pozitivnim izkušnjam uveljavljanja ustavnih dopolnil v organizacijah združenega dela. S tega stališča bodo analizirana sporazila delovnih organizacij s področja gradbeništva, kmetijstva, industrije in trgovine, bank, zdravstva, V. S.

„GG“ bacil korupcije

Podjetja skupin občanov bi morali prepovedati, še zlasti v trgovini

BEOGRAD, 15. jan. (Tanjug). Večina podjetij, ki so last skupine občanov, vsaj današnjih, so nekaki »baci korupcije«. Najpogostejše taka podjetja niso zmogoča opraviti kakršnegakoli dela brez korupcije. Zakonodajalec zato ne bi smel dovoliti ustanavljanja podjetij na katerikoli področju, razen v proizvodnji in storitvah, a sem ne bi smelo soditi gradbeništvo.

Tako je danes izjavil na seji komisije za družbeno-gospodarske odnose sveta ZSJ namestnik zveznega javnega tožila Muhamed Mirić. Njegovo stališče so sprejeli in hkrati odločno zahtevali, da je treba prepovedati občanom ustanavljanje podjetij, ki bi se ukvarjala s trgovinskimi posli, prometom blaga in storitvami in različnimi posredniškimi, zastopniškimi in agencijskimi posli.

Profesor ekonomske fakultete v Beogradu dr. Mirko Dautović je dejal, da o usodi trdki, last skupine občanov, ni mogoče objektivno razpravljati, dokler ne bodo pripravili natančne analize o večletnem poslovanju; tako bi lahko natančno odgovorili na ključno vprašanje, ali take trdke sploh potrebujemo, in če jih, na katerih področjih. Hkrati pa je Dautović že dolga odgovoril na to vprašanje. Po njegovem mnenju kaže praksa od leta 1967, ko so se take trdke pojavljale na tržišču, zgolj to, da je družba imela velikansko škodo, tako materialno, kot socialno in politično. Te trdke so v dobrih meri izvale socialno neenakost, in kar je najbolj nevarno, stekanje družbenega, socialističnega dinarja v zasebne žepa.

Kakšen status?

Tiskovni svet pri RK SZDL Slovenije razpravljal o statusu časopisnega podjetja »Borba« — Različna mnenja

LJUBLJANA, 15. jan. Tiskovni svet pri RK SZDL Slovenije je danes razpravljal o statusu časopisnega podjetja »Borba«, katerega ustanovitelj je zvezna konferenca SZDL. O ustanovitelskih pravicah zvezne konference SZDL do časopisnega podjetja »Borba« obstajajo namreč različna mnenja, tako v vodstvu zvezne konference kot med republikami.

Nekateri se zavzemajo za to, da bi zvezna konferenca SZDL opravljala ustanovitelske pravice do celotnega časopisnega podjetja »Borba«, drugo pa mnenja, da sodi v poseben interes zvezne konference samo časopis »Borba«, ne pa ostali časopisi, ki jih izdaja ta časopisna hiša, prav tako pa tudi ne tiskarna in njena obrat.

Odlučitev je pomembna zaradi političnih in gospodarskih razlogov. Po eni strani gre namreč za možnost družbenega vpliva na vse publikacije časopisne hiše »Borba«, ker jih je večina razširjenih po ozemlju vse Jugoslavije, po drugi strani pa za problem subvencije časopisni hiši »Borba«, ki je razumljivo različen, glede na to, kakšne bi bile ustanovitelske pravice in dolžnosti Socialistične zveze Jugoslavije.

Tiskovni svet pri RK SZDL Slovenije je odklonil kot nesprejemljiv predlog, da bi bila zvezna konferenca SZDL ustanovitelj časopisnega podjetja »Borba«, tako da bi direktno opravljala svoje ustanovitelske pravice le do časopisa »Borba«, za ostale edicije pa bi svoje pravice prenesla na delavski svet časopisnega podjetja »Borba«. Bilo je izrečeno mnenje, da ne more biti dvoma o tem, da je zvezna konferenca SZDL ustanovitelj časopisa »Borba«, vso drugo časopisno dejavnost časopisnega podjetja »Borba« pa bi bilo treba po njegovem obravnavati posebej in dokončno stališče zavzeti šele potem, ko bo časopisno podjetje »Borba« predložilo celoten koncept ureditve medsebojnih odnosov znotraj te časopisne hiše.

Boj za idejnost

Slovenska skupščina bo v kratkem sprejela dokument glede idejne naravnosti vzgoje in izobraževanja

LJUBLJANA, 15. jan. Slovenska skupščina bo najbrž v februarju sprejela sklepe o idejni naravnosti vzgoje in izobraževanja.

Tako je bil danes informativni odbor za prosveto in kulturo republiškega zbora slovenske skupščine, ki je obravnaval osnutek besedila o izdelavo tega dokumenta. O njem bosta razpravljala in sklepala republiški zbor in prosvetno kulturni zbor, najbrž pa tudi zasedanje delegatov občin. Gradivo povzema, razvija in konkretizira tista stališča o idejnosti vzgojno-izobraževalnega dela ter angažiranosti šol, ki so se oblikovala na zasedanjih naših osrednjih družbenopolitičnih forumov.

Razprava je nakazovala, da ta stališča — četudi bi morala biti že vsakomur znana — še zmeraj nimajo zadostnega odziva v nekaterih šolskih kolektivih. Slišati je bilo, da se nekateri soglašajo njihovi realizaciji, češ da so jih obravnavali le politični, ne pa tudi zakonodajni organi.

Na današnji seji so razpravljali glede na to mnenja, da bi progresivno usmerjeni posvetni delavci morali čimprej dobiti tak dokument tudi zato, da bi se lažje borili zoper idejne slabosti, ki so se razvile v našem vzgojno-izobraževalnem sistemu. Ti sklepi bodo obravnavali samo tisto problematiko, ki zadeva idejnost in angažiranost šole. Vsa druga problematika bo zajeta v dokumentu, ki bo obravnavala celotni kompleks razvoja na vzgojno-izobraževalnem področju v SR Sloveniji. Ta bo — tako je bilo rečeno na današnji seji — v osnutku pripravljen že v spomladanskih mesecih.

Drugi sklop problemov, ki so se jih poslanci in gostje temeljito lotili na današnji seji — trajala je skoraj 8 ur — je zadeval visoko šolstvo. Obravnavali so stališča v zvezi z obravnavo visokošolskih statuten, ki so zdaj v širši obravnavi in o katerih bodo v končni fazi razpravljali tudi skupščinski zbori. Podpri je izhodišča predloženih statuten, ki težijo za večjo racionalizacijo in učinkovitostjo visokošolskega študija in nakazujejo tudi nekatere spremembe.

Odbor se je med drugim močno zavzel za uresničitev stališč, ki predvidevajo, da bi visokošolskega študija ne podaljševali nad štiri leta. S tem v zvezi so menili, da ne gre samo za načelno zahtevo, ampak za to, da bi študentom tudi omogočili dokončati študij v tem roku.

Ob koncu je odbor obravnaval še predlog za ratifikacijo prosvetno - kulturnega sodelovanja med Jugoslavijo in Norveškijo, ki je bil podpisan februarja lani, in z njim soglašal.

JANKO SVETINA

Letalski promet narašča

JAT je lani s 24 letali prepeljal več kot 1,8 milijona potnikov

BEOGRAD, 15. jan. (Tanjug) — Jugoslovanski aerotransport je prepeljal lani 1,839.000 potnikov, za 15 % več kot leta 1971. Na mednarodnih rednih in izrednih progah so prepeljali 809.000 potnikov, v državi pa 1.030.000.

Zanimivo je, da je JAT lani povečal število prepeljanih potnikov v primerjavi s prevozom pred dve letoma za 45 %.

Manj le po tirih in morju

Rečni, letalski in cestni promet pa se je lani močno povečal

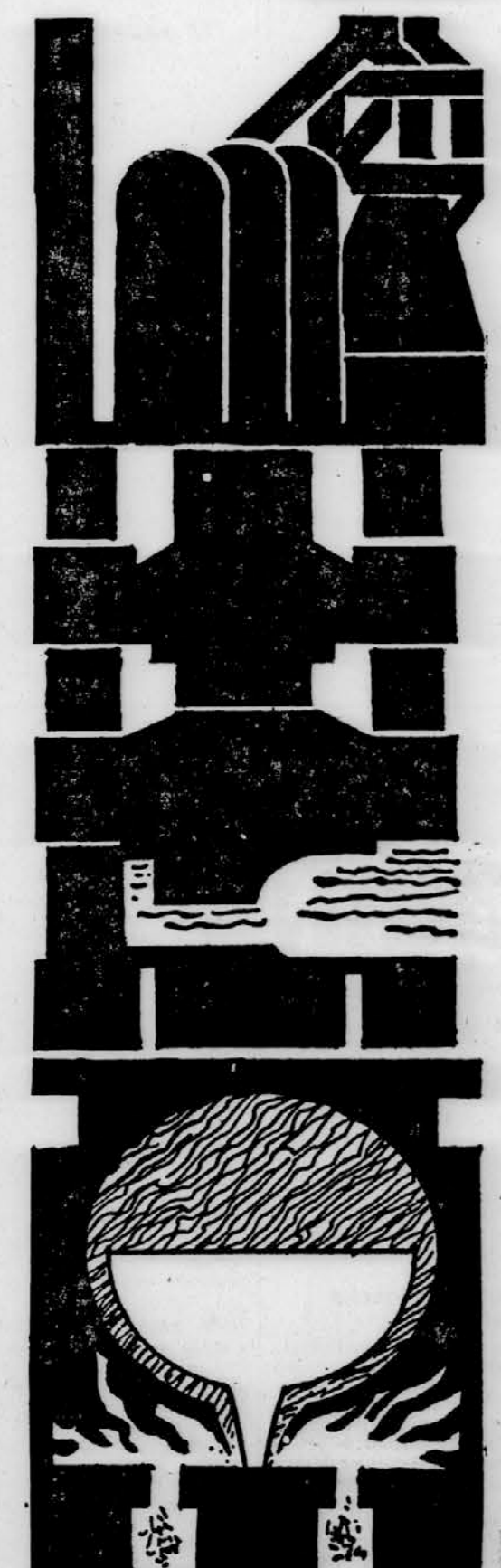
BEOGRAD, 15. jan. (Tanjug) — Vse prometne veje, razen železniške in pomorske, so v prvih enajstih mesecih lanskega leta povečale promet. Po statističnih podatkih se je najbolj povečal letalski promet (za 27 odstotkov), ki se je zadnja leta še zlasti razširil. Število potnikov in količine blaga v avtomobilskem prometu so se povečale od novembra do januarja za 10, v rečnem prometu pa za 8 odstotkov. V pomorstvu se je promet zmanjšal za 1 odstotek, po železnicah pa za 3 odstotke.

Od januarja do novembra so v vseh prometnih panogah prepeljali več kot 755 milijonov potnikov in 163 milijonov ton blaga. Predlani so prepeljali za 75 milijonov potnikov manj, hkrati pa za 2 milijona ton blaga več kot od januarja do konca novembra.

RUDARSKO METALURŠKI KOMBINAT ZENICA

RMK-ZENICA

PROIZVODNI PROGRAM

železna ruda
belo in sivo surovo železo

Valjani izdelki

profilno jeklo (nosilci in kotniki)
jeklo v palicah
betonsko jeklo (gladko in rebrasto)
železnike tirnice
tirn timer
kolesa, obroči in prstani
valjana žica

Kovani izdelki

odkovki v palicah
fazonski odkovki do 50 t
osi za tirna vozila

Liti izdelki

lite vodovodne cevi
fazonski kosi
armature
metalurška in strojna litina

Finalni izdelki
vlečene žice

vlečena žica
žična platna, pletiva in mreže
varjene armaturne mreže
rešetkasti nosilci
valovite vzmeti
hladnovaljani trakovi
žebji
bodeča žica

vijačni izdelki

vijaki
matice
zakovice
verige

Telefon: 072/21-244, telegram: RMK ZENICA,
telex: YU-RMKZE 43129, poštni predal 141.

Varljivi podatki

Kako varljivi so lahko podatki, tudi taki, ki so pravzaprav točni, če ne poznaš dobro njihovih grobih sestavin, je lepo pokazal generalni direktor SDK Jugoslavije, ko je te dni dejal, da podatke, po katerem je jugoslovansko gospodarstvo do 4. decembra 1972 pokrilo 76 odstotkov izgub, nastalih do konca leta 1971 — ne drži! Gospodarstvo je namreč v resnici, to se pravi v lastnih denarjem, pokrilo le 4 odstotke teh izgub, preostalih 72 odstotkov pa z najrazličnejšimi akrobacijami.

Pod najrazličnejšimi akrobacijami je treba razumeti v prvi vrsti kredite, ki so si jih izposlovali tako delovne organizacije, ki bodo primorane vrniti, kar pomeni, da so si pridobile le nekaj dragocenega časa, v katerem bodo morale napeti vse svoje moči in močane, če bodo hotele resnično priti na zeleno vejo. Kljub vsemu smemo te sanjarske kredite (dovoljene tudi po zakonu) označiti kot pozitivne, ker so podjetja tako spet prišla do nujno potrebnih obratnih sredstev za normalno poslovanje, s tem pa do možnosti, da prebrodijo tekuče.

Medtem ko so znašale vse izgube v jugoslovanskih delovnih organizacijah na koncu 1971. leta (vsešte so tudi izgube, ki so se nabrale iz prejšnjih let) 5.260 milijonov dinarjev, so znašale v Sloveniji 187 milijonov dinarjev, in sicer 177 milijonov v gospodarstvu, 10 milijonov pa v negospodarstvu. Slovenskim delovnim organizacijam se je posrečilo do 8. januarja 1973 (podatki so torej za več kot

mesec dni bolj sveži kot jugoslovanski in najbrž zato ugodnejši) tako ali drugače pokriti okoli 95 odstotkov omenjenih izgub, odraščajo pokrilita pa je od tega približno 10 odstotkov. Pod zdravitve pokritjem pa spet ne smemo razumeti, da je bila izguba pokrita izključno z denarjem teh organizacij, saj so tu notri tudi nevarljiva sanjarska sredstva, ki jih podjetjem torej ne bo treba nikoli vrniti.

Relativno je, kot vidimo, položaj v Sloveniji sicer nekoliko ugodnejši kot v Jugoslaviji — še zdaleč pa ne tak, da bi bilo lahko zadovoljni.

Večji znesek izgub gospodarstva, tako v Jugoslaviji kot v Sloveniji, se pokrili le navidezno z omenjenimi krediti poslovnih bank, z odgovorito plačil zapadlih anuitet, z vrnitvijo akceptnih nalogov poslovnim bankam ter iz sredstev republiških in občinskih skladov skupnih rezerv, ki se dajejo v obliki kreditov. Te svoje obveznosti bodo morale delovne organizacije slej ko prej, pač v dogovorjenih rokih, poravnati.

In če posamezne delovne organizacije pokrivajo sedaj svojo izgubo ne s lastnim, marveč s tujim, sposojnim denarjem, potem je sed, ko na dlani, da s tem denarjem tudi ne smejo razpolagati tako, kakor če bi ga same prigrisnile. Dikalo bi po kriminalu, če bi se sedaj prepustile občutku, da so na koncu, in bi — kar pri nas ni tako zelo nemogoče — veselo namenjale ta denar na primer za večje plače.

MARKO JAKŠE

Sporazum preozek

Krščili sporazuma o oblikovanju cen živine in mesa zaslužio javno obsodbo. Sprejete obveznosti bi moral vsak podpisnik dosledno spoštovati. Ker pa tako, dobro navada se ni prevladala v vseh odnosih med gospodarskimi organizacijami, je odprto vprašanje, koliko bo zalega javna kritika pri tistih, ki so doslej raje prodajali živino boljšim kupcem po višjih cenah ali kupovali koruzo mimo sporazuma po nižjih cenah. Odgovoriti bi bilo treba tudi na vprašanje, zakaj so zagrešili take prekrške.

Sedanje razmere na trgu zavajajo ljudi, da kršijo sporazume. Ali bi z ostrimi ukrepi zoper kršitelje bilo moči preprečiti take slabosti? Verjetno bi — toda s takimi ukrepi ne bi uređili stvari v njihovem jedru.

Nekateri slovenski živilarji prodajajo živino mimo sporazuma po višjih cenah, ker jim to omogočajo različne cene mesa jugoslovanskega trgu. Različne cene živine so posledica različnih cen mesa, ki se med republikami, in občinami raztezajo do šest din pri kilogramu. Tako različne cene mesa povzročajo tudi pomanjkanje mesa v nekaterih krajih. Direktor sklada za razvoj proizvodnje in izvoza živine in živilskih izdelkov Djuo Uzelac je pred dnevi povedal, da do letos na domačem trgu verjetno več mesa kot lani — dobro in redno preskrbo domačega prebivalstva pa bomo lahko zagotovili le tako, da — poleg ukrepov pri reži živine — čimprej izenačimo cene mesa na drobno na ravni sedanjih najvišjih cen. Ko bo to uveljavljeno, bo odpravljeno tudi glavni vzrok, ki je nekateri živilarji v Sloveniji navedli v kršenju sporazuma o prodajnih cenah živine.

Sporazum o oblikovanju cen živine in mesa pa ima še širši pomen, zato ne bo zgubilo vloge niti takrat, ko bo ves jugoslovanski trg

bolje urejen. Sporazum določa ustrezno razmerje cen živine in mesa, pa tudi mleka. S skupnim nakupom koruze in drugih krmil poskuša svojo dejavnost razširiti. Teritorialno pa je, žal, preozek, ker zajema le območje naše republike. V Sloveniji je težko uveljaviti drugačne cene, kot se oblikujejo v drugih republikah. Takim poskusom sledijo krščili sporazuma.

Podpisniki sporazuma v Sloveniji ne želijo ostati pri sedanjih ozi. Ko so pred leti pripravili prvo etapo sporazuma o oblikovanju cen goveje živine in mesa, so se dogovarjali s sedmi, naj bi tu di v SR Hrvatski pripravili podoben sporazum. V začetku je kazalo, da se bodo dogovorili. Hrvatska republika pa ima na vzhodu še druge sode. Kako bo na tistih njihovih mejah, če se bodo o sporazumu dogovorili z gospodarskimi organizacijami le v naši republiki? Niso se mogli odločiti za naše predloge. Tak sporazum bi bilo torej treba skleniti za območje vse države kot medrepubliški, pa bi bil uspeh veliko večji, kot je zdaj le v Sloveniji.

Z medrepubliškim sporazumom bi lahko ustrezno uređili tudi preskrbo živilarjev s koruzo in drugimi krmili. Lansko jesen je namreč prišlo pri skupnem naročilu koruze za živilarje v naši republiki do spordajaja. Ker je bila poletni koruza zelo draga, so se dogovorili za ceno, ki se je ob podpisu pogodbe zdeli našim živilarjem ugodna. Pozneje pa je cena koruze še padla. Nekateri podpisniki sporazuma so se začeli spraševati: ali naj plačajo koruzo po višji ceni, živino pa prodajajo po nižji, kot velja drugod?

Take razmere na trgu so zapeljale podpisnike sporazuma v Sloveniji v hudo skušnjavo. Zato bi bilo treba s sporazumi uređati trg enotneje za vse državo, pa bo manj krščiljev in manj gospodarskih težav.

JOŽE PETER

FAZLIČ:

Kakodoveč denarja?

V občinah je zemljiška politika po novem šele shodila — Razširiti vire financiranja — Znova poskusi špekulacij — Zaostri moramo odgovornost

Sprico nagle rasti večjih mest in vedno večjih potreb po novih stanovanjih so tudi v Sloveniji začele v zadnjih letih hitro in skokovito naraščati cene gradbenih zemljišč. V naši republiki je ta pojav zavzel še večji obseg zato, ker smo v povojnih obdobjih nacionalizirali razmeroma majhne površine in je zato še veliko zemlje, zlasti ob mestih, ostalo v lasti zasebnikov. Veliko pomanjkanje zemljišč in hkrati vedno večje povpraševanje po gradbenih parcelah za gradnjo zasebnih hiš, ki so se razmahnile zlasti po letu 1965, je v zadnjih letih povzročilo vrtoglavo dvigjanje cen zemljišč in ob tem seveda tudi vse mogoče špekulacije ter neupravičeno bogatenje.

Z namenom, da prepreči najrazličnejše špekulacije, ter hitro in neupravičeno bogatenje posameznikov in organizacij, je konec leta 1971 slovenska skupščina sprejela zakon o vsakršni prepovedi prometa z nepremičninami, sredi lanskega poletja pa smo dobili republiški zakon o razpolaganju z nezazidanimi stavbnimi zemljiščem (uradni list SRŠ št. 27 z dne 30. junija 1972). Bistvo tega zakona, ki naj zagotovi dovolj zemljišč za racionalno stanovanjsko gradnjo, je v tem, da mora vsak, ki želi prodati neazidano stavbno zemljišče, le-to najprej ponuditi v nakup pristojni občinski organizaciji (predkupna pravica). Šele v primeru, da občina v 60 dneh ponudbe ne sprejme, lahko lastnik proda zemljišče drugemu kupcu, seveda pod istimi ali ugodnejšimi pogoji za prodajalca.

Še velike potrebe po zemljiščih

Kak pa je danes na terenu, v mestih in večjih središčih ko je že pol leta uveljavljen omejen republiški zakon in ko so tudi občine na osnovi tega zakona sprejele več ustreznih odlokov. Predvsem lahko nasploh ugotovljamo, da so potrebe po zemljiščih še vedno zelo velike, zlasti za individualno gradnjo. Zasebna gradnja hiš se je v zadnjih letih tako razbohotila, da priča v nekaterih mestih na 100 stanovanj že 80 stanovanj v individualnih ali vrstnih hišah in komaj 20 v obliki ali stolpnih. Zakon seveda v tej smeri ne more narediti sprememb čez noč, saj gre za dolgoročnejši proces. Vrh tega tudi vemo, da se vedno naša mesta rastejo precej hitreje kot sploh slovensko prebivalstvo, saj je rast mestnega prebivalstva celo dva do

trikrat večja od splošne rasti. In če še dodamo, da porabi za povprečno individualno stanovanjsko hišo od 6 do 8 krat več zemljiških površin kot za povprečno stanovanje v blokih in stolpnih, potem je seveda očitno, da bo povpraševanje po nezazidanih površinah namenjenih za gradnjo stanovanjskih stavb, zlasti zasebnih hiš še vedno zelo veliko.

Občinske malhe bolj prazne

Seveda se od tem lahko vprašamo, ali lani sprejeti republiški zakon ni v ničemer razbistri problemov, ki so se kopčili več let. Vsekakor lahko ugotovimo, da je zakon, vsaj trenutno, zajel velike špekulacije in določil, da se je razpolaganje do leta 1971 v obliki zakon pravi, da mora vsak neazidano parcelo najprej ponuditi občini v nakup, če pa občina po 60 dneh te ponudbe ne sprejme, lahko proda parcelo drugemu kupcu.

Prav tu pa se sicer dobro zamisljeni občinski odloki, sicer ne na omejenem republiškem zakonu, začno počasi krhati. Občinski skladi za nakup gradbenih zemljišč, prek katerih naj bi se načeloma v veliki meri preprečilo neupravičeno bogatenje, imajo namreč še vedno precej prazne malhe. In če občina nima denarja, da ponudijo zemljišča, potem pa ni druge poti, kot da od nakupa odstopi. Tako pa spet promet z nepremičninami prehaja pravzaprav na dva trga — v kontrolirani promet z zemljo in družbeni promet v nekontrolirani promet zemljišč v zasebni lasti.

Pred kratkim smo na posvetu širšega političnega akta v Ljubljani med drugim našli, da je imela občina Ljubljana Beograd, kjer je veliko prometa z zemljišči,

lani vsega dober milijonček dohodka od taks, ki jih pobirajo občine pri prometu z zemljišči. S takimi skromnimi denarjem seveda občina ne more nakupiti kaj dosti zemlje v tej tako smo našli, da se cene oziroma ponudbe za kvadratni meter nezazidane površine v Ljubljani močno razlikuje — od 40 pa vse do 200 din. Ob tem, ko so občinski skladi, za nakup gradbenih parcel, se precej finančno neobčutljivi, pa spet — tudi o tem so govorili na aktivu — sicer precej previdno, vendar še dovolj očitno, pojavljajo novi poskusi špekulacij in zlasti pretrganega bogatenja posameznikov (darilne pogodbe, prijavljanje nižje odkupne cene zaradi nižje odmere davkov itd.).

Hitro dopolniti zakone in odloke

Seveda je očitno, da republiški zakon o razpolaganju z nezazidanimi stavbnimi zemljiščem ne bo celne zaživel, če mu ne bomo ustvarili za to vseh potrebnih pogojev. To so ugotovili tudi na že omenjenem posvetu širšega političnega akta v Ljubljani. Skratka gre za to, da občine dobijo čim prej dovolj denarja, da začno zemljo po pravični odškodnini odkupovati in tako krotijo zemljiško politiko.

O tem, kakšno so še možni viri, da pridejo občinske ustrezne organizacije, čim prej do dovolj denarja, so mnenja še precej različna. Predvsem prevladuje mnenje, da je treba s precej večjo določo zajemati tako imenovano mestno rento, in sicer ne samo pri posameznih zasebnih lastnikih zemlje, marveč tudi pri delovnih organizacijah. Tudi tako imenovani pri spevek za uporabo mestnega zemljišča je danes skoraj

simbolična dajatev, vrh tega pa imajo v mestih še zelo velike površine, na katerih tega prispeska sploh ne plačujejo. Tudi s spremembami in dopolnitvami nekaterih drugih zakonov in odlokov (npr. o komunalnih taksah, o davku na promet nepremičnin, o davkih od stavb, o davkih na dohodek od prometa in podobno), bi lahko hitro zajeli v vseh mestih dovolj denarja, ki bi občinski organizaciji oziroma skladom za nakup stavbnih zemljišč omogočil v praksi voditi uspešno zemljiško politiko. Tudi celotni davčni sistem se ni popolnoma uskladen z našo zemljiško politiko. Močno se tudi uveljavlja prepričanje, da bi kazalo tudi v zemljiškem in komunalnem gospodarstvu poslednje uveljaviti načela solidarnosti, da bi z neke vrste solidarnostnim prispevkom ali v kakšni drugi obliki.

Vztrajati na začetni poti

Seveda nam prehodne težave, ki so nujne sprico kratkega obdobja, odkar je začel veljati lani sprejeti republiški zakon, ne smejo vzeti poguma, da bi kar vrgli puško in koruzo. Načelo, naj zemljiško politiko vodijo občinske skupšine, je vsekakor pravilno, saj celo v kapitalističnih deželah zelo uspešno in odločno krotijo vse mogoče apetite posameznih lastnikov, če gre pri zemlji za javne interese.

Najbrž torej ni druge poti, kot da zemljiško politiko z normativne plati čim hitreje dopolnjujemo, predvsem v tisti smeri, da bomo lahko ustrezne občinske organizacije zlasti finančno hitro usposabljali za svoje naloge (odkup zemljišč in opremljanje s komunalnimi napravami).

Seveda je bržkone še daleč časa, ko bomo lahko vsa zemljišča, namenjena za stanovanjsko gradnjo, prodali za sebnim interesom ali delovnim organizacijam popolnoma komunalno opremljena, kot to delajo v večini razvite dežel. Toliko denarja še nekaj let prav gotovo ne bomo imeli, kar je pač naš prihodnji cilj. V komunalnem gospodarstvu še precej večji kot v stanovanjskem. Vsekar pa bo več velik uspeh, če bomo v vseh občinah letos lahko zbrali dovolj denarja, da bodo občinski skladi večji, ne zemlje, ki je zanjima za rast mesta in s tem za odkup, ampko tudi odkupili.

Zato bi morali pospešeno pripravljati ne samo normativne dopolnitve ustreznih zakonov in odlokov, marveč tudi v vseh občinah oživiti te formirane organe, ki se ukvarjajo z zemljiško problematiko. Ti organi naj bi hitro dajali pobude republiškim in lokalnim organizacijam, hkrati pa naj pospešijo v občinah vrsto praktičnih in organizacijskih ukrepov, s katerimi lahko marsikaj uredimo ob tem na nujno večjo usklajenost in povezanost raznih organizacij in organov (urbanisti, občinski skladi, davčni organi, sodišča itd.), zlasti pa je treba na vseh ravneh in povsod spoštovati družbeno disciplino in takoj zaostri odgovornost v tistih primerih, ko je očitno, da gre znova za špekulacije in neupravičeno bogatenje.

IGOR PRESERN

Sekretar: kriva je INA

B. Bernaršek o pomanjkanju kurilnega olja v SRH: prazna zagotovit

ZAGREB, 15. januarja (Tanjug) — Pooblastila sekretariata za industrijo, trgovino in obrt so zelo omejena v pogledu intervencij na tržišču oziroma pri proizvajalcih. Njihova vloga se omejuje na spremljanje stanja in kontrolo zakonitosti v prometu z blagom. To je v pismu izvršniemu odboru predsedstva RK SZDL Hrvatske poudaril sekretar sekretariata za industrijo, trgovino in obrt Hrvatske Bogumil Bernaršek na vprašanje, zakaj občani zaostajajo v oskrbi tržišča z nekaterimi osnovnimi proizvodi.

Bernaršek je o pomanjkanju kurilnega olja dejal, da INA lani ni pravočasno uvozila potrebnih količin surove nafte, sklicujoč se na svoje finančne težave pri uvozu nafte na kredit. Po Bernaršku pa je vprašanje ukinitve obveznega depozita sproženo pri odgovornih zveznih organih. Prav tako je poudaril, da so svoje čase dobili čvrsta zagotovila, da se praksa iz preteklih let ne bo ponovila, kar se na žalost ni zgodilo.

O oskrbljenosti tržišča s prehranbenimi proizvodi Bernaršek meni, da je na splošno zadovoljiva, o redukcijah električne energije pa je dejal, da je do njih prišlo zaradi izredno majhnega dotoka vode v hidroelektrarne. Če se vreme ne bo spremenilo na bolje, bo potrebno redukcije elektrike zlasti še na druge porabnike, tudi na gospodinjstva.

Januarska suša

ZADAR, 15. januarja — Po treh mesecih odmrznjenosti in deževju v Drniški Zagori, je 20.000 prebivalcev Dalmatinske Bukovine ostalo brez vode. Na pomoč so prisložit enote JLA, ki dovažajo vodo s cisternami.

„Sava“: prodor radialk

Cedalje večja proizvodnja — L. 1974 že 1,5 milijona avtomobilskih gum

Po 25 letih od začetkov avtomobilizacije se je kranjska Sava lani uvrstila med tiste večje evropske tovarne, ki na leto izdelajo več kot milijon avtomobilskih gum. Kolikšen razmah so v Kranju napravili v zadnjem obdobju in kakšno so obeti za naprej, pove primerjava, da bodo v prihodnjih letih lahko poslali na tržišče toliko gum, kot doslej v vseh petindvajsetih letih.

Letos planirajo, da bodo izdelali 1.260.000 gum, to je približno za četrtino več kot lani, prihodnje leto pa naj bi se približali že poldrugega milijona. K temu jim bo največ pomagala nova valjarna in novi stroji. To sodi v načrt povečane in modernizirane avtomobilizacije, ki ga uspešno vključuje v sodelovanju z dunajskim Semperitom in ob pomoči tujih finančnih partnerjev. Predvidevajo, da bodo prve stroje v novi valjarni poglajni v avgustu.

Vrednost avtomobilskih gum, ki predstavljajo dobro polovico celotne proizvodnje v Savi, bo letos narasla na 400 milijonov dinarjev. Od tega bodo za okoli 3 milijone dolarjev izvozili, medtem ko so lani prodali tujim kupcem za 2,3 milijona dolarjev gum. Pri tem je zanimivo, da za nekatere gume vedno izvažajo na zunanem tržišču kot na doma.

Letos bodo precej povečali zlasti proizvodnjo radialnih gum, s katero so začeli pred dvema letoma. Iz skromnih začetkov so lani prišli na koncu leta na povprečno 150 radialk dnevno, v vsem letu pa so jih izdelali okoli 25.000. Za letos računajo, da bodo postopoma dosegli število 1500 na dan, ko bodo stekli novi stroji. V vsem letu bodo predvidoma izdelali 230.000 radialnih gum. Z novimi stroji bodo lahko tudi pospešili izbor radialk, ki je bil doslej omejen le na dve dimenziji (spasek, amir ter princ, fiat 124, zastava 101, wartburg).

V Savi pravijo, da je povpraševanje po radialnih gumah pri nas veliko, zato se ni baši za prodajo. Dobro pa kaže tudi v izvozu, kjer so se doslej še močno uveljavili z diagonalnimi. Največje pošiljke radialk bodo šle letos v ZRN za tovarno audijev.

LADO STRUŽNIK

„Odtujeni“ odvetniki

Predsednik skupščine mesta Beograda Branko Pešić je dejal: »V Beogradu živi in dela več kot pol odvetnikov SR Srbije. Tu je hkrati največja odvetniška organizacija v državi, a vendar vemo v mestni skupščini zelo malo o njihovem delu. Pravzaprav to niti ni čudno, ker sedamo k vsem pogovorom navadno konec leta, ko razpravljamo o davčni stopnji,« piše Politika.

Kaj se dogaja v Vojvodini

VUS v daljšem članku opisuje okolnosti, v katerih in zaradi katerih sta po številnih ostavkah članov političnega vodstva na Hrvatskem, v Srbiji, Sloveniji in v Makedoniji konec lanskega leta odstopila tudi predsednik PK ZK Vojvodine Mirko Čanadanović in sekretar sekretariata PK Miloš Radjcin, s čemer je enotni proces odstopov zaokrožen, če že ni končan.

Z odstopi v Vojvodini je padel zastor na obdobje jugoslovanske politike sedelne kart, v kateri se je vedelo, s kakšno kartami kdo razpolaga v hazaradni igri vseh proti vsem. Nekdo je v rokah držal turizem in zahteval svobodno razpolaganje z devizami, drugi je držal kapital in zahteval svobodno tržišče, tretji notranji trg, četrta svojo nezavestot itd. V re razdelitvi je Vojvodini pripadalo kmetsko in pisan nacionalni setav prebivalstva.

V Srbiji, posebno v Beogradu, se je po 1968. letu trgovinski in finančni promet izrazito razvil in povezal s tujimi velikimi sistemi, z velikimi industrijskimi in materialnimi integracijami in koncentracijami. De bi se vključila v program razvoja republike se je tudi Vojvodina povezala s prometom, politično pa je izrekl v oster boj proti birokratizmu, kar je v vsej ZK Srbije postala ena osnovnih političnih em. Vojvodinsko odraščanje od kmetskega kot prevladujočega gospodarskega usmerjanja pokrajine je analiziral tudi begradski ekonomski inštitut I. 1971. List lanskega nekake izjave Čanadanovića, iz katerih je razvidna idenitnost politike ZKS in PKV (lanske končije z ugotovitvijo da bo ocena političnega položaja in obrazložitve ostavk, ki ju bo sprejel PK v marcu, del ostega preloma za katerega je dr. Viskalić, predsednik CKS dejal, da Srbijo šele čaka. Vojvodinske politične perspektive namreč ni mogoče ocenjevati izven konteksta razvoja dogajani v Srbiji kot celoti.

Več kot smo pričakovali

Borbe na vidnem mestu na prvi strani poročja da se strati, da bo od prvega januarja nad milijon zavrnjenih prejemalov zmanjšane osebnodohodke ni ure anili. Številka bo mnogo manjša. Vendar bi prebivalstvo vir največjega dela sredstev za saniranje gospodarstva, bo pa tudi to, kar drži po poznavej razmer, mnogo manj bolode, kot se je mislilo. Med drugim zato, ker so gospodarske organizacije izgube iz prejšnjih let zmanjšale do 31. dec lanskega leta s 5.260 mio na samo 750 mio dinarjev. Ostale pa so še nepotrepane mnoge investicije, čeprav so se od 31. avgusta do konca lanskega leta zmanjšale s 4.621 na 4.000 mio din, kar je bilo doseženo s konverzijo dolgov oproščanjem nekaterih davkov investitorjev družbenopredstavnim skupnostim ter na druge načine. Kljub temu le v posameznih republikah in pokrajinah ostal veliki deficit. Splošna ocena je, da s storjenega več kot se je pričakovalo, hkrati pa je važna ugotovitev da poroč niso dovolj naporu samih akterjev, temveč je potrebna tudi intervencija družbe in to na vseh ravneh. Zato se tudi pričakuje dogovor o bistvenih vprašanjih.

Zapiranje virov neenakosti

Predsednik IS Kosova Ljupka Vukrić je na skupni teji FK ZK Kosova in predsedstva sindikatov med drugim dejal, da bo vse, kar se odtujeno delavskemu razvedu in privatizirano, kar se je prešlo iz družbenega lastništva v privatne roke, odvzeto in vrnjeno tistim, ki so te dobrine ustvarili, vese Borba Izvršni svet je že prišel s proučevanjem vseh lastnine in s pripravljenjem novih predpisov v stanovanjski politiki. Odzveji bodo vse nepravilno agencije na pridobljene stanovanjske in poslovne pravice. V politiki kreditiranja stanovanjske gradnje bodo uvedli določene korektve odstranili bodo avtorizacije pri dobivanju kreditov, sredstva nad dolžnostmi zmanjšali, odlo spreminjena v komercialne kredite, razvili bodo stare kredite, posebno za poslovne pravice. Umenog čili bodo odspolnjeni deli privatnemu sektorju donosna in podobna dela bodo omejeni na minimum, agosna uplojenosti bodo morali izoriti svet pokonjano in dohodkov iz delovnega razmerja, predvsem pa bodo okrepiji kontrolo in davčno službo, delo organov SDK, notranjih zadev in sodstva.

Neutemeljene govore

Politika ekspres objavlja zvezo direktorja zveznega zavoda za cenovno inženjersko inženjersko, da so neutemeljene govore o podražitvi kave in tobaka. Po njegovih besedah v zveznem zavodu za cene nis obravnavali in ne obravnavajo nikakršnega predlaga o novih cenah za ta dva artikla.

Združeni elektrodistributerji

Vijetnam na vidnem mestu na prvi strani poročja, da je vsem elektrodistribucijskih podjetij podpisalo samoupravnega sporazum o združitvi v eno podjetje, ki bo na področju severozahodne Hrvatske (8 občin, vključno) krilo potrebe 500.000 prebivalcev. Letni dohodek bo znašal okrog 900 mio dinarjev.

Čudna podpora

Pod naslovom piše doroja da je avstrijni odbor Poljojanke na zadnji seji več časa posvetil ostrin razpravam o ostavkah in suspenziranju nekaterih voditeljev banke kakor pa poslovneekonomskim problemom, pred katerimi je v tem trenutku (po jugoslovanske kmetske banke. List pravi, da je IO na vse predloge za suspenzijo odgovornih ose v tej banki reagiral na način, ki je mnoge resnično presenetil. Namesto pričakovane podpore, so začeli padati kritiki in ljudi, si se najbolj trudijo, da bi se oodžaj v kolektivno čim hitreje uredili. Zdi se, da o podobno odstrañiti tudi to zednji oviro na poti k omejitvi samostojnosti — njen avstrijni odbor v njegov današnji sestavi.

Pod tem naslovom piše doroja da je avstrijni odbor Poljojanke na zadnji seji več časa posvetil ostrin razpravam o ostavkah in suspenziranju nekaterih voditeljev banke kakor pa poslovneekonomskim problemom, pred katerimi je v tem trenutku (po jugoslovanske kmetske banke. List pravi, da je IO na vse predloge za suspenzijo odgovornih ose v tej banki reagiral na način, ki je mnoge resnično presenetil. Namesto pričakovane podpore, so začeli padati kritiki in ljudi, si se najbolj trudijo, da bi se oodžaj v kolektivno čim hitreje uredili. Zdi se, da o podobno odstrañiti tudi to zednji oviro na poti k omejitvi samostojnosti — njen avstrijni odbor v njegov današnji sestavi.

Trgovsko, izvozno, uvozno, zastopniško in proizvodno podjetje LJUBLJANA, DALMATINOVA ULICA 2 razpisuje javno licitacijo za odprodajo naslednjih osnovnih sredstev:

OSEBNI AVTO PEUGEOT 404, letnik nabave 1969, št. motorja in šasije 5522837

OSEBNI AVTO PEUGEOT 404, letnik nabave 1967, št. motorja in šasije 538029

LICITACIJA BO V CETRTEK, 18. I. 1973, OB 10. URI V GARAZAH METALKE LJUBLJANA, GORIŠKA ULICA 3.

Kadri in znanje

Premalo mladih

Predlog družbenega plana SR Slovenije posveča posebno pozornost kadrom in znanju, pogojema za nadaljnjo rast

Spoznanje, da je znanje, oziroma kvalificiranost kadrov temeljni pogoj za sleherno gospodarsko in družbeno rast, je v nekem smislu zelo prisotno povsod na straneh predloga družbenega plana razvoja SR Slovenije v letih 1971—1975. Zato ni nič čudnega, če posveča plan posebno, sedmo poglavje kadrom in znanju kot temeljnemu dejavniku v prihodnjem razvoju.

Dinamične in kompleksne spremembe, ki v svetu potekajo na vseh področjih ekonomskega in družbenega razvoja in ki jih potrjujejo številne znanstvene raziskave, bodo dočega razvoja, kažejo, da so razvite države že intenzivno zajeli procesi nove industrijske revolucije, ki so ji temeljito množični znanstveni, tehniški, tehnološki in organizacijski dosežki ob hitrem porastu obsega, kvalitete, specializacije in koncentracije širokovnih in znanstvenih kadrov. Razvoj znanosti, izobraževanja in sploh aktiviranje kvalitativnih dejavnikov razvoja postaja vse bolj odločilen in neposreden činitelj v tej tekmi, kjer očitno dobivajo prednost ekonomske in kompleksne spremembe, ki v svetu potekajo na vseh področjih ekonomskega in družbenega razvoja in ki jih potrjujejo številne znanstvene raziskave, bodo dočega razvoja, kažejo, da so razvite države že intenzivno zajeli procesi nove industrijske revolucije, ki so ji temeljito množični znanstveni, tehniški, tehnološki in organizacijski dosežki ob hitrem porastu obsega, kvalitete, specializacije in koncentracije širokovnih in znanstvenih kadrov. Razvoj znanosti, izobraževanja in sploh aktiviranje kvalitativnih dejavnikov razvoja postaja vse bolj odločilen in neposreden činitelj v tej tekmi, kjer očitno dobivajo prednost ekonomske in kompleksne spremembe, ki v svetu potekajo na vseh področjih ekonomskega in družbenega razvoja in ki jih potrjujejo številne znanstvene raziskave, bodo dočega razvoja, kažejo, da so razvite države že intenzivno zajeli procesi nove industrijske revolucije, ki so ji temeljito množični znanstveni, tehniški, tehnološki in organizacijski dosežki ob hitrem porastu obsega, kvalitete, specializacije in koncentracije širokovnih in znanstvenih kadrov. Razvoj znanosti, izobraževanja in sploh aktiviranje kvalitativnih dejavnikov razvoja postaja vse bolj odločilen in neposreden činitelj v tej tekmi, kjer očitno dobivajo prednost ekonomske in kompleksne spremembe, ki v svetu potekajo na vseh področjih ekonomskega in družbenega razvoja in ki jih potrjujejo številne znanstvene raziskave, bodo dočega razvoja, kažejo, da so razvite države že intenzivno zajeli procesi nove industrijske revolucije, ki so ji temeljito množični znanstveni, tehniški, tehnološki in organizacijski dosežki ob hitrem porastu obsega, kvalitete, specializacije in koncentracije širokovnih in znanstvenih kadrov. Razvoj znanosti, izobraževanja in sploh aktiviranje kvalitativnih dejavnikov razvoja postaja vse

Aktualen komentar

Kako bo s cenami v letu 1973

PISE: FRANCE SEUNIG

V nedavno sprejeti resoluciji zvezne skupščine o temeljni politiki družbeno ekonomskega razvoja Jugoslavije v letu 1973 je rečeno, da bo težnja te politike najodločnejše nadaljevala pot k stabilizaciji gospodarstva ob nadaljnjih naporih v smeri političnega in gospodarskega sistema na samoupravnih načelih in ob krepitvi socialistične vsebine vseh družbenih odnosov.

Inflacija cen in stroškov v letu 1971 je že lani naravnala odločnejše ukrepe za nujno stabilizacijo gospodarskih tokov. Kljub rešitvi mnogih temeljnih sistemskih vprašanj in prizadevanj za skladnejša razmerja med ponudbo in povpraševanjem na trgu je lani prišlo do nadaljnje občutnega naraščanja cen, nič manjšega kakor leto prej.

Naraščanje cen vsako leto večje

Zdaj, ko so nam znani podatki o lanskem gibanju cen, lahko ugotovimo, da je bil lani obseg podražitev še občutnejši kakor prejšnje leto, saj so po zvezni statistiki življenjski stroški v povprečju narasli za 16,6 odstotka nasproti 11,6 odstotka, kolikor so narasli leto prej. V Sloveniji je bila po podatkih zaveza SRS za statistično druginja še občutnejša, saj je povprečna podražitev življenjskih stroškov izkazovala na 17,3 odstotka nasproti podražitvi za 14,8 odstotka v letu 1972.

Po podatkih za Slovenijo zaznamujemo zdajna leta vse hitrejša naraščanja dragotin. Stopnja povečanja življenjskih stroškov narasla leta 1968 so cene življenjskih potrebščin narasle še razmeroma skromno — za 5,4 odstotka. V naslednjih letih pa je ta stopnja narasla na nadaljnjih 10,5, 11,3, 14,8 in naposled lani za 17,3 odstotka, pri čemer je zlasti občutno lanske povprečno povečanje stroškov za hrano za 20,4 odstotka, medtem ko so stroški kurjave in razsvetljave narasli kar za eno tretjino.

Naraščanje cen tudi proti koncu lanskega leta ni kazalo znamenja, da bi se ustavilo. Nekatere cene so med letom izredno narasle. O tem zadošča, če primerjamo indekse cen v trgovini na drobno za december (po podatkih republiškega zavoda za statistiko) z indeksi za prejšnji december. Razen vrtnin in sadja je od prejšnjega decembra podražitev zajela zlasti mleko in mlečne izdelke ter maslo, kjer je izkazana podražitev za 24 odstotka, 42 odstotka; alkoholne pijače so se podražile za 23, konfekcijske oblike za 30, obutev za 23, razsvetljava za 35, komunale storitve za celo za 46 odstotka.

Neuspeli poskus stabilizacije z administrativnimi ukrepi

Lanski poskus sprostiti stabilizacijski proces administrativno zamrznilo in kontrolno cen je pokazal popoln neuspeh. Po načrtu zvezne administracije naj bi cene v letu 1972 narasle le za 5,4 odstotka, v resnici pa so se povečale za trikratni predvideni obseg. Po tem neuspehu določa zdaj resolucija zvezne skupščine o temeljnih družbeno ekonomskih razvoja Jugoslavije v letu 1973, da bo politika počas-

najšega gibanja cen in življenjskih stroškov zagotovljena predvsem z ekonomskimi ukrepi na dolgoročnih temeljih.

Organizacije združenega dela in vsi nosilci gospodarske aktivnosti morajo podpreti stabilizacijsko politiko s tem, da s svojimi ukrepanji in obnašanjem vplivajo, da se doseže in ohrani ravnotežje med povpraševanjem in ponudbo, uskladi struktura blagovno-denarnih razmerij in odstranijo vse oblike nekrivice porabe. V resoluciji je še poudarjeno, da mora biti skupno povpraševanje v mejah razpoložljivih blagovnih skladov za domačo porabo, naraščanje cen in življenjskih stroškov pa počasnejše kakor v letu 1972.

Medlajša naraščanja cen, ki bo omogočila konkurenčnost našega gospodarstva v mednarodni menjavi, pa bo treba cene usklajevati po dogovorjenih merilih, sistema in politike cen in odpravljati disparitete med njimi, izhajajoč od načel, ki so določena v družbenem načrtu Jugoslavije za dobo od 1971 do 1975.

Letos je počasnejše naraščanje cen

Marsikdo bo morda vprašal, zakaj načrtujemo samo počasnejše naraščanje cen. V resoluciji bo morda poudarjeno, da morajo biti skupni odločitvi ukrepi, ki so smiselni za leto 1973, in zakoni za odpravo neukinovitosti, ki so začeli veljati 1. januarja letos. Po teh ukrepih bomo morali premagovati velike težave na poti odzdravljanja našega gospodarstva, ki se mora prilagoditi realnejšim okoliščinam gospodarskega razvoja. Uspešno izvajanje teh ukrepov proti neukinovitosti pa bo ob krepitvi političnega in gospodarskega sistema na samoupravnih načelih šele ustvarilo pogoje za postopno stabilizacijo gospodarskih tokov.

Pri tem se moramo zavedati, da bomo morali letos v mnogih primerih odobriti višje cene tam, kjer je priznana upravičenost višanja, pa je bila podražitev lani le odložena. Nujne bodo letošnje nekatere druge podražitve, kakor na primer stanarine, elektrike in prevoznih tarif. V resoluciji je tudi predvideno, da bo treba odpraviti disparitete med cenami. Korekture cen pa bodo v večini primerov prinesle nekoliko višje cene.

Ta neopredeljena zvišanja in korekture cen imajo resolucija odločno in izrecno opozorilo o počasnejšem naraščanju cen na poti k stabilizaciji. Če, da so naši zvezni planirji realneje načrtovali pričakovana gibanja kakor prejšnje leto, ko so skušali z administrativnimi ukrepi omejiti splošno zvišanje cen za vse leto na znani limit 5,4 odstotka, kar je bilo nedosegljivo. Za leto 1973 so ob preračunavanju razpoložljivih bruto proizvodnje in predvidenih kupnih lanskob dobili kot rezultat predvidenih povprečnih podražitev zvišanje cen nasproti letu 1972 za 10,5 odstotka. Pomenje to so pričakovano podražitev zvišali na 12,5 odstotka. Tudi tako omejitve naraščanja cen v primerjavi z letom 1972 bo težko doseči, čeprav so predvidene nekatere izpolnitve sedanega režima cen ob izpolnitvi mehanskih zakonov za oblikovanje cen.

Na podlagi omenjenega sklepa ZIS so že pripravili osnutek družbenega dogovora, ki predvideva, da se bodo domače prodajne cene svinca, cinka in srebra oblikovale na podlagi posebnega mehanizma, ki je sestavljen del tega dogovora. Domače prodajne cene izdelkov iz svinca, cinka in srebra ter njihovih legur se bodo oblikovale na podlagi cen in izdelkov na londonski borzi.

V sklopu določilnih osnutkov družbenega dogovora je predvideno, da morajo proizvajalci in predelovalci koncentrata in kovin, svinca, cinka in antimona, uskladi svoj dosedajni samoupravni sporazum o medsebojnem dolgoročnem preskrbovanju kot tudi mehanizem za oblikovanje cen izdelkov z določilom omenjenega družbenega dogovora. Kar zadeva zaščito domačih proizvodnje, pa družbeni dogovor ne predvideva kakršnih bistvenih sprememb.

Direktor združenja za evronec, cink in antimon Zivorad Kostić je izjavil, da bodo osnutek omenjenega dogovora kmalu obravnavali v zveznem sekretariatu za gospodarstvo.

Devet pogodb v letu 1972

Zadnji dogovor sta sklenila »Intereskorts« in »Huston Textilwerke«

Po evidenci zveznega sekretariata za gospodarstvo je bilo lani med našimi in tujimi firmami sklenjenih skupno devet pogodb o poslovno tehničnem sodelovanju. Zadnji dogovor te vrste je sklenil beograjski »Intereskorts« z zahodnonemškimi firmami »Huston Textilwerke« iz Stuttgarta. Gre za proizvodnjo ženskih nogavic.

Od leta 1969, ko je sekretariat začel voditi posebno evidenco o takšnih dogovorih, je bilo sklenjenih vsega skupaj 26 pogodb o poslovno tehničnem sodelovanju. Vendar pa je treba to število vzeti s pridržkom, zlasti ker je zelo težko ločiti med takšnimi dogovori in pogodbenimi o nakupu licenc ali patentov.

Devizno tržišče

Začetek poslovanja na jugoslovanskem deviznem trgu v februarju — Poslovne banke bodo imele 3 predstavnike

Kaj se bo zgodilo, ko bo predstavnik »Narodne banke« v začetku prihodnjega meseca zasedel svoje mesto predsedujočega in odprl prvi medbančni sestanek na komaj ustanovljenem jugoslovanskem deviznem tržišču?

DEVIZE

Predstavnik »Narodne banke« bo predsedoval na jugoslovanskem deviznem trgu

Devizno tržišče — njegova dva organizirana medbančna sestanka na teden — je institucija enotnega jugoslovanskega tržišča, ki bo neodvisna od parcičnih ekonomskih potez in lokalnih želja. Najvažnejša sprememba bo pravzaprav v tem, da delovne organizacije ne bodo imele več zakonske obveznosti, da bi devize za izvozne blago ali prodane storitve prodale »Narodni banki« in jih tako zamenjavale za dinarje. Lahko jih bodo imele na svojih računih. Ker pa je medsebojno

plačevanje delovnih organizacij v našem notranjem prometu v dinarjih, se bodo lastniki deviz, ko bodo potrebovali dinarje, s posredovanjem svojih pooblaščenih bank pojavljali na borzi kot prodajalci deviz. Druge delovne organizacije pa bodo na borzi svoje potrebe po devizah zadovoljevale z odkupom deviz. Predstavnik »Narodne banke« bo imel v tej dvorani dva cilja: dolžan bo odkupiti vse presežek deviz, ki jih bodo bančniki na enem sestanku ponudili oziroma jih bo moral prodajati, ko bo to potrebno. Tako bo na podlagi ponudbe in povpraševanja na medbančnem sestanku oblikovan tečaj dinarja.

Dvajset poslovnih bank bo zaslopolo delovne organizacije in delegiralo največ po tri predstavnike, kolikor jih bo imela tudi »Narodna banka«. Potem ko bo predsedujoči

Zaprta mejni prehodi

Baker se je na svetovnem trgu v Londonu podražil s 452,50 na 480,50 funta-sterlinga za tono tudi zaprte meje med Rodezijo in Zambijo

Na svetovnem trgu surovin v prejšnjem tednu ni bilo izjennih dogodkov. Značilno za vse borze je, da so se cene še naprej zviševale, zlasti cene za kovine. Na trgu s sladkorjem so zabeležili rekordno povečanje cene, kar je posledica napovedi o manjši proizvodnji in povečanem povpraševanju v tem letu. Cene žitom so še naprej stabilne.

SUROVINE

Višje svetovne cene tudi za kositer, kavčuk in sladkor, pocenila pa se je volna

Na londonskem tržišču se je baker podražil s 452,50 na 480,50 funta za tono. Aktivno poslovanje na tej borzi in nadaljnja podražitev bakra je med drugim posledica povečane povpraševanja na tujem trgu, vsehvi Japonsko in Nemško demokratsko republiko. Zvišanje pripisujejo tudi sporočilu, da je družba Kennecott prejela v Hamburgu večje naročilo

Nova letala „JAT“

JAT je lani prepeljal 1,838.360 potnikov — šest letal »DC-9«

»Avtogetex« iz Beograda, ki je došel v glavni urval letala tipa »JAT«, ima v načrtu tudi nakup letala »Boeing«. V kratkem bodo uvozili letalo »Boeing 727-100«.

JAT, ki bo nabavljal šest novih letal »DC-9« je lani prepeljal 1,838.360 potnikov. V rednem prometu jih je 15 odstotkov več kot leta 1971 in skoraj dvakrat več kot leta 1970. V domačem prometu je bilo nekaj nad milijon potnikov, to je 42 odstotkov več kot leta 1971. JAT računa, da bo prihodnje leto prepeljal več kot 2 milijona potnikov.

Devizno tržišče

Začetek poslovanja na jugoslovanskem deviznem trgu v februarju — Poslovne banke bodo imele 3 predstavnike

Kaj se bo zgodilo, ko bo predstavnik »Narodne banke« v začetku prihodnjega meseca zasedel svoje mesto predsedujočega in odprl prvi medbančni sestanek na komaj ustanovljenem jugoslovanskem deviznem tržišču?

DEVIZE

Predstavnik »Narodne banke« bo predsedoval na jugoslovanskem deviznem trgu

Devizno tržišče — njegova dva organizirana medbančna sestanka na teden — je institucija enotnega jugoslovanskega tržišča, ki bo neodvisna od parcičnih ekonomskih potez in lokalnih želja. Najvažnejša sprememba bo pravzaprav v tem, da delovne organizacije ne bodo imele več zakonske obveznosti, da bi devize za izvozne blago ali prodane storitve prodale »Narodni banki« in jih tako zamenjavale za dinarje. Lahko jih bodo imele na svojih računih. Ker pa je medsebojno

plačevanje delovnih organizacij v našem notranjem prometu v dinarjih, se bodo lastniki deviz, ko bodo potrebovali dinarje, s posredovanjem svojih pooblaščenih bank pojavljali na borzi kot prodajalci deviz. Druge delovne organizacije pa bodo na borzi svoje potrebe po devizah zadovoljevale z odkupom deviz. Predstavnik »Narodne banke« bo imel v tej dvorani dva cilja: dolžan bo odkupiti vse presežek deviz, ki jih bodo bančniki na enem sestanku ponudili oziroma jih bo moral prodajati, ko bo to potrebno. Tako bo na podlagi ponudbe in povpraševanja na medbančnem sestanku oblikovan tečaj dinarja.

Dvajset poslovnih bank bo zaslopolo delovne organizacije in delegiralo največ po tri predstavnike, kolikor jih bo imela tudi »Narodna banka«. Potem ko bo predsedujoči

Devizno tržišče

Začetek poslovanja na jugoslovanskem deviznem trgu v februarju — Poslovne banke bodo imele 3 predstavnike

Kaj se bo zgodilo, ko bo predstavnik »Narodne banke« v začetku prihodnjega meseca zasedel svoje mesto predsedujočega in odprl prvi medbančni sestanek na komaj ustanovljenem jugoslovanskem deviznem tržišču?

DEVIZE

Predstavnik »Narodne banke« bo predsedoval na jugoslovanskem deviznem trgu

Devizno tržišče — njegova dva organizirana medbančna sestanka na teden — je institucija enotnega jugoslovanskega tržišča, ki bo neodvisna od parcičnih ekonomskih potez in lokalnih želja. Najvažnejša sprememba bo pravzaprav v tem, da delovne organizacije ne bodo imele več zakonske obveznosti, da bi devize za izvozne blago ali prodane storitve prodale »Narodni banki« in jih tako zamenjavale za dinarje. Lahko jih bodo imele na svojih računih. Ker pa je medsebojno

plačevanje delovnih organizacij v našem notranjem prometu v dinarjih, se bodo lastniki deviz, ko bodo potrebovali dinarje, s posredovanjem svojih pooblaščenih bank pojavljali na borzi kot prodajalci deviz. Druge delovne organizacije pa bodo na borzi svoje potrebe po devizah zadovoljevale z odkupom deviz. Predstavnik »Narodne banke« bo imel v tej dvorani dva cilja: dolžan bo odkupiti vse presežek deviz, ki jih bodo bančniki na enem sestanku ponudili oziroma jih bo moral prodajati, ko bo to potrebno. Tako bo na podlagi ponudbe in povpraševanja na medbančnem sestanku oblikovan tečaj dinarja.

Dvajset poslovnih bank bo zaslopolo delovne organizacije in delegiralo največ po tri predstavnike, kolikor jih bo imela tudi »Narodna banka«. Potem ko bo predsedujoči

plačevanje delovnih organizacij v našem notranjem prometu v dinarjih, se bodo lastniki deviz, ko bodo potrebovali dinarje, s posredovanjem svojih pooblaščenih bank pojavljali na borzi kot prodajalci deviz. Druge delovne organizacije pa bodo na borzi svoje potrebe po devizah zadovoljevale z odkupom deviz. Predstavnik »Narodne banke« bo imel v tej dvorani dva cilja: dolžan bo odkupiti vse presežek deviz, ki jih bodo bančniki na enem sestanku ponudili oziroma jih bo moral prodajati, ko bo to potrebno. Tako bo na podlagi ponudbe in povpraševanja na medbančnem sestanku oblikovan tečaj dinarja.

Dvajset poslovnih bank bo zaslopolo delovne organizacije in delegiralo največ po tri predstavnike, kolikor jih bo imela tudi »Narodna banka«. Potem ko bo predsedujoči

čistega bakra — in zaprti mejni prehodi med Rodezijo in Zambijo. Na newyorškem trgu se je cena bakra zvišala s 50,30 na 51,85 centa za funt.

Kositer je bil na koncu prejšnjega tedna dražji za 9 funtov pri toni. Veljal je 1621 funtov. Sicer pa je bilo poslovanje na londonski borzi zmerno. Poročajo tudi, da se je cink podražil s 161,5 na 165,00 funtov za tono, svinca pa se je pocenil s 134,75 na 134,50 funta za tono.

Na singapurskem trgu kavčuka so prejšnji teden zabeležili nadaljnji skok. Kavčuk se je podražil s 122,25 na 124,75 malezijskih centov za kilogram.

Cena volne na londonskem trgu se je znižala s 226,5 na

210,0 centov za kilogram, na newyorški borzi pa s 190,0 na 187 centov za funt. Na newyorški borzi se je hkrati zvišala cena bombaža in sicer s 37,28 na 37,32 centa za funt.

Predvidevanja poslovnih krogov, da se bo cena kakavovca še naprej dvigala, so se prejšnji teden uresničila. Po poročilih, ki prihajajo iz Londona, je cena kakavovca na tamniški borzi padla s 311,00 na 310,00 funtov pri toni. To pojasnjujejo z domnevo, da bo proizvodnja kakavovca pokrila povpraševanja po tej surovini. Hkrati pričakujejo, da bo proizvodnja kakavovca v Gani in v nekaterih drugih afriških državah, prav tako pa tudi v

brasiliji, večja kot je bila leto poprej. Sladkor se je v poslovanju teden poprej snžal, v minulem tednu pa je cena sladkorja naglo postokčila. Napovedi, da bo proizvodnja sladkorja manjša in da bo povpraševanje po tej surovini letos večje, so povzročile — kot zatrjujejo dobri poznavalci razmer na londonskem trgu — da je bila cena sladkorja rekordna. Na londonski borzi se je sladkor podražil za 5 funtov in sicer je veljal 103,00 funte. Na newyorškem tržišču pa je bila cena sladkorja povišana s 9,45 na 10,20 centa za funt. Aktivno povpraševanje je bilo tudi prejšnji teden značilno za poslovanje na tržišču s žiti. Cene so nihale, odvisne so bile od trenutne ponudbe in povpraševanja. Cena pšenice se je v Chicagu zvišala s 263 1/4 na 274 1/4 centov za bušel, koruza pa se je neznatno pocenila.

Številke obakru

Na svetu so lani nakopali 6.987.000 ton, rafinirali pa 7.847.000 ton bakra — Največ v ZDA — 3.487.000 ton

Po še nedokončenih podatkih svetovnega statističnega urada za kovine sta bili svetovna proizvodnja in poraba bakra lani večji za 7 odst. v primerjavi z letom poprej. Čeprav trgovinski podatki o bakru še niso zbrani, je že zdaj jasno, da bo netto izvoz bakra v zahodnem svetu v letu 1972 mnogo nižji kot zadnja leta zaradi tega, ker so zahodne države uvažale baker iz Sovjetske zveze in Poljske in zaradi manjšega izvoza rafiniranega bakra iz zahodnih držav v LR Kitajsko.

BAKER

Svetovna poraba rafiniranega bakra znaša 7.731.000 ton

Omenjeni urad je objavil naslednje podatke za rudarsko proizvodnjo bakra v preteklem letu. Izraženi so v tonah. Ves svet je proizvedel 6.987.000 ton. ZDA, 1.498.000, Zambija 715.000, Kanada 706.000, Čile 685.000, Zair 426.000, Peru 190.000. Proizvodnja rafiniranega bakra, vsehvi baker, proizveden iz

bakrovih odpadkov, pa je naslednja: ves svet 7.847.000; ZDA 1.989.000 (+ 2 %), Evropa 1.285.000 (+ 4 %), Japonska 808.000 (+ 13 %), Zambija 617.000, Čile 418.000, ZR Nemčija 400.000 (nespremenjeno), Zair 219.000 in Peru 38.000.

Povečanje proizvodnje rafiniranega bakra v preteklem letu v Evropi pojasnjujejo v glavnem z nadaljnjo ekspanzijo te proizvodnje v Jugoslaviji in Španiji. Belgijka in britanska proizvodnja rafiniranega bakra pa sta nekoliko manjši, vendar omenjeni uradi ni objavili števil o nobeni izmed teh držav.

Ocene o porabi rafiniranega bakra za leto 1972 pa so takšne: ves svet 7.731.000 (+ 7 %), ZR Nemčija 710.000 (+ 13 %), Velika Britanija 519.000 (+ 2 %), Francija 383.000 (+ 11 %), Italija 285.000 (+ 6 %).

Proizvodnja rafiniranega bakra v zahodnih državah je za 134.000 ton večja od porabe. Del te porabe odpade na izvoz v zahodne države. Pretežno del preostalega rafiniranega bakra pa je povečal zaloge. Zaloga na londonski borzi so se povečale za 43.000 ton, na newyorški borzi pa za 31.000 ton.

„Peko“: milijoni čevljev

V Tržiču računajo, da bodo letos izvozili 1.200.000 parov

Tovarna obutev »Peko« v Tržiču računa, da bo letos prodala doma okrog 3 milijone parov čevljev, milijon 220 tisoč pa jih bo izvozila, od tega 770.000 na zahodni trg. V skupnem izvozu bo prišlo na »Peko« 64.000 parov, na njene kooperante pa 580.000. Podjetje »Budučnost« v Ljubljani bo letos izdelalo 250 tisoč parov s podjetjem »Limka« v Prilpejli pa so se pogodili, da prenesejo na njem nekatere proizvode, tako da bi se zmanjšal uvoz iz zahodnih držav. »Limka« bo leta 1975 izdelala že pol milijona parov.

DEVIZNO TRŽIŠČE

Začetek poslovanja na jugoslovanskem deviznem trgu v februarju — Poslovne banke bodo imele 3 predstavnike

Kaj se bo zgodilo, ko bo predstavnik »Narodne banke« v začetku prihodnjega meseca zasedel svoje mesto predsedujočega in odprl prvi medbančni sestanek na komaj ustanovljenem jugoslovanskem deviznem tržišču?

DEVIZE

Predstavnik »Narodne banke« bo predsedoval na jugoslovanskem deviznem trgu

Devizno tržišče — njegova dva organizirana medbančna sestanka na teden — je institucija enotnega jugoslovanskega tržišča, ki bo neodvisna od parcičnih ekonomskih potez in lokalnih želja. Najvažnejša sprememba bo pravzaprav v tem, da delovne organizacije ne bodo imele več zakonske obveznosti, da bi devize za izvozne blago ali prodane storitve prodale »Narodni banki« in jih tako zamenjavale za dinarje. Lahko jih bodo imele na svojih računih. Ker pa je medsebojno

plačevanje delovnih organizacij v našem notranjem prometu v dinarjih, se bodo lastniki deviz, ko bodo potrebovali dinarje, s posredovanjem svojih pooblaščenih bank pojavljali na borzi kot prodajalci deviz. Druge delovne organizacije pa bodo na borzi svoje potrebe po devizah zadovoljevale z odkupom deviz. Predstavnik »Narodne banke« bo imel v tej dvorani dva cilja: dolžan bo odkupiti vse presežek deviz, ki jih bodo bančniki na enem sestanku ponudili oziroma jih bo moral prodajati, ko bo to potrebno. Tako bo na podlagi ponudbe in povpraševanja na medbančnem sestanku oblikovan tečaj dinarja.

Dvajset poslovnih bank bo zaslopolo delovne organizacije in delegiralo največ po tri predstavnike, kolikor jih bo imela tudi »Narodna banka«. Potem ko bo predsedujoči

DEVIZNO TRŽIŠČE

Začetek poslovanja na jugoslovanskem deviznem trgu v februarju — Poslovne banke bodo imele 3 predstavnike

Kaj se bo zgodilo, ko bo predstavnik »Narodne banke« v začetku prihodnjega meseca zasedel svoje mesto predsedujočega in odprl prvi medbančni sestanek na komaj ustanovljenem jugoslovanskem deviznem tržišču?

DEVIZE

Predstavnik »Narodne banke« bo predsedoval na jugoslovanskem deviznem trgu

Devizno tržišče — njegova dva organizirana medbančna sestanka na teden — je institucija enotnega jugoslovanskega tržišča, ki bo neodvisna od parcičnih ekonomskih potez in lokalnih želja. Najvažnejša sprememba bo pravzaprav v tem, da delovne organizacije ne bodo imele več zakonske obveznosti, da bi devize za izvozne blago ali prodane storitve prodale »Narodni banki« in jih tako zamenjavale za dinarje. Lahko jih bodo imele na svojih računih. Ker pa je medsebojno

plačevanje delovnih organizacij v našem notranjem prometu v dinarjih, se bodo lastniki deviz, ko bodo potrebovali dinarje, s posredovanjem svojih pooblaščenih bank pojavljali na borzi kot prodajalci deviz. Druge delovne organizacije pa bodo na borzi svoje potrebe po devizah zadovoljevale z odkupom deviz. Predstavnik »Narodne banke« bo imel v tej dvorani dva cilja: dolžan bo odkupiti vse presežek deviz, ki jih bodo bančniki na enem sestanku ponudili oziroma jih bo moral prodajati, ko bo to potrebno. Tako bo na podlagi ponudbe in povpraševanja na medbančnem sestanku oblikovan tečaj dinarja.

Dvajset poslovnih bank bo zaslopolo delovne organizacije in delegiralo največ po tri predstavnike, kolikor jih bo imela tudi »Narodna banka«. Potem ko bo predsedujoči

plačevanje delovnih organizacij v našem notranjem prometu v dinarjih, se bodo lastniki deviz, ko bodo potrebovali dinarje, s posredovanjem svojih pooblaščenih bank pojavljali na borzi kot prodajalci deviz. Druge delovne organizacije pa bodo na borzi svoje potrebe po devizah zadovoljevale z odkupom deviz. Predstavnik »Narodne banke« bo imel v tej dvorani dva cilja: dolžan bo odkupiti vse presežek deviz, ki jih bodo bančniki na enem sestanku ponudili oziroma jih bo moral prodajati, ko bo to potrebno. Tako bo na podlagi ponudbe in povpraševanja na medbančnem sestanku oblikovan tečaj dinarja.

POSLOVNE VESTI

Maribor: Pogovori »Metalne« z drugimi podjetji

V zadnjem času v mariborski »Metalni« dosti razmišljajo o tesnejšem poslovnem sodelovanju z drugimi podjetji. Pomembni so zlasti pogovori med predstavniki »Metalne« in »Hidromontaže«, med katerimi so ugotovili precej skupnih točk in skupnih interesov na področju montažnih del. Neizkoriščena so možnosti za skupno nastopanje na tujih tržiščih, pri organiziranju zastopstev v tujini in podobnih akcijah. »Metalna« se pogovarja o tesnem tesnejšem sodelovanju tudi z »Atmosom« in nekaterimi drugimi podjetji.

»Metalna« je prevzela pobudo za tesnejše sodelovanje z metalurškimi gospodarskimi podjetji, ki so se stikali s »Metalno« v Zeleni in podjetjem »Fakom« pri skopi železarni. Dobra se je obnesla že inženiring »Metalprina« za projektiranje in prodajo skladiščne opreme, ki sta ga skupaj ustanovili podjetji »Metalna« in »Primita«.

Maribor: Izvoz »Primita« v letu 1973

V tovarni kovinske opreme »Primita« v Mariboru so sklenili, da bodo letos izvozili za blizu 1,2 milijona dolarjev svojih izdelkov. V ZR Nemčijo bodo izvažali pisarniško kovinsko pohištvo in bencinske ročke, na Poljsko pralne stroje, na Nizozemsko pisarniško opremo, v države Bliznjega vzhoda pa bencinske ročke in nekatere druge izdelke.

Maribor: Zlatorog bo povečal proizvodnjo

Tovarna Zlatorog iz Maribora bo v tem letu povečala proizvodnjo. Načrt realizacije je za 30 % večji kot lani. Število zaposlenih se bo povečalo za približno 14 %. Proizvodnjo bodo najbolj povečali pri detergentih. Druga najvišja postavka v načrtu realizacije je kozmetika, ki jo bodo izdelali 1240 ton, pa je za 15 % več kot lani. Ta postavka bi bila še znatno večja, če s tem

letom ne bi dovolil prodajnega uvoza kozmetike, medtem ko domači proizvajalec primanjkuje surovin in embalaže.

Bukarešta: Romunija na mednarodni sejmi

Romunsko gospodarstvo bo letos razstavljalo na več kot 200 mednarodnih sejmih in razstavah v Evropi, Afriki, Aziji ter Severni in Južni Ameriki. Prvič bo Romunija prikazala svoje industrijske izdelke na sejmih v Detroitu in Gvatemali. V nekaterih državah bodo organizirali samostojne razstave romunskih gospodarskih dožikov in izvoznih možnosti, med drugim v Parizu, Kartumu, Lusaki, Bombaju, Brazavili, Manili, Bangkoku in Kuvajtu.

Peking: Kitajska oprema za romunske tovarne

Kitajska bo dobavila Romuniji celotno opremo za tovarne težkih in orodnih strojev ter za objekte v metalurgiji, elektrotehnikah, kemiji in živilski industriji in v industriji gradbenega materiala. Tovarne bodo gradili s dolgoročnim brezobrestnim posojlom, ki ga je LR Kitajska odobrila Romuniji med obiskom predsednika Ceausescuja. Peking pred dvema letoma.

Moskva: Izvoz avtomobilov v Italijo

V januarju bo v Moskvi sestank predstavniki italijanske družbe »Dita Maravos« in prodajalci novih avtomobilov »UAZ-469«, ki so jih konec prejšnjega leta začeli serijsko izdelovati v Uljanovsku. Ta avtomobil s 75 konjskimi močmi lahko sprejme sedem potnikov ali pa dva potnika in 500 kg tovora. Hkrati lahko pelje prikolico s 850 kg tovora.

Tokio: Japonski uvoz nafte iz Kitajske

Stirje japonski gospodarstveniki se zdaj mudijo v Peking, kjer se pogajajo o uvozu surove kitajske nafte. Prodajo je ponudila LR Kitajska. V japonskih virih se je zvedelo, da je LR Kitajska pripravljena prodati japonski

EGS: kaj z velikimi?

Zunanji ministri iz devetih članic Evropske gospodarske skupnosti, ki zasedajo v Bruslju, imajo pred seboj pomembno nalogo. Po pravkaršnji razširitvi morajo začrtati temeljne smerice za razvoj zunanje politike, kakršno naj bi uveljavljala vsa skupnost. Tu pa je marsikaj odprto in v teku.

Prvi in poglavitni problem so — naj se zdi še tako paradoksalno — bodoči odnosi z ZDA. Sestavine napovedanih pogajanj z njimi so gospodarske in politične; vsaka od le-teh je že sama ob sebi zelo komplicirana, tako da sta r. soče združene Evropske Monnet predvideva, da ugotovijo za ta nekajletni posel ustanoviti posebno sebojovodno in pogajalno telo EGS — ZDA; toda pred vsem tem se mora EGS sama odločiti, do katikšne mere bo voljna in zmogla nastopiti v teh pogajanjih kot enota, kot blok. Ob izrazito političnih, še zlasti pa ob vojaških temah bo šlo to težko, če bo sploh šlo. Ob gospodarskih zadevah — in tu so glavna vprašanja neresenih prapranj — pa se ueste EGS zares opredeliti za enot in trd nastop. Niti na tej niti na oni strani Atlantika se namreč nihče več ne zateka k utvaram o apriornem zavezanstvu in pri jateljstvu, temveč prevladuje zavest, da bo to soobčje med dvema skoraj enakima gospodarskima telesoma.

Drugi problem, ki je na mi. si v Bruslju, so Sovjetska zveza in vzhodnoevropske socialistične države, povezane v SEV. Ob izjavah z najvišjih mest, ob »tutih pomenikih med sovjetskimi predstavniki in funkcionarji EGS v bruseljski palači Berlaymont in ob doslej že sklenjenih aranžmajih ali sproženih pobudah postaja vse bolj jasno, da je SEV voljan spustiti se v raziskovanje problemov na relaciji z EGS kot celoto.

Obstaja še nekaj »posebnih problemov, ki pa so, kakor je videti, v tem načrtovanem trenutku podrejeni prvima dvema. Na primer: kaj ukremiti ob kitajskih uverturah, kako vključiti v celoto zunanje politike EGS Japonsko, kako pojde sredozemska akcija in nazadnje, kako z de. kelami v razvoju.

Podrobnejši odgovorov to. krat iz Bruslja najbrž še ne bo. Skoraj zanesljivo pa bo mogoče ob glavnih smernicah, ki jih uestegje sprejeti ministri, sklepati tudi na zna. nimne detajle.

D. DOLINAR

Trganje vezi

Avstralski vrhovni tošilec senator Lionel Murphy je izjavil, da bo od Britanije zahteval, naj se odreče za zadnji ostanek pristojnosti, ki jih ima v Avstraliji.

Ta zahteva sodi v okvir najnovejših ukrepov nedavno osnovane laburistične vlade, ki je v »stopni« Velike Britanije v EGS nedvomno povedala, da nazivlje vsem tradicionalnim in sentimentalnim vezem, ki jo povezujejo z matično deželo, želi cim. prej odpraviti še zadnje sledove starega kolonializma.

Se pred nekaj leti bi si malokdo upal prerokovati, da bo »stara ljubezna do Brita. nija tako hitro usahnila. To, da pred nekaj leti Britanija še ni bila v EGS in Avstralci so upali, da nikoli ne bo do. sta članica evropske skupnosti. Razočaranje je bilo po. tem tem večje. Avstralci so prepričani, da jih je Britani. ja pustila na cedilu, češ da ni hotela ali znala zavaruati avstralskih ekonomskih inter. esov v Britaniji po. stopu v Evropo.

Izjava javnega tošileca meri predvsem na tako imenovani britanski Kronske svet, ki šte. je kakih tristo članov, med njimi tudi britanske ministre. Pravni odbor kronskega sve. ta je hkrati vrhovno prizvano sodišče za nekatere države članice Commonwealtha. V določenih primerih je ta svet celo mika instanca kot zvez. no vrhovno sodišče Avstra. lije.

Novi premier Gough Whit. lam ni hotel postati član kronskega sveta in tudi ni imenoval avstralskih članov zanj. In ker tudi ni predlagal Avstralcem za plemiške in druge naslove, ki jih podelju. je britanska kraljica, je očit. no nakazal, da se Avstralija odslej ne bo več potegovala za take naslove. Premier je tudi odpravil britansko him. no. Avstralijski odsej ne bodo več pojoč pozivali boga, naj obvaruje britansko kraljico. Vse to trganje vezi z Brita. nijo je izraz globlje spre. menje, ki so se v zadnjih letih ogledile v Avstraliji.

Napomembnega je ta, da se je v povojnih letih teme. ljito spremenil sestav prebiv. alstva. Četrtno avstralskega prebivalstva 13 milijonov — leta 1947 jih je bilo samo 7 milijonov — sestavljajo po. vojni priseljenci in njihovi otroci. Njihovi pogledi niso bili nikoli zasanjano uprti v sijaj pokopane britanskega imperija. Uprti so v prihod. nost Avstralije in Britanija je zanje le oddaljen otok, ki ga niso nikoli videli in jim nič ne pomeni.

B. PAHOR

HICKS: JEZNA PARIŽANA

»Saj sem vendar samo vprašal, ali je tu zbor socialistične internacionale...« »Die Welt«, Hamburg

Zakaj spopad v Parizu

Beograd: sporočilo kamboškega veleposlaništva o krvavem obračunu

BEograd, 15. jan. (Tanjug) — Veleposlaništvo kraljevine Kamboče v Jugosla. viji je objavilo sporočilo v zvezi s krvavimi spopadi, do katerih je prišlo v Parizu med dvema skupinama študentov — Sihanukovimi privrženci in pristaji Lon Nolovega režima.

V noči s 7. na 8. januar so Lon Nolovi pristaji skuša. li iz kamboškega poslopja v študentskem naselju siloma vreči pripadnike Sihanukove fronte nacionalne združbe. V tem nočnem spopadu je bil en študent ubit, dva pa sta bila ranjena, eden izmed nji. ju precej hudo. Napad na do. moljubne študente je vodil brat Sirik Mataka, enega treh glavnih organizatorjev upora proti Sihanuku.

Dogodki so se odigrali po. tem, ko so se domoljubni št. uđenti vrtnili s policije, ki jih je bila z večjo skupino zača. sno priprla.

Studentsko hišo v Parizu so zgradili z ljudskim denar. jem in za potrebe mladih lju. di, ki jih je poslala šola ilegalna Sihanukova vlada. Veleposlaništvo najostreje kr. vave napada na domoljubne študente in pripisuje vso od. govornost pristajam Lon No. lovega režima in njihovemu glavnemu predstavniku med študenti, bratu Sirik Mataka.

Od zračnega terorja do pogajanj - 1

Zgubljena bitka s svetom

Premor na politični gugalnici Nixonove vlade — Se bodo ZDA spremenile v avtoritarne, na največji vojaški sili temelječ režim? — Dve razlagi

Trije dopisniki rimskega tednika »L'Espresso« — Mauro Calamandrei iz New Yorka, Furio Colombo iz Hanoja in Tiziano Terzani iz Saigona — so skušali vsak iz zornega kota dežele, v kateri so akreditirani, osvetliti najbolj dramatično ob. dobjje v vietnamski vojni, ki bi ga lahko stnilni v nekaj besedah: »Od pokola nad Hanojem in Haiphongom do obnovitve pogajanj v Parizu«. Dognanja omenjenih dopisnikov rimskega tednika bomo v naslednjih dneh posredovali našim bralcem.

NEW YORK — »Prenehanje barbarskega bombardiranja Hanoja in Haiphonga je sicer prizadetemu prebivalstvu v veliko olajšanje, noben od problemov, ki jih je to bom. bardiranje odprlo, pa s tem ni razrešeno, je dejal senator William Fulbright in zaklju. čil: »Štiri leta obljub in pre. kljicov je dokument, ki od. kriva, da sta prenehanje bombardiranja in obnovev razgovorov v Parizu lahko samo še en premor na poli. tični gugalnici vlade, ki ni sposobna, odgovoriti se ne. mogotemu.

Ognjeniki razgovorov v Pa. rizu se lahko končajo tako, kot prejšnji, in bombardir. nje se lahko obnovi. Na za. lost nimamo nobenega jam. stva, da se to ne bo zgodilo. Če bi prišlo do nove krize, lahko seže predsednik po. bol barbarskih sredstvih. Zal je tako.

Cesarska strategija

Republikanski senator Wil. lam Saxbe, ki je do nedav. nega zaradi strankarske di. scipline molčal o svojem ne. zadovoljstvu sprico pred. sednikovega ravnanja, pa je iz. javil: »Zadnje bombardiranje je odraz očitne neodgovorn. sti in neodpustljive arogance. Nisem spremenil svojega mnenja, čeprav je bil ta po. kol na pritisk ameriške in svetovne javnosti začasno us. tavljen. Ameriški narod ima pravico zvedeti, če ta pred.

Malo skupnega

Zasedanje socialistične internacionale v Parizu se je končalo brez skupnih stališč o največjih problemih

PARIZ, 15. jan. (Tanjug). Končalo se je zasedanje socialistične internacionale, ne da bi sprejeli kakršnakoli skupna stališča o najbolj žgočih mednarodnih proble. mih. Sodelovali so predstavniki 15 socialističnih in laburističnih strank Evrope in Izraela.

Zedinili se niso niti o Viet. namu, čeprav je večina nav. zožih strank poprej obsodi. la decembrsko bombardir. nje in ameriško zavičanjev okoli podpisa mirovnega spo. razuma. Podobno je bilo tu. di z Bliznjim vzhodom. Izra. elska predsednica Golda Meir je veljala za zvezdov sestan. ka in navzoči predstavniki strank so se odločili za kur. tozajo v škodo zunanje poli. tičnih pogledov, ocenjujejo v Parizu. Nekatere socialistič. ne stranke niso mogle jasno po. vedati svojega mnenja o Viet. namu, ker niso odšli, ko so aktivno posegale v hladno vojno, skorajda nič napre. dvalje.

Prvi sekretar socialistične stranke v Franciji in gostitelj zborovanja Mitterrand je iz. javil, da ni šlo za kongres in. ternationalne, temveč za neform. alen sestanek, ki ni pristojen za sprejemanje sklepov. Opo. zoril je še, da so se lani od. govorni iz socialistične in. ternationalne v resoluciji za. vzeli za prenehanje bombar. diranja v Severnem Vietnamu in za vrnitev ameriških ujet. nikov ter umik tujih čet, ustanovitev koalicijske vlade in volitve. Tokrat niso mogli storiti nič drugega kot pono. viti predloge za sklenitev mi. ru v tem delu jugovzhodne Azije.

Med razpravo o Vietnamu sta se skandinavski in nizo. zemski predstavniki zavzela, naj bi ostro obsodili ameri. ško politiko. Golda Meir, predstavnica britanskih labu. ristov Callaghan in nekateri

drugi pa so zagovarjali bolj »umirjena stališča«.

Kot enega izmed razlogov, da se niso mogli sporazume. ti, je Mitterrand navedel, da so se udeleženci zborovanja odločili, da bodo v poli. tičnem in humanem pogledu iz. kazali zaupanje pogajalcema. Na zasedanju je prišlo no. voprni odbor, ki ga zno. va vodi 43-letni v Jeruzalemu rojeni inženir Jaser Ara. jat, z gverilskim imenom Abu Amar.

Namen zasedanja je bil podoben tistim iz prejš. njih let: poskusi enotnost v gverilskem gibanju. To je nacionalnemu svetu priporočil Egipt (Sadat se zaseda. nja ni udeležil, tako kot lani, ker je odšel najprej na obisk v Libijo, nato pa v Jugoslavijo), druge arabske države in nedavno tudi SZ.

Za zdaj je gibanje združilo informacije (skupni čas. opis »Palestinska revolucija in skupna agencija Vaja), finanče (v skupni sklad se steka pomoč arabskih držav) in vojsko (na čelu skupnega vrhovnega povelj. stva je Arajat).

Novi izvršni odbor, izvoljen v Kairu, šteje zdaj 10 namesto prejšnjih 13 članov. V njem prvič El Fatah nima največ članov: prej je imela štiri, zdaj le dva (odstopila sta dva znana člana El Fataha Faruk Kadu. mi in Kaled Hasan). Po enega člana imajo Saika (pro. sirska organizacija), arabska fronta (proirakška), PFLP (pod vodstvom dr. Habaša — marksistična) in PFLP (pod vodstvom Havalmecha — maosistična). Stirje člani so neodvisni (prej sta bila dva; med novimi je Jusuf Sajej, profesor političnih ved na ameriški univerzi v Bejrutu). Nov izvršni odbor je najbrž plod krinot iz vrst gverile, ki je staremu odboru očitala neenotnost in medsebojno rivalstvo.

T. D.

Nov gverilski vrh

V petek je v Kairu zaključil svoje enajsto šestdne. vno zasedanje palestinski nacionalni svet, ki s svojimi 154 člani predstavlja nekakšen parlament v izgnanstvu. Na zasedanju so izvolili nov izvršni odbor, ki ga zno. va vodi 43-letni v Jeruzalemu rojeni inženir Jaser Ara. jat, z gverilskim imenom Abu Amar.

Namen zasedanja je bil podoben tistim iz prejš. njih let: poskusi enotnost v gverilskem gibanju. To je nacionalnemu svetu priporočil Egipt (Sadat se zaseda. nja ni udeležil, tako kot lani, ker je odšel najprej na obisk v Libijo, nato pa v Jugoslavijo), druge arabske države in nedavno tudi SZ.

Za zdaj je gibanje združilo informacije (skupni čas. opis »Palestinska revolucija in skupna agencija Vaja), finanče (v skupni sklad se steka pomoč arabskih držav) in vojsko (na čelu skupnega vrhovnega povelj. stva je Arajat).

Novi izvršni odbor, izvoljen v Kairu, šteje zdaj 10 namesto prejšnjih 13 članov. V njem prvič El Fatah nima največ članov: prej je imela štiri, zdaj le dva (odstopila sta dva znana člana El Fataha Faruk Kadu. mi in Kaled Hasan). Po enega člana imajo Saika (pro. sirska organizacija), arabska fronta (proirakška), PFLP (pod vodstvom dr. Habaša — marksistična) in PFLP (pod vodstvom Havalmecha — maosistična). Stirje člani so neodvisni (prej sta bila dva; med novimi je Jusuf Sajej, profesor političnih ved na ameriški univerzi v Bejrutu). Nov izvršni odbor je najbrž plod krinot iz vrst gverile, ki je staremu odboru očitala neenotnost in medsebojno rivalstvo.

T. D.

Sprejem v Rimu

Golda Meir je prva predsednica izraelske vlade, ki je obiskala Vatikan — Skupne in različne točke politike

OD NASEGA RIMSKEGA DOPISNIKA

RIM, 15. jan. Papež Pavel VI. je danes sprejel predsednico izraelske vlade Goldo Meir, ki je pred tem obiskala predsednika italijanske republike Leoneja, pozneje pa premiera Andreottija. Sestanek s papežem označuje izraelska diplomacija kot »zgodovinski«, saj gre za prvi obisk izraelskega premiera v Vatikanu. Ker Izrael nima svojega diplomatskega predstavništva pri Svetem sedežu, je obisk organizi. ralo izraelsko veleposlaništvo pri predsedstvu italijanske republike.

Sestanka Golda Meir z Le. onejem in Andreottijem ni. šla posebna privlačnost, saj ima Italija z Izraelom že dol. ga leta korektna in plodne stike na vseh področjih. Ita. lijanska diplomacija je po. juniju 1967 pokazala precej. šnjo mero razumevanja za po. ložaj Izraela, čeprav si je prav v zadnjih dveh ali treh letih močno prizadevala po. staviti most do arabskih držav in je kot država, ki ji je mir na sredozemskem območ. ju še posebej pri srcu, sku. šala najti diplomatski pro. stor za svoje posredovanje med nasprotnikoma. Sprico takšnih odnosov so dana. šnje sestanke med Goldo Meir in najvišjimi predstavniki italijanske republike označili kot »informiranje in izmenja. vo mnenj«.

Drugačn, čeprav doslej vse. lej korektni, so odnosi med Izraelom in Vatikanom. Pred. vsem velja povedati, da Va. tikan doslej formalno ni pri. znan obseja Izraela, čeprav je že davno podlegel svojo. mu znanemu pragmatizmu: visoki izraelski funkcionarji so namreč že nekajkrat odpr. li vatičanska vrata, medtem ima apostolski delegat v Izra. elu s samo diplomatski poti. ni list, marveč tudi stike z izraelskimi oblastmi. Kljub temu v Vatikanu pravijo, da v bližnji prihodnosti ni pri. čakovati navezave diplom. atskih odnosov s Tel Avivom.

Kar zadeva Vatikan, naj bi bil poglavitna tema pogovo. ra med papežem in Goldo Meir — Jeruzalem. Vatikan še vedno vztraja pri stališču, ki ga je že leta 1948 in 1949 izoblikoval papež Pacelli, ko je terjal, naj bi Jeruzalem internacionaliziral ter po. tej poti zagotovili varstvo »sve. te dežele« in pristop h kra. jem, ki so povezani z nastan. kom krščanstva. Prav 22. de. cembra lani je Pavel VI. v nagovoru kardinalom z ne. kaj drugačnimi formulacija. mi ponovno potrdil to stali. šče. Takšna rešitev doslej ni bila pogodu Izraelu, katerega predstavniki izjavljajo, da so sicer pripravljeni zagotovi. ti svobodo gibanja in bogosluž. javja vsem veram, k temu pa navreči še eksteritorialnost nekaterih zgodovinskih spo. menikov in cerkva, ki so še posebej pomembni za krščan. stvo. Predvsem pa ne mislijo odstopiti od teze, da je Je. ruzalem zgodovinska prestol. nica Izraela in zato »nede. ljiva«.

Prav tako se ne sklajajo tista stališča dveh diploma. tci, ki se nanašajo na krizo

na Bliznjem vzhodu. Tel Aviv očita Vatikanu, da je posvo. jil teze tako imenovanega »stretjega sveta«, tako da ka. že več razumevanja za glas arabskih držav. Golda Meir je, kot sodoja, skušala pape. ža v današnjem pogovoru pre. pričati, da ima Izrael prav, hkrati pa — poznavajoč vpliv in težo vatičanske diplomaci. je v svetu — spodbuditi pro. ces normalizacije odnosov

med Izraelom in Vatikanom, potem ko je Janez XXIII. iz. brisal izraz »verolomni Jud« iz ene najbolj razširjenih ka. toliških molitev. Tako je po. kazal, da Vatikan ne misli več opirati svojega stališča do Izraela na znano »zgodovins. ko krivdo« Judov, to je, da so v zgodovini predstavljeni kot tisti, ki so kržali Kri. stusa.

MARJAN SEDMAK

Simulanti

Poljski gospodarstveniki so vse bolj v skrbeh zara. di čedalje pogostejših izo. stankov z dela, bodisi za. radi boleznj bodisi zaradi stimuliranja ali vrnjenosti. Ti izostanki stanajo gospodarstvo vsako leto približno 30 milijard zlo. tov, skoraj polovico vred. nosti letos povečane pro. izvodnje artiklov, namenje. nih za boljšo preskrbo no. trnjega tržišča. Kot opo. zarjajo, pa so izgube še večje, ker so zastoji v ob. dobjju tehnološkega napre. dka in modernizacije pro. izvodnje v resnici precej dražji. Letos, ko naj bi se tehnična opremljenost podjetij izboljšala, bo to. re špoda še večja. Največ. boiških dopustov je prav v tistih podjetjih, kjer je največ fluktuacije. Zato poljski tisk predsem ob. soja vodstva takih podje. tji.

Znova Dutschke

Ob protiameriških demonstracijah v ZR Nemčiji je po petih letih spet nastopil nekdanji vodja »nove levice«

OD NASEGA BONSKEGA DOPISNIKA

BONN, 15. jan. S 16 ranjenci (od tega 14 policistov) so se končale včerajšnje proti. ameriške demonstracije v Bonnu, ki se jih je udeležilo kakih 25.000 večinoma mla. dihi ljudi iz 62 zahodnonemških mest. Več kot tisoč policistov je hermetično za. priro dohode k ameriškemu veleposlaništvu, predsedstvu SPD in kancelski palači, tako da so se demonstracije odvijale samo v strogem središču mesta.

Značilno za položaj na levi. ci — tudi če gre za Vietnam — je dejstvo, da so demon. strantje nastopali ločeno. Kom. unisti in levi socialisti so imeli zborovanje na trgu pred rotovžem, maoisti na trgu pred Beethovnovim spomenikom. Mladinski organizaciji SPD in FDP sta udeležbo sploh odpo. vedali in bosta priredili proti. ameriške demonstracije v so. botu v Dortmundu.

S precejšnjo pozornostjo so v javnosti zabeležili, da se je prvič po petih letih vključil v politično življenje tudi Ru. di Dutschke, nekdanji vodja študentske »nove levice« v Zahodnem Berlinu. Dutschke je kot funkcionar vzhodno. nemške mladinske zveze v za. četku šestdesetih let pobegnil iz NDR in je kmalu postal eden izmed najbolj izrazitih in vplivnih pobornikov pri. preobrazbo zahodnonemške družbe. Leta 1969 so napra. vili nanj atentat: 22-letni pri. stajš neonacistov Josef Berg. mann (ki je pozneje v zaporu napravil samomor) je nanj streljal in ga novarno rnil v glavo. S tem je zahodnonem. ska »izvenparlamentarna opo. zicija« izgubila svojega ideo. loga in je kmalu tudi prene. hala obstajati, medtem ko je del njenih privržencev zabre. del v anarhizem (Mahler, Ba. ader, Meinhofova). Dutschke je dalj časa preživel v bolni. šnici in se pozeje naselil v Veliki Britaniji, od koder so

ga pred dvema letoma izgna. li. Zdaj je asistent na univer. si v danskem mestu Aarhus.

V svojem prvem javnem go. voru po atentatu je Dutsch. ke terjal od bonške vlade, naj prizna začasno revolucionar. no vlado Južnega Vietnama in ustavi plačevanje deviznih na. domestil za stroške stacioni.

Protesti zoper »silačnost« bonške vlade glede obsodbi vietnamske vojne se tudi sicer množijo. Baden-württemberška organizacija mladih sociali. stov (ki je sestavni del vlad. ne SPD) je včeraj obtožila kanclerja Brandta, da se ni udeležil sestanka socialistič. ne internacionale v Parizu za. di tega, ker bi se ob tej pri. ločnosti moral izjasniti glede ameriške politike v Vietnamu.

V bonških političnih krogih so z velikim zaupanjem spre. jeli vesti, po katerih obstaja. jo nove možnosti za konec vi. etnamskega konflikta, in po. navljajo prejšnje stališče, da bi namreč preveč poudarjen protest Bonna zoper ameri. ške vietnamske poteze »ob. stveno zmotil« proces zahod. noevropsko-ameriškega dogo. varjanja glede skupne strate. gije v pripravih na evropsko varnostno konferenco.

SLAVKO FRAS

Skupni arabski načrt

Arabske republike snujejo načrt o osvoboditvi zasedenih ozemelj

KAIRO, 15. januarja (AFP) — Današnji kairski dnevnik Al Ahrām piše, da so izve. deni iz Egipta, Sirije in Li. bije, držav federacije arabskih republike, začeli razpravljati o izdelavi enotnega arabske. ga načrta za osvoboditev za. sedenih ozemelj.

Ta načrt, piše omenjeni dnevnik, nameravajo predlo. žiti skupnemu arabskemu ob. ramnemu svetu na sestanku, ki se bo začel 27. januarja.

Al Ahrām dodaja, da bo. sta podobne načrte na seji sveta predložila tudi palestin. sko odporniško gibanje in arabska liga.

Napadi na Allendeja

SANTIAGO, 15. jan. (Tan. jug) — Tukaj ne bo nobene diktature, še manj pa bomo trpeli fašistično hordo! Je de. jal predsednik Allende v na. padu na desničarski tisk in ga obsodil »kampanje laži in nasilja«. Poudaril je: »Naš cilj je odpreti pot h graditvi so. cialistične družbe, ne da bi pri tem kršili ustave in za. konske norme, cilj kampanje laži pa je povzročil zmedo in nezadovoljstvo med prebiva. lci, zlasti zdaj, pred po. membniimi splošnimi parla. mentarnimi volitvami, ki jih želijo opozicijske sile izkor. istiti, da bi se ponovno prebi. le na oblast.«

Komisija za razpis de. lovnih mest pri

Stanovanjskem in komunalnem podjetju Brežice

razpisuje naslednja delovna mesta:

1. PODJE organizacije združene. ga dela »vodovod, ka. nalizacija in urejanje stavbnega zemljišča«

2. SKLADIŠČNIKA POGOJI: pod 1.: strokovna izobraz. ba gradbeni tehnik; pod 2.: strokovna izobraz. ba prodajalca v trgovini iz smeri gradbenega ma. teriala.

Rok prijave 1 teden po razpisu. Stanovanje ni priskrblje. no.

433

PO BOMBARDIRANJU — Porušena bolnišnica v Ha. noju.

BEKO razstavlja tudi letos na Gospodarskem razstavišču na prostoru 150 kv. metrov svoje

NAJNOVEJŠE MODELE ZA POMLAD—POLETJE 1973

OBIŠČITE NAS V DVORANI I od 13. do 21. januarja 1973

Novice

LJUBLJANA: o financiranju kulture — Začena skupščina kulture skupnosti Ljubljane se bo sestala 30. januarja. Pogovoriti se bodo o dosedanjem delu in predlogu sklepa o smiselnosti financiranja kulturnih dejavnosti v prvem četrtletju. Osrednji točki na bosta razpravi o predlogu enotnega programa ZKPO in kulturne akcije na področju mesta Ljubljane in o dolgoročnem programu razvoja splošnoizobraževalnih knjižnic. Uvodni poročili bosta predložila Viktor Konjar in Martina Siroelj. Zbor bodo sodelovali s volitvami in imenovanji.

LJUBLJANA: koncert akademikega orkestra — Akademika sa glasbo v Ljubljani priredi dr. 20.15 koncert svojega simfonikega orkestra in solistov: Vlasta Dolezal-Rusove, absolventke podiplomskega študija klavirskega oddelka (mentor red. prof. Marijan Lipovšek), in Petra Skrljanca, absolventa dirigentskega oddelka iz razreda red. prof. Dr. Danila Svare. Kot prva točka bo izvajala na koncertu sinfonietta za godala Tuneta Zuraža, diplomanta na oddelku za kompozicijo in razreda red. prof. Uroša Kreka. Redno predavateljsko mesto na oddelku za dirigiranje na Akademiji za glasbo v Ljubljani in umetniško vodstvo orkestra je v tem študijskem letu prevzel docent Anton Nanut, vodja znanega mestnega simfonikega orkestra v Dubrovniku, ki si je v tem času s svojimi umetniškimi dosežki pridobil vsa priznanja doma in v tujini. Program koncerta obsega: sinfonietta za godala Tuneta Zuraža, sinfonija št. 8 v F-duru op. 93 L. van Beethovna in klavirski koncert št. 1 v d-molu op. 15 J. Brahmsa. Koncert bo v Veliki dvorani Slovenske filharmonije v Ljubljani.

MARIBOR: odprtih več razstav — V razstavnem salonu Rotovž je odprta razstava 1. bienniala grafičnega oblikovanja BIGO. Razstava bo odprta do 21. januarja. Pokrajinski muzej bo vso zimo zaprt, odprli ga bodo šele 1. aprila. V svoji mali galeriji razstavlja Ivan Čobal motive iz Slovenskih gor. V Umetnostni galeriji so na ogled:

ledu likovna dela akademikega slikarja Zmaga Jeraja, (na sliki ob otvoritvi njegove razstave — slikar na levi), medtem ko je v razstavišću AVLA na 1. gimnaziji odprta eksperimentalno vizualno literarna razstava del Teodora Lovrenčiča pod naslovom Absurd in smisel človeka.

LJUBLJANA: Trio Lorenz snemal v Kölnu — Na povabilo producenta dr. Brenkenzja, ki je Trio Lorenz poslušal koncertu v okviru jugoslovanskega glasbenega tribuna v Opatiji, je mladi slovenski ansambl pretekli teden posnel za arhiv klubskega radia štiri rečne partiture slovenskih skladateljev za zasedbo klavirskega tria: Lebedev, Eklspresje, Petricove Meditations, Stibiljeve Seance ter Shushen Consolation. Vsa posneta dela so nastala v zadnjih letih in vsa je kresil prav Trio Lorenz.

LJUBLJANA: večer baročne glasbe — Flavitska Irena Grafenauer, slušateljica Akademije za glasbo iz razreda doc. Borisa Campe, bo imela jutri ob 20.15 v dvorani Akademije na glasbo Gosposka 8/III solistični večer baročne glasbe. Izvajala bo dela: Bacha, Handela, Telemana, Vivaldija in Benda. Solistiko bo na čemalju spremljal prof. Marijan Lipovšek.

CELJE: učiteljski zbor v Nabrežini — Učiteljski pevski zbor Slovenije »Emil Adamič« bo na ljubljansko povabilo Slovenske prosvetne zveze in prosvetnega društva »Zlgo Grudena koncertiral v nedeljo, 28. januarja, ob 17. uri v dvorani prosvetnega društva v Nabrežini. Koncert bo obsegal slovenske umetne in narodne pesmi. Zbor bo obiskal tudi muzej »Kraško hišo« v Velikem Rečanju in Devin. Isti program bo zbor ponovil na koncertu v Kopru 30. I. Oba koncerta bo zbor absoluiral med petdnevni pevskim seminarjem v semestrskih počitnicah v Kopru.

CELJE: gostovanje pihalnega kvinteta RTV Ljubljana — V okviru abnamskih koncertov letošnje sezone bo jutri gostoval v Celju pihalni kvintet RTV Ljubljana. Kvintet obseja št. 11. leto, zastupajo pa ga: Jože Poč, Gašper, Franjo Bregar, Alojz Zupan, Jože Banič in Jože Faout. Na dveh koncertih za mladino in na večernem abnamskem koncertu bodo izvajali dela Haydna, Rossinija, Iberta, Hindemitha, Kreika, Osterca in Weingera.

NOVI SAD: pohvale za koncertni nastop — Hornist Jože Falout je gostoval s komornim orkestrom radia Novi Sad na abnamskem koncertu, ki ga je dirigiral Marjan Fajdiga. Za solistični nastop v Mozartovem koncertu št. 4 v Es duru je dobil od glasbenega kritika Novosadskega dnevnika naslednjo pohvalo: »Koncert je bil izveden skladno in komorno lahko. Jože Falout je demonstriral visoko raven solističnega igranja na rogu. Njegov ton je bogat, muzikalno prefinjen in tehnično brezhiben.«

Pogled na platno

HOMO EROTICUS: bedasto in neukusno — V razpoloženju žgobje erotike, ki je preplavilo zahodne filmske proizvode, se je skuhal tudi scenarij za italijansko komedijo »Homo eroticus«. Veliko bolj odločno mu je botrovala želja po izvirnosti kot pa hotsenje po ugledni igrovosti in ostanju v mejah sprejemljivega okusa. Tu nekje naj bi vsaj bila meja, ki je erotični filmu ne bi smeli prestopati. Izvirnost za vsako ceno so si italijanski filmarji to pot privoščili s izmišljotino o medicinskem fenomenu, ki mu narava na določenem delu telesa ni stela le do dva, temveč mu je velikodušno dodala še tretji del in temu številu primerno razsežnost celotne moškosti. Da postane ta fenomen iz beguna pred sicer ljubljenim častnim maskevanjem najbolj cenjen, uglejen, oblegan in s najrazličnejšimi svilenimi rjuhami pokrivan sobar v višji družbi podležega mesta je povedano v filmu še s nekakšnim zapletom. Ključno na roparce razplet, ki se spušča v neukusnost, nizkotočnost in — kljub svobodomnin v pretvaranju, ki pritečejo temu žanru, — celo v respektivnosti in nepietetnosti. Mar naš filmski dar res prav nič ne zaudarja po vseh takih nesmiselnih, nepremišljenih in kvarnih nakupih? Letošnja uvozna lista sarzevskega podjetja Kinema bi bila brez tega na slova vsakega ugledejša!

STANKA GODNIO

ZAPOSILIMO TAKO:

RAZNAŠALCA(KO)

Jutranjka DELO naročnikom na dom za dostavni okoliš KRANJ-Center, in

RAZNAŠALCA(KO)

Jutranjka DELO naročnikom na dom za dostavni okoliš TRZIC-mesto.

Zaposlitev je primerna za gospodinje, upokojece in študente.

Ponudbe sprejema podružnica CGP »DELO« Kranj, Koroska 16, telefon 21-280.

Rubljev na Festu

Sporod mednarodnega beogradskega filmskega festivala najavlja izbrane filme, ki so se že uveljavili v svetu

Od 26. januarja do 3. februarja bo v Beogradu še tretji mednarodni filmski festival z izbranimi sporedom najboljših del minulega leta, ki se je uveljavil pod nazivom »Festa«. Festival bo obsegal pet sporedov. Največ pozornosti velja osrednjemu, ki ga bodo predvajali v Domu sindikatov in se bo začel s slovitim filmom sovjetskega režiserja Andreja Tarkovskega »Rubljov«, katerega so v SZ po njegovi smrti v Cannesu leta 1969 umaknili iz evropskih, pa tudi domačih kinematografov in so ga začeli šele pred kratkim ponovno predvajati.

Med osemnajstimi nadaljnimi filmi tega sporeda so dela, ki so se uveljavila na mednarodnih festivalih v Benetkah, Cannesu, Karlovi Varh, Berlinu in drugod oziroma so jih na prva mesta postavili domači kritiki. Nekaj naslovov iz tega sporeda:

»Kabar« Boba Fosseja, »Zdravje« filmske predstave Petra Bogdanovića »Smrt v Benetkah« Luchina Viscontija, »Demonic« Kenna Russella, »Hammermith« je pobegnile Petra Ustinova, »Delavski razred gre v raje« Elia Petrija, »Peklenška pomaranča« Stanleja Kubricka, »Francoska zvezda« Williama Friedkina. Bogdanović, Friedkin in Ustinov so se napovedali svoj prihod v Beograd. Petru Ustinovu bodo ob tej priložnosti podelili visoko odlikovanje, Red jugoslovanske zastave z zlatim vencem: Ustinov je odlikovan kot pomemben umetnik in sodelavec UNICEF.

Sporod Festa premore še več vabljivih naslovov. Predvajali bodo n. pr. sedaj že slavna »Botra« Francisa Coppola, Hillerjevo »Bolnoba«, »Machethas« Romana Polanskiga in Bumelov najnovejši film »Diskretni čar burko«.

Razsvetljuje je, da bo kar precej od teh filmov spenala tudi širša jugoslovanska publika, saj so jih odkupila različna distribucijska podjetja. Med odkupljenimi filmi so n. pr. »Rubljov«, »Botra«, »Peklenška pomaranča«, »Hammermith« je pobegnile, »Francoska zvezda« in »Delavski razred gre v raje«.

V kinematografu »Kosara« bo v Času Festa spored 21 filmov velikih režiserjev in vidnejših mladih ustvarjalcev. Uvodna prireditev bo tako kot vsako leto v Domu pizirjev, kjer bodo v sporedu »Štiri strani svetla« pokazali več igranih in dokumentarnih filmov. Na poseben spored v kulturni dom »Vuk Karadžić« bodo brezplačno vabljeni člani beogradskega delovnih kolektivov, peti spored pa bo posredoval svojim gledalcem televizija.

A. A.

SLOVENSKA FILMSKA GOSTIJA — V filmu Vlatka Filipovića »Devet čudež vzhoda«, ki ga bomo videli v retrospektivi bosenskega in hercegovskega filma v Ljubljani, igra Duša Počkajeva.

V gosteh filmi BiH

Retrospektiva ob 25-letnici bosenskega in hercegovskega filma

Letos praznujejo v Bosni in Hercegovini petindvajsetletnico domačega filmskega umetnosti. V okviru jubilejnih prireditev je tudi gostovanje retrospektive bosenskega in hercegovskega filma v Ljubljani. V treh večerih bomo lahko pregledali najbolj znamenite in najboljše dosežke te zanimive, a širšim krogom domačih gledalcev premalo poznane kinematografije.

V retrospektivi, ki bo v sredo, četrtek in petek ob 21. uri v kinematografu Komuna, sta vključena dva celovečerna igrana filma. Temaško je zelo zanimivo »Ovčar« o astirskih nomadih in njihovem srečevanju s razvitejšimi jugoslovanskimi območji. Z njim je v igranem filmu debutiral odlični dokumentarist Bakir Tanović. Drugi igrani film retrospektive je »Devet čudež vzhoda«, ki obravnava Rikpov kompleks, postavljeno v sodobno okolje. V tem filmu je gostoval ob soigraku Ljubli Samardžić Duša Počkajeva.

Resnično moč in vsebinsko ter oblikovno izvirnost pa je bosanski in hercegovski film razvil predvsem v dokumentarni zvrsti. Zato še posebej opozorjamo na drugi večer filmskega gostovanja, v katerem se bo predstavil izbor najboljših dosežkov te zvrsti. Domača vsa filmske naslove smo srečali med nagradjenimi filmi v mednarodnih festivalov kratkega filma. Zilka Ristić je v tem večeru zastopal »Celadama«, Vlatko Filipović z impresivno o kamno, selih »Hop jana«, Suad Mrkonjić s »Serajevskim atentatom«, Mehmed Fehimović s filmom »O, klasje mrojev«, Midhad Mutapčić z »Mostom« in »Upanje«, Vefik Hadžimaljović s »Seniada« in Adžak — pešica, Bakir Tanović s »Kosonak«, Milutin Kosovac s »Cesarjevim dneva« Petar Ljubujev z enim najmočnejših del lanskega beogradskega festivala, a »Orniti vrtovi«. Kot predfilm k »Ovčarju« so določene odlične ironične kritične »Pasade« Suada Mrkonjića, pred »Devetim čudežem vzhoda« pa bomo gledali Ristićeve »Čaravnike«.

Tako med celovečernimi kot med kratkimi filmi iz bosanske hercegovske proizvodnje bi našli še dela, vredna uvrstitve v retrospektivo. Takšna, kot je, pa ta retrospektiva zelo zgornjo postreduje iskanja in dosežke bosanskih in hercegovskih filmskih delavcev na najbolj zanimivem tematskem področju — na njihovem pogledu v realnost, ki jih obdaja. To še posebej velja za dokumentarne filme, ki bi mu po skupnih značilnostih lahko rekli: »kar »sarajevska solara« odlikuje ga izredno tenek poslušni za socialna vprašanja sodobne družbe v BiH oziroma v njenih najmanj razvitih območjih.

S. G.

GIMNAZIJA DUŠANA KVEDRA PTUJ

razpisuje prosto delovno mesto:

PROFESORJA

zemljepisja in zgodovine — visoka izobrazba — nedoločen čas. Nastop službe: takoj. Razpis velja do zasedbe delovnega mesta. 437

Obiski in kritiki

Sestanek upravnega odbora skupnosti slovenskih dramskih gledališč

Na ponedeljkovem sestanku upravnega odbora skupnosti slovenskih dramskih gledališč — mimo tekočih vprašanj — posvetili največ časa problematiki medsebojnih gostovanj. Poskušali so evidentirati »ponudbe in povprašanje« za tekoče leto, pri čemer so bili posebno pozornosti deležni tisti obiski, ki zajemajo večje število ponovitev posamezne predstave in ki se potencialno ne omejujejo na običajne, bolj ali manj rutinske izmenjave uprizaritev. Gre za racionalizacijo gledališkega delovanja na Slovenskem in hkrati za to, da bi najbolj izrazite predstave zaživele v celotnem nacionalnem prostoru, pač ne glede na to, na katerem koncu dežele so bile izdelane. Takšno sodelujočo aktivnost bi finančno, med drugimi, podprla tudi kulturna skupnost Slovenije. Na sestanku se je ponovno pojavila — zaradi nujnosti o intenzivnem kroženju posameznih uprizaritev tako da bi se, na primer, gostovanje ponekod vidljeno tudi v abnamske obroke. S tem bi bili razbremenjeni zlasti manjši ansambli, ki pogosto delajo prek svojih moči, ker je običajna pač zmerom več.

Na sestanku so slovenski gledališki direktorji sklenili izdelati poseben predlog o »profesionalizaciji gledališke kritike« oziroma o pomenotvorni njeni merili ter ga poslati uradnostvom članikov in radiotelevizije. Zavzeli so se namreč za to, naj bi se posamezne redakcije spremljale vsa gledališča in sam recenzent (ali nemara celo dva), ne pa da bi si kritiki delili teatske institucije med seboj. S tem bi dosegli, so menili, poenotenje kriterijev, da ne bi, kakor zdaj, znotraj iste redakcije prihajalo do razhajanj. V isti sapi so se navzorni vendarle izrekli za vsebinsko diferenciacijo, čeprav soper uniformirano kritiko, ki pa bi morala z vsami teatri ravnanj enako in enakopravno. Za to bi bil porok en sam recenzent za vse, s čimer naj bi se, po njihovem mnenju, hkrati iz častnikarja spremeni v gledališka kritika, ki bi mu bil to temeljni poklic.

A. I.

Pojasnilo

Is prvega stolpca poročila o Rozmanovi »Zvonovih«, celjski gledališki premieri — objavljeno je bilo, naj bi se v gledališču »Mladost« delala besedila, brez katerega je recenzija bistveno okrnjena, zato ga je potrebno dodati:

»Branje, kakor so ga ob dramatični predlogi uveljavili celjski uprizaritelji, se je na odru odvijalo avtonomno in neobmenjeno, brez adzitivov in savor: v pasulih, kjer gre »Zvonovih« za slovitno grobno in tudi za lastno-resignirano kritiko absurda, smehanimirane, razlovene, onega, totalitarizma, odziva, naga, fin, avta, je avtonomno uveljavljalo izvirno in avtonomno, kjer se posluška drama reševati v nekakšno lepoto, čustva, pokrajina, slovitno (vse seveda, tudi »Mladost«) je uprizaritelj odkrival groteskne elemente; grotesknot je mečala s »sarkazmom«, nemotno mečala besedila obremenjena s rečnicami, ostrimi, brutalnimi poudarki — smerom brez ovinkov, naravnost v občinstvo; gostobesednost besedila je brez skrupulov odpravljala s obalnimi krajšavami (s katerimi bi bilo mogoče še nadaljevati), pomanjkanje dramatičnosti a presenetljivi obrati in slikovitimi mizanscenskimi aranžmaji...«

Človek in njegov les

Ob razstavi lesenih plastik Staneta Jarma v celjskem Likovnem salonu

Sedanja likovnoumetnostna razstava v celjskem Likovnem salonu nam je predstavila novejša dela akademikega kiparja Staneta Jarma. Ze več let dela kot likovni pedagog v Kočevju, hkrati pa posveča velik del energij tudi tamkajšnjemu likovnemu razstavišču. Prav Kočevje z okolico je s svojimi možnostmi in značilnostmi v marsičem obeležilo kiparjevo opredelitev in usmeritev, v okviru sodobnih svetovljanskih likovnih težnj, morda na videz konservativno, vendar polno vsebine in umetniško vsestojni angažirano.

Stane Jarm se je posvetil izključno kiparskemu upodabljanju v lesu, torej v gradivu, ki mu ga okolje ponuja tudi kot enega najbolj izrazitih obeležij kraja, saj leži Kočevje v srcu naših najbolj gozdnatih predelov. S 45 plastikami je razgrnil pred gledalce skupele možnosti, ki jih to gradivo omogoča in hkrati vrsto rešitev, v katerih se skladno prepletajo prave te močnosti in bogata umetniška kova fantazija. Kikar to gradivo pozna, pozna pa tudi ljudi in iskanje stičnih točk je rodilo osupljive rezultate. Izraznost samih naravnih oblik računene lesa v vseh njegovih prirodnih prepleth in neprickanostih, od debela bloka do plohe in veljega prepleta se poglablja s iskanjem ter izrazni organiki prilagojene antropomorfnosti. Kajti Jarma zanima predvsem človek, njegov na obraz in glavo osredotočen izraz: človek v okolju, ki je oblikoval to tako gozd in les kot od njega stoletja odvisnega prebivalca. Zato ni naključje, da se iskanje poglablja izraznost, ki je umetnik doseže enkrat z grobo plastično, skoraj geometrijsko modelacijo, kot bi izsekaval like iz bloka polena s sekirko, drugič z gladkim povzemanjem računskih lesnih žil in velj, ujema s prvinsko oblikovno izraznostjo organskega temelja in v skupnem učinku deluje ekspresionistično. Delež kiparja in njegove končne vizije je odločilen, čeprav najde v naravi še oblikovane zametke. Jarmova domišljija je isredna, široka in oblikovno prilagodljiva, njegovo oko ne preze nobene oblike, nobene gradiva v naradi, ki bi mu utegnila pripomniti do želene realizacije. A vselej je tu tudi korektiv — človek, človek umetnik in človek anov, ki te oblike smotrno izbira in jim da smisel in težo. Tako nastajajo pod kiparjevimi dleta in nožmi figure in glave, ki so popolnoma portreti tamkajšnjih ljudi in hkrati fantastično preneseni portreti narave-gradiva v vseh njegovih metamorfzah. Trenutke občutne organske povezave med tema dvema prvina se je v Jarmovem kiparskem opusu izoblikoval v izrazno močan dokument izvirne umetniške vizije, dokument, ki je nastal spontano, vendar vsestojno nadzorovano in zato preveteno s svojo na novo sporočeno večno mesecino.

JOZE SNOJ

Televizija

„Gonja“ brez gonila

Ob nedeljski romunski televiziji nadaljevali

Naše televizijsko občinstvo bi bilo načrtovalcem ljubljanskega televizijskega sporeda nedvomno globoko hvaležno, če bi ob izdelki tujih televizijskih produktov izbirali manj, pa tisto z večjim okusom, če bi — skratka — poskušali ved programskega prostora donati ustvarjalnosti, to pa sočali le z največjim tujimi dosežki. Taka s dobrim okusom podkrepjena prava mera bi bila — se zdi — solidna podlaga pravi programski politiki. Politiki torej, ki ne bi bila poslana in odbijala, temveč neobremenjena in sproščena, vidke po vsem svetu odpirajo.

Kazno pa je — žal — da prav morda ni najbolje razvita in gojena lastnost programskih načrtovalcev ljubljanske televizije. Kakor bi jim bilo mogoče za blizino preteklosti oditi bolj ali manj naključno in slepo paberkanje po razpadajih zahodnih televizij, tako opazamo pri njih zadnje čase vneto in brzokone ne preved globoko domljeno skrb za to, da bi bilo v našem televizijskem vsakdanjku čimveč televizijskih izdelkov s tako imenovane političnega vzhoda. Ob tem, da imamo kot država in družba jugoslovani in med njimi Slovenci idealno priložnost s svojih neodvisnih in nevrščnih stališč izbirati le najboljše od tod in od drugod, obstaja potemtakem res nepotrebnost nevarnost, da bomo doslej malo nadzorovani dotok plaže za poneumljanje zahodnih množic našli z izdelki, ki v vzhodnih razmerah in v drugih oblikah niso delež od podobnih namenov.

Romunska nadaljevala »Gonja«, denimo, že sodi med oddaje, ki jih kolikor toliko stroga merila niti kot nepretrgocen analitični film ne bi spustila v omrežje kake zahtevne televizije, najmanj pa v njen osrednji program in ob takem času dneva, kot je nedeljsko popoldne. Ob spominu na, denimo, odlično poljsko tv akcijsko delo vanku »Močnejše od živla«, jas je gledanje »Gonje« prava šola potrpečljivosti in parada najrazličnejših prepročin — od fabulativnih zapletov do karaterjev. Kot britve tenki in ostru svetloisti Nemci, policijski agenti z obzari notoričnih kriminalcev, revolucionarji z razgaljenimi prsmi in patetično vročimi očmi itd., itd. — vse to ob že vnaprej znanem potoku dogodkov in njihovi nenostavljeni izpeljavi pač ne more zadovoljiti tudi samo napetost željeznega gledalca. Še manj pa mu ob poznavanju romunske zgodovine more dati kaj vsebinskega, kar pa naj bi navezavade najbrž vendarle bi tudi nasloph namen programske politike, ki bi — za razloček od prejšnje morda — hotela biti več kot zabavna.

JOZE SNOJ

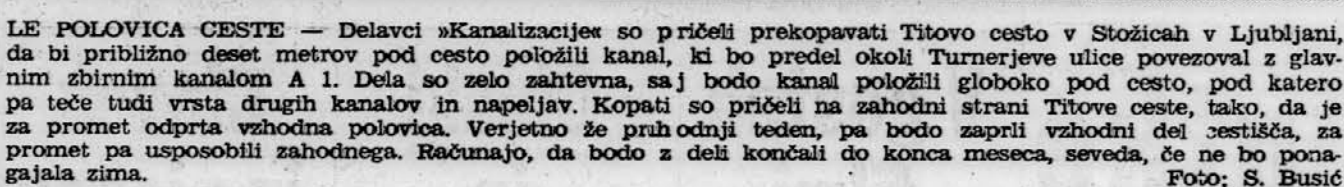
STANE JARM: GLAVA, les, 1972 — Z razstave v Likovnem salonu v Celju

oglašujte v dnevniku
DELO

NOVA GORICA, 15. jan. — Tu se je včeraj mudil Nobe lov nagrajenec Ivo Andrić S podpredsednikom kulturno-prosvetnega zbora skupščine SRS Dušanom Sinigojem se je pogovarjal o nekaterih kulturnih problemih L. KANTE

A. R.

Razdelitev gramoznic med komunalci in gradbinci je zelo nujna — Izkoristiti je treba še neizkoriščene zaloge — Bo ostala Ljubljana brez gramoza?

kjer pa gredo zaloge v sedanjih gramoznicah h kraju. Zato se zavzemajo za čim hitrejško izdelavo lokalnega dogvojenja za razširitev sedanjih gramoznic v Gornjem, saj je v spodnji gramoznici, ki je odstopa od milijona, pol kubnih metrov gramozja. Bogate odkrite zaloge gramozja so tudi v Zalčji dobri, na Ogrcih. R. D.

od odbora komunalnih podjetij za izkoriščanje gramozja, da mora ostati gramoz iz Gornjega na voljo komunalcem za mestna komunalna podjetja, ki so zasedena s tujimi blanci izkoriščanja gramozja v Stanežah. Iz čisto se naprej skupno izkoristiti gramoz v Gornjem in ne bi odprli nobene nove

NOVO MESTO, 15. jan. — Na zadnji seji komiteja občinske konference Zveze komunistov v Novem mestu so se zavzeli za ustanovitev regionalne enotne politične šole v področju Dolenskega, ki bi temeljito obiskovali zadnji iz občin Črnomurja, Brežice, Novo mesto, Krško, Sevnica, Metlika in Trebnje. S. D.

A. R.

zelijs

B. P.

eredno

Smučarskih tečajev se bo udeležilo letos več kot 90 odstotkov učencev petih razredov ljubljanskih osemletk — Vse je v redu, le snega še ni dovolj

Petošolci iz osnovne šole Ledina in Toneta Tomšiča iz Centra tne dni že preživljajo v naravi, v Gorjah. Tam ima svoj dom Zavod za poštinska letovanja, ki lahko hkrati sprejme kajih 100 otrok. območi zadelo premajhne. Za to se je denimo šola Hinka Smrekarja odločila, da bo šla v goste v Center, ki ima dom v Gorjah pri Bledu. Tam bo lahko preživel eden vednih dni vseh 100 učencev petih razredov osnovnih šol. jim jo starši ne bi mogli kupiti. Po grobih ocenah plača polovica staršev po pol oskrbnine, ki je letos povprečno okoli 300 dinarjev. Nekateri socialno najbolj ogroženi otroci letujejo brezplačno — Alojzij Jarc in ekonomski tečajnik Marija Tancec, avtoprevoznik Jozef Petrič in prodajalka Milena Umek, študent Franc Hiti in študentka Vera Kaluža, geometer Milan Trbojevič in geometer Aleksan-

Največ obratnih sredstev v ljubljanski občini Moste-Polje
manika v podjetjih »Saturnus«, »Žito« in »Kolinska«

namreč vodile na Tabor, kaj¹ jim bode predvidoma poslej doli telovadnico.

A. P.

oglašujte v dnevniku
ELO

Na vrhu lestvice v rubriki

Največ obratnih sredstev v ljubljanski občini Moste-Polje manjka v podjetjih »Saturnus«, »Žito« in »Kolinska«

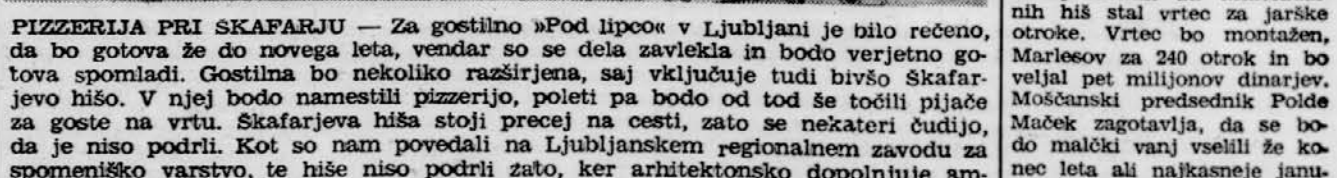
Pretežni del primanjčaja, in sicer 61 milijonov dinarjev, so si "zaslužile" večje delovne organizacije. Tako bodo ta podjetja že letos odplačala 61 odstotkov iz skladov za obratna sredstva.

Na vrhu lestvice v rubriki za temeljnostjskimi giganti, ki so se jim manjša podjetja. V gostinstvu je to »Rigovec« in Gostinskio podjetje Moste. Prvemu manjka 85 odstotkov vsote, ki bi bila potrebna za predplačila obratna sredstva, drugemu pa 63 odstotkov. Podjetje »Pohištev mizarstvo«

rijo normalne pogoje solajna. Srednjeročni načrt predvideva »boljšanje pogovov solajna, da bi se jim, če ga bodo lahko uresnili, le, če bo uspel referendum za uvedbo kraljevne samoprispevka, ki ga nameravajo razpisati letos zgodaj spomladi.

U. S.

51 88

bient okrog gostilne »Pod lipco«. Sicer pa ta stavba nima kake zgodovinske vrednosti, čeprav sega še v dobo pred potresom. — Na zgornji sliki: gostilna »Pod lipco«, spodaj: Skafarjeva hiša.

A. P. — Foto: J. Zrnc

Zabava

Sloviti moskovski cirkus

Največja predstava sveta potuje po celinah — Paradne številke o obisku in zaslužku — Kako se šola in kje izpopolnjuje mladi naraščaj artistov — Kateri so najboljši med najboljšimi

Ko je moskovski državni cirkus pred časom obiskal Pariz, je bil največji zvezdnik čarovnik Igor Kio. Osvetljen s sto polsedmimi žarometi je začaral lepa dekleta, da so se razbili v zraku, spremeni svojo mater v godrnjavega starega leva, zažgal svoje asistentke pri živem telesu in druge razreže na kose. Nad četrto milijono ljudi v 65 razprodanih predstavah mu je očarano plavalo.

Ker čarovniki navadno delajo pri skrivnostni razsvetljavi in v intimnem okolju, ne veljajo ravno za paradne konje v kakem cirkusu. Toda Moskovski državni cirkus, ki velja za največjo predstavno sveto, je pač v vsem drugem. Njegove programe režirajo največkrat režiserji s gledališko izkušnjo, ki jim ni za običajne cirkuske efekte. Gledalci sedijo kot v amfiteatru okrog razmeroma majhne manee, kjer se vrstijo programske točke druga za drugo. Kot resni pantomimiki se ruski klovni nikoli balno ne pačijo, da bi ceneno podžigali veselo razpoloženje. Tudi fanfar ni tu, glasbeni okvir se opira bolj na godala kot pa na pihala. V desurnih točkah poudarjajo mnogostranskost, ne pa divjost živali in dreserji so zato bolj trenerji.

Številke govore

Odkar je šel ta cirkus prvič po svetu, a to je bilo leta 1956, je njegove edinstvene predstave videlo na 65 milijonov ljudi na petih kontinentih (če zraven niti ne računamo letošnje siskno turnejo po ZDA). Zaslužek je temu primerno veličasten, država pa si od tega vzame 10 odstotkov rubljev in tudi ne malo nujno potrebnih deviz. »Seveda radi zaslužimo zahodne devize,« je dejal neki krmeljški uradnik, »toda najvažnejši je le sovjetski ugled v svetu.« Vabila iz 60 dežel se čakajo in predstave so za več let razprodane. V Franciji je bil cirkus že šestkrat, New York Times je pisal 1967 o njem: »Popoln užitek... morda najprej v najčistejši zabavni program, kar jih je...«

V svoji domovini daje cirkus letno 30.000 predstav za 45 milijonov obiskovalcev in glede priljubljenosti zaostaja samo za kinom. Kadar krstijo v Moskvi kak nov program, je vstopnice prav tako težko dobiti kot za baletno premiero Bolšoj teatra. 7000 artistov iz osrednjega rezervarja talentov sodeluje v 60 različnih skupinah, ki vsi pod istim naslovom stalno nastopajo kje po Sovjetski zvezi. Stalne cirkuske stavbe so danes v 50 mestih, načrtovane pa so še v 50 mestih. Poleti postavijo ansambli svoje sotre tudi v najbolj oddaljenih provincah. Včasih so predstave v velikanskih stadijnih pod milim nebom, ko drzni akrobati izvajajo svoje točke na trapezu ali vrhvi, ki visijo s helikopterjev.

Na meji čudeža

Nekoč sem se hotel sam prepričati, kaj je pravzaprav tisto navdušujoče, kar množično privablja publiko v ta cirkus. Za dva rublja sem dobil enega najboljših sedežev v prvi vrsti moskovskega cirkuskega poslojpa. Artistov bi se lahko skoraj z roko dotaknil. V poslojpu je več kot 20 sedežnih vrst, ki se strmo dvigujejo pod streho. Zgoraj sedijo stanovalci samo 40 kopejk. Med vrstami prodajajo ženske sladoled in sladkorje. Fantastični program je trajal tri ure, prekinjen samo s kratkim odmorom.

Najbolj sta mi ugajala: Volšanska na visoki vrvi. Med njunim izvajanjem je vladala smrtna tišina, zlasti ko je Vladimir s svojim odraslim sinom na ramah hodil po vrvi, nagljen za 45 stopinj in razpeti pod kupolo. Edino pomagalo: dolga palica in mehki, s kolofonom prepirani baletni čevlji. Na deščici pod

naredil salto in varno pristal z nogami na polici, na drugi strani pripeta šica. Tik za njim je to vrstolomnost ponovil tudi sin. Nič čudnega, če so gledalci skakali s sedežev in vriskali.

Druga privlačna točka je bil Nikolaj Olhovikov s svojimi žonglirskimi trikovi, ki mejijo na čudežnost. Tako je na neosedanem konju stojal galopiral okoli maneže, pri tem pa je imel na glavi 120 metra dolgo palico s pladnjem, na katerem je bila še steklenica s pobarvano vodo in štirimi kozarci. Potem je z roko mimogrede odsunil palico, z drugo roko pa ujel pladenj, steklenico in kozarce, ne da bi bil razložen eno samo kapljico.

Velika atrakcija je bil tudi nastop akrobatske skupine pod vodstvom Vladimirja Dovejka. Njegova specialnost je trikristni vzvratni salto s pirueto, njegovega sinu pa sedemmetrski poskok s hodu v zrak in ponoven, zapleten pristane na hodu.

kega jaka do plešočih rae. Kozarški jezdec so silno priljubljeni. V neki točki igrajo konji človeške vloge, tekaajo, se gugaajo, sedajo na stole, legajo v velikanske postelje in spet vstajajo.

Toda največji sloves uživajo vendarle medvedi. Da bi se jih dodobra nagledal, sem nekaj časa prebil pri Valentinu Filatovu, enem od sedmih najboljših dreserjev medvedov v SZ. Njegovi 30 medvedov ne dobi nikoli mesa, ker bi postali leni in zaspani, kot pravi Filatov, zato pa jih hrani s kruhom, s vitamini obogatenim mlekom, ovsenimi kosmiči, sadjem in zelenjavo. Vmes pa pospravijo nad tisoč sladkornih kock dnevno. »Od tega dobijo čez leta sicer piškave zobe,« mi je povedal trener, »toda sladkor je pač najboljšje plačilo za dobro opravljeno delo.«

Njegovi medvedi hodijo pokonci po valeh se sodih, lovijo ravnovesje z zavezanimi očmi po zibajočih se lestvah, tekaajo na kotalah, vozijo bicikle in motorna kolesa po zatepenih manejah, pri čemer sami sprotno obračajo žaromete in prometne zna-

ke. In sicer v obeh vrnomo urejenih institutih manejah za treniranje. Tu so bolniki nekdanji svedniki, ki se ukvarjajo s posebej.

Nadarjen učenec, ki ustreza vsem pogojem, zlahka napreduje. V začetku kariere nastopajo absolventi a potujočimi skupinami v oddaljenih manejah. Solaki vici: »Sibirija, prihajamo! Znanje in izredna priljubljenost zagotavljata možnost kasnejšega imenovanja za »zaslužnega ljudskega umetnika.« (Navzade brezprednostno družbe praktična državni cirkus izrazito svedništvo.) »Zaslužni« umetniki so tudi »zaslužni« karski umetniki — prenekatere zvezdniki zaslužijo na mesec toliko kot naravosnanaka elita Sovjetske zveze. Razen tega so mikavne še razne druge prednosti, kakor vožnja v prvem razredu na železnici, boljše hotelske sobe, večja stanovanja in višje pokojnine.

Vse za cirkus

Vendar pa se morajo artisti tudi stalno izpopolnjevati. Tudi najbolj rutinirani »mački« vadijo vsak dan pred nastopom in po njem. Prav tako jih spodbujajo, da razvijajo vedno nove točke. Moskovski centralni studio za cirkusko umetnost skrbi za milijardni proračunom za to, da cirkus ne bi postal dolgočasen ali stagniran. Umetniki, ki žele naštudirati kaj novega, so deležni velikodušnih dopustov pri polni plači in dodatnih nagradah. Z njimi delajo scenaristi, skladatelji in režiserji. Tehnični oddelek pa skrbi za nova, najbolj rafinirana orodja. Sest kostumografov ustvarja samo za cirkuske potrebe.

Ni še dolgo tega, kar je centralni studio namesto manee zgradil bazen, v katerem dočetajo klovni, plavajoči tigrji izvajajo svoje dresurne točke, medvedi in zračni akrobati pa skakaajo v vodo izpod kupole in s trapezov. Imajo tudi ledni cirkus in vesoljski cirkus brez manee, kjer »lebdijo« artisti v zraku. Spričo tolikšnega ugleda in bogatstva podpiranja so umetniki moskovskega cirkusa zelo zadovoljni ljudstev. Za linijo skrbijo razen tega politkomisariji in redni partijski sestanki.

Neki kiljevski prijatelj tega cirkusa mi je dejal: »Po vsakem obisku v cirkusu sem kakor prebršen. In spet lahko kljubujem trdi resničnosti.«

JAMES H. WINCHESTER
Das Beste

TRIKOTNIK — Kar se Bostjanček nauči, to Bostjan zna.

Foto: Bled

Humoreska

Kako sem postal varčevalec

Kadar stopim v banko, postanem živčen. Blagajnik me razburja, okenca prav tako, pogled na mnogo denarja me vznemirja, skratka, vse mi šče žveče. V trenutku, ko prestopim prag banke, čutim, da sem neodgovoren tepce. To sem še prej vedel. Ker pa se mi je plača zvišala za 56 dolarjev na mesec, sem bil prepričan, da lahko tako veliko vsoto shranim samo v banki. Šel sem torej tja in se plačo oziral naokrog.

Predvideval sem, da mora vsakdo, ki odpre bančni račun, najprej govoriti s predstojnikom. Stopil sem k okenču, nad katerim je bilo napisano »Privatni bančni račun«. Knjižničarica je bila velika, hladna kot hudič. Ob pogledu nanjo so se mi tresle hlače. Z glasom, kot da bi bil pripravljen na grobo, sem vprašal: »Bi lahko govoril s direktorjem?« In še s posebnim poudarkom dodal: »Na samem.« Ne vem, zakaj sem rekel »na samem«.

»Seveda,« je rekel knjižničarica in šel ponj. Predstojnik je bil resen, miren človek. Svojih 56 dolarjev sem krčevito stiskal v pesti v hladnem žepu.

»Ste vi direktor?«
»Da,« je odgovoril.
»Bi lahko govoril s vami na samem?« Spet sem poudaril besedi »na samem«, kar ušlo mi je. Direktor me je

prestrašeno pogledal. Mislim, da mu hočem odkriti strašno skrivnost.

»Stopite z menoj,« je rekel, me peljal v svojo zasebno pisarno in obrnil ključ v vratih. »Tu sva popolnoma nemotena.«

Sedla sva si naproti. Od razburjenja nisem mogel spregovoriti.

»Vas pa gotovo pošilja Pinkerton, kajne?« Sklepal je, da sem detektiv.

Vedel sem, da se je moj položaj poslabšal. »Ne, ne prihajam od tam. Nisem detektiv, samo bančni račun bi rad odprl. Sklenil sem ves svoj denar naložiti v vaši banki.«

Predstojnik si je vladno odahnil, bil pa je še vedno resen. Misli si je, da sem Rotšchildov sin. »Zelo visok bančni račun,« je vprašal.

»Ima, kar čedno vsoto,« sem zašepetal. »Danes bom uplačil 56 dolarjev in potem vsak mesec 50 dolarjev.«

Direktor je vstal, odprl vrata, poklical knjižničarico in neprijazno rekel: »Mister Montgomery, ta gospod bo pri nas odprl bančni račun in uplačil 56 dolarjev. Na svidenje.«

Vstal sem in hotel oditi skozi velika odprta železna vrata. Tudi jaz sem rekel »na svidenje.«

»To je saje,« je dejal predstojnik.

stojnik in mi pokazal prava vrata.

»Sel sem k okenču in s hitro kretljivo vrgel kepicco dolarjev na pult. Bil sem smrtno bled.

»Tu, prostim. Samo hitro, da bom odrešen teh muk.«

Uradnik je dal denar drugemu nameščencu, jaz pa sem moral napisati vsoto na kos papirja in se podpisati. V trenutku se mi je zvrtilo pred očmi.

»Je zdaj vse v redu?«

»Da,« je odgovoril blagajnik.

Tedaj sem se spomnil, da sem ostal brez centa in da moram domov grede kupiti še nekaj drobnarij.

»Rad bi nekaj dvignil. Bi lahko dobil ček?«

Uradnik mi je dal cekovno knjižico in mi pokazal, kako moram izpolniti ček. Napisal sem vsoto in dal ček blagajniku. Ko ga je prebral, je vzkliznil: »Kaj vse boste spet dvignili?«

»Videl sem, da sem namesto 56 napisal 56. To sem storil v zmedenosti, česar pa nisem smel pokazati.«

Uradniki so gotovo mislili, da se mi je zmesalo.

»Denar boste spet vzeli iz banke?«

»Da, do zadnjega centa.«

»Ne boste več uplačevali?«

»Ne, nikoli več.«

»Kakšen denar želite?« je vprašal blagajnik.

»Kakšen?« sem vprašal.

»V kakšnem denarju želite izplačilo?«

»Bankovec za 50 dolarjev.«

»In ostalih 6?«

»V bankovcu po dolar.«

Tekel sem iz banke, za seboj pa sem šli tak krohot, da se je gotovo tresel strop. Od tedaj ne prestopim več praga banke. Denar nosim v žepu, prihranke zamenjam v srebrne dolarje in jih spravim v nogavici.

STEPHEN LEACOCK

POIZKUSITE SE!

1. Katera evropska država je najbolj podobna Jugoslaviji po površini in katera po številu prebivalstva?
2. Kako se drugače reče zlato s čistino 583 promila?
3. Kdo so bile izvoljenke Parisa, Crtomirja, Tristana, Don Khota in Des Grieuxa in raznih literarnih del?
4. Kaj je bil po poklicu Vincent van Gogh, preden se je popolnoma posvetil slikarstvu?
5. Katera velike reke se izliva v Crno morje?
6. Kdo je bil pred letošnjim Nobelovim nagradjem Heinrichom Böllom zadnji Nemec, ki je dobil Nobelovo nagrado za literaturo?
7. Iz katerega jezika je prevzela slovensčina besede: butara, kip, kučma, lopov, orjak, pajčolan, soba, tolovaj in še nekatere (vse so iz istega jezika)?
8. Če bi vas kdo vprašal, koliko je visoka običajna pišarniška miza, bi mu vedeli povedati?
9. Zakaj ima Anglija tudi ime Albion?
10. Katera država leži med Iranom, ZSSR in Pakistanom?
11. Katera glasbila sestavljajo nekdanje popularne ansamble, znane pod imenom »šrameli«?
12. Katero jugoslovansko mesto se je nekaj časa imenovalo Kardeljevo?

ODGOVORI

1. Po prvišnji Zvezna republika Nemčija z 248.238 kv. km. (SFRJ jih ima 255.804), po številu prebivalstva pa Romunija z 20.370.000 prebivalcev (Jugoslavija 20.700.000 prebivalcev).
2. 14-karantno zlato.
3. Helena, Bogomila, Izolda, Dulcinea, Manon, 4. Bančni uradnik.
5. Donava, Dnepr, Južni Bug, Dnepr in Klizl Irnak.
6. Heinrich Heine leta 1946.
7. Iz madžarsčine. 8. 75 do 77 centimetrov.
9. Ime so ji dali stari Rimljani zaradi barve peska na obalah in skatnatih gora (albus = latinsko bel).
10. Afganistan.
11. Dve violini, kitara in harmonika.
12. Pristančisko Ploče.

Novičarstvo

Urednik informativnega programa beogradske TV pravi:

»Mi v TV novostih najbolj informiramo gledalce o nekem sestanku potem odhajamo magnetofonski posnetek diskusije s tega sestanka, nato v TV dnevniku obnovimo vse bistveno o sestanku, v posebnem dodatku pa damo posnetek uvodnega poljanila s tistega sestanka, dokler končno vsega tega ne ponovimo v drugi izdaji TV dnevnik.«

ALIJA NOVAK
BEHRENS

KLOVN — Oleg Popov si sam dela svoje rekvizite

Foto: arhiv Dela

Klovni satiriki

Zelo priljubljeni so tudi klovni. Med predstavo, ki sem jo obiskal, so nastopali v kratkih premorih med točkami, s čimer so enotno povezovali program. Vsi ti umetniki so specialisti, žonglerji, plesalci, akrobati ali čarovniki, si ne morejo obrazov, niti ne natikajo rdečih nosov, lasulj in smešnih kostimov. Blesijo s pantomimo in satiro, ki je dosti bolj družbenokritična kot v sovjetskih teatrin ali literaturi.

Oleg Popov, najboljši sovjetski cirkuski klovni, pravi: »Mim predstavljam tisto, česar mali sovjetski človek ne sme izraziti. S mo v d. tega maha človeka in namesto njega spuščamo paro v političnih karikaturah.«

Tako se eden od komikov pritoži v tovarni zaradi srajce, ki se je bila uskočila med pranjem. Ker nič ne zaleže, zgrabi obratnega vodjo in ga vaktne v velikanski pralni stroj. Ko spet odpre vrata, pride iz stroja — palček.

Drug klovni pripelje v maneo voz, naložen s papirjem. »Kaj boš pa s vsem tem papirjem?« ga vpraša partner. »To so vsa moja potrdila za četrto kile žebjelje!« Klovni zapusti maneo, vendar se kmalu vrne s svojimi tovorom. Drugi ga vpraša: »Si dobil žebjelje? Prvi pa mu odgovori: »Ne, en dokument še manjka.«

V areni nastopa tudi 56 raznih vrst živali, od tone tež

prav dvajset let delajo skupaj — še niso uspeli, da bi drug drugega razumeli.

Imena teh ljudi smo zamočali.

Novi časi

Petar Krivokučka je navzlic poslodnosti na desnem kolenu, ki je terjala operacijo, še naprej igral za Orvenovo zvezdo. Sele kasneje se je zvedelo, da je igralac najprej hotel podpisati pogodbo s Zvezdo, nato pa se šel na operacijo. »Za vsak primer,« je dodal.

Filmska

»Prvi igralca našega filma Bata Životovljani je rekel: »Največji problem jugoslovanske televizije je v tem, da njegove probleme rešujejo ljudje, ki — če

Inštitut za cirkusko umetnost

Naraščaj prihaja v ta cirkus vedno iz državne cirkuske in varietijske šole. Za šola v sruu Moskve je bila ustanovljena leta 1926, v njej pa imajo učenci splošni pouk, tja do mature, poleg trdega strokovnega treniranja. Kandidate temeljito preizkušajo — od 3000, kolikor se jih letno prijavlja, jih izberejo 50 (od katerih potem 30 odstotkov ne zmore končnih izpitov). Lep videz je prav tako pomemben kot uspeh v šolskih predmetih. Višoko cenjena je tudi telesna primernost, obvezna pa normalna ostrina vida, zdravo srce in oster sluh. Kdor preveč tehta, je že vnaprej odklonjen. Razen tega zahtevajo odlično mišično skladje in dober spomin. Šolski vodja Aleksander Volosin pravi: »Mi gleda na starostne razlike vzdržijo naši gojenci vsako fizično in psihično primerjavo s kozmonavti.«

Učenci imajo šestkrat na teden dve uri obvezne akrobatike dnevno. Tudi balet in igranje sta obvezan predmet, celo za bodoče divgovalce utoži. Volosin meni: »Če drugega ne, pri baletu pridobijo smisel za čas in se prilagajajo glasbi.« V zadnjih štirih letih pa učenci poleg obveznega dela vadijo še tudi lastne točke, posamezno ali v skupinah. To pomeni štiri ure dnevnega treniranja v delovnih

prav dvajset let delajo skupaj — še niso uspeli, da bi drug drugega razumeli.

Imena teh ljudi smo zamočali.

Previdno

Po napovedih, da pridejo k nam Tom Jones, Engelbert Humperdinck in še drugi, ki se jim o tem še niso odločili, so naši preloki postali previdnejši. Po relativnem uspehu naše filmske igralke Marje Bašev v Ameriki, so novice, da jo je angažiral sam Roman Polanski, skoplo komentirali. Glede na tui igralik, ki privlačuje Polanskega, zveni ta vest kar verjetno.

Vsakdanjost

Spaček za slab vtis

Nekega petka v jeseni pozvonj pri meni biš sošolec, ki ima lep opel. Povabil sem ga v stanovanje ter mu natočil šlice domačega žganja. Na vse pretege ga je hvatil. Ker me je obiskal v času popoldanske malice, sem mu ponudil še domačo salamo, ki se je ni nikakor mogel najest.

»Vidiš, vidiš, ta domača hrana pa res dobro de,« mi je zaupal, kot da tega sama ne bi vedel.

»Ne bo verjel,« je nadaljeval, »kako draga so jabolka in krompir. Visoke cene, toda ljudje se vseeno pučijo za oziromico.«

»Kaj si prišel k meni tar-

na, a?«

»Samo nekaj sem te prišel prosit.«

»Na dan s prošnjo!«

»Saj veš, kako so jabolka draga, kako se je od lani krompir podražil, kako...«

»Ti, ampak jabolki in krompirja ti pa res ne morem dati.«

»Za jabolka v bistvu sploh ne gre, čeprav gre... hočem reči, da se je oziromica podražila in ti bi mi lahko posodil spačka.«

»Da bi ti dal spačka, ki bi ga zamenjal s kmetom za oziromico?«

»Samo posodil bi mi ga in nič drugega.«

»Drugače tako nimam, to-

da kaj nimam svojega avtomobila, ki je precej boljši od mojega spačka.«

»Že, že, toda tvoj spaček je prostoren in...«

»Tudi tvoj opel ima precej prostora.«

»Moj avto je še nov, tvoj pa je že star.«

»Hočeš reči, da je tvojega škoda za prevažanje krompirja, zelja, jabolk...«

»Spačka potrebujem za legitimacijo.«

»Za legitimacijo?« sem se začudil.

»No, za vtis pravzaprav.«

»Moj spaček vzbuja bolj slab vtis.«

»Saj ravno zato. Potrebujem slab vtis, reven vtis, raz-

zumeš?«

»Čisto nič ne razumem, navadno taki kot si ti, potrebujejo velik vtis z velikim avtomobilom.«

»Tokrat za spremembo po potrebujem slab vtis s slabim avtom. K stricu na kmetu grem. Po oziromico, saj razumeš. Če pridem z velikim avtom, me bo bolj čudno gledal, če pa pridem s spačkom in se malo v garnam, mi oziromica ne uide. Saj veš, kako je oziromica draga. Razumeš, ne?«

Dal sem mu svojega spačka, tudi razumel sem ga na koncu, toda zanima me, kako ga bo razumel njegov stric.

MATIJA LOGAR

ga stanovanja, živim pri tujih ljudeh v podstrešnici. Sedaj pa so mi dali odpoved. Sedaj sem na občno vprašal, če bi mi lahko dali socialno stanovanje. Čisto majhen, brez komforta. Najprej sem moral izpolniti formulare o minulnem delu. Po treh formalnostih pa me je uradnik vprašal, kaj sploh hočem. Obziral sem mu razloži svoj problem, on pa se je namrščil in mi rekel, naj počakam. Iz kupa papirjev je izlekel nekaj list in mi ga pokazal. Poslušajte, tovariši, vi ste vendar mrtvi! Zdaš se pojavljate tu tako rekoč kot posmrtniki. Dokazati boste morali, da ste živi, je jazno dodal in mi izročil dokument.«

Moja stara mama ga je sočutno gledala. »In kako se počutiš na onem svetu?« je vprašala.

»Vsa za stanovanje mi ni treba skrbeti,« je rekel in se poslovil.

Saj veš, Nandka. Teško se prebijam. Nimam več svoje

Pripetljaj

Posmrtnik

Moja stara mama ima mnogo prijateljev, prijatelj pa tudi obsovalcev. Pa saj jo tudi jaz občudujem, ker je tako odlična in od nekdanj prično prevoja kriminalke.

Skoro vsako popoldne se zberejo prijatelje v kavarni ali pri »Zlati ladici,« povlejo kavo ali pa pojedjo šček torte. Vedno živahno središče prijateljske kramljaje pa je moja stara mama. Eleganca v novi obleki in v lepim klobukom na glavi, si prične cigareto. Drugače sicer ne kadi, a v družbi se ji je kdaj pa kdaj prilete

nekaj dimov. Ko puhne oblaček cigaretne dima, pogovor steče dalje.

V to družbo prijateljev pa bi se z veseljem vključil še znanec stare mame in njen nekdanji obsovalec. Veliko je študiral in garal v svojem življenju. Sedaj pa se ne more priključiti tej družbi, ker ima prevečkrat prazen žep. »Le kaj mi je življenje prineslo drugega kot dela in tudi mnogo človeških razočaranj mi ni prihranilo!« je večkrat premišljeval pri kozarcu vina v gostilni »Pod skalco.« Davi sva ga srečali, ko sva

se vračali domov. Tesno se je zavil v svoj star plašč ter se trudno opiral na palico. Pogled mi je bil ožeten in ramšljen.

»Pozdravljena, Nandka! Je za hip ožetel od posravitelj. «Si za kavo?« ga je vprašala stara mama in zavili smo k »Vitezu.«

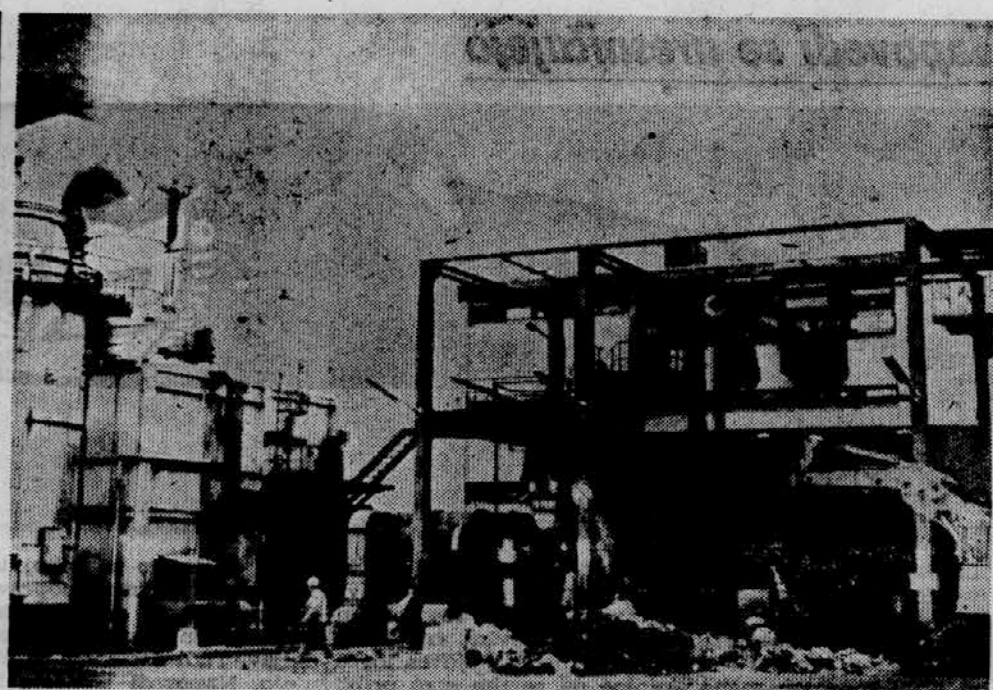
»Samo pomisli, Nandka, menda sem se umrl, poglej tule ta dokument!« Pokazal nama je dokument, kjer je pisalo črno na belem, da je to. ta in ta umrl tega in tega.

Saj veš, Nandka. Teško se prebijam. Nimam več svoje

Slušalke za tuje pogovore

Italija: po novem bo izjemoma dovoljeno prisluškovati po telefonu

RIM — Skupina poslancev je predložila osnutek zakona, ki naj prepriča zlorabo telefonskih pogovorov. Predlog prepoveduje policiji, da bi s zagovorom na boji proti zločinu prisluškovala pogovore na lastno pobudo in po svoji presoji. Javni tožilec lahko predlaga sodniku, da dovoli snemanje sumljivih telefonskih pogovorov, če so tehnični razlogi za sum, da se pripravljajo na zločin. Posnetek bi bilo dovoljeno uporabljati le v ta namen, potem pa bi ga bilo treba izročiti javnemu tožilstvu. — Osnutek je posledica nedavnih odkritov, da se je v Italiji zelo razmahnilo prisluškovanje tujim telefonskim pogovorom.

VELIKA PEČ ZA ODPADKE — Strokovnjaki iz raznih dežel si prihajajo ogledovat napravo za sežiganje odpadkov, ki je nedavno začela obratovati južno od Nürnberga. Grajena je v skladu s predpisi o varstvu okolja, v njej sežigajo predvsem nevarne industrijske odpadke, sintetične materiale in kemije snovi, ki jih ni mogoče puščati na smetišču. Celotna naprava je stala pet milijonov mark.

Še vedno piratske postaje

Oddajniki na ladjah se vzdržujejo z reklamnimi vložki med glasbo

AMSTERDAM — Roman O'Reilly, irski lastnik piratskega ladjskega oddajnika "Caroline" na ladi, na kateri je prišlo do pretepa med nizozemskimi in angleškimi kramljaci ob ploščah, je moral v Amsterdamu plačati 32.000 golarjev, na račun svojih honorarjev in plač, preden je sodišče preklicalo zaplenbo njegove barkse. Potem so vlačili apert potegnili ladjó z oddajnikom onstran obalnega pasu na Severnem morju. "Caroline" je eden izmed treh oddajnikov pred nizozemsko obalo. Kupčija piratskih oddajnikov "Veronica" in "Severno morje" oteva zaradi kopic reklamnih naročil. "Caroline" pa je baje v stiski.

Majhna umetna ledvica

Za japonsko prenosno napravo bo dovolj prostora v prtljžniku

TOKIO — Strokovnjaki japonske industrijske družbe "Takeda" so izdelali prenosno umetno ledvico. Naprava, ki bo morda že maja na tržišču, ni večja kot manjši pralni stroj, zato jo je mogoče prevažati v avtomobilskem prtljžniku. Japonci potrebujejo za svoje bolnike okoli 2.600 umetnih ledvic.

Nesreče na Filipinih

MANILA — Lani je bilo na Filipinih 1076 večjih požarov. 12 poplav sedem tujčinov in 12 tona mrtvih, pri katerih je bilo skupno 1072 smrtnih žrtev.

Golobe selijo drugam

V mestu lagun trikrat več ptic kot ljudi, zato kontrola priraske

BENETKE — Med beneškimi golobi, ki jih je trikrat več kot prebivalcev, bodo uvedli kontrolo rojstev. Okoli 10.000 golobov, ujetih z mrežami, bodo poslali v druga italijanska mesta. V Benetkah je okoli 300.000 golobov, ki onesnažujejo stare stavbe in spomenike.

Prerezane kravate

BILBAO — Če ta teden dobim literarni premijo, bom kupil novo obleko vsem, ki mi zdej dovolijo, da jim razrežem kravate, je izjavil lastnik okrepčevalnice v španskem mestu Bilbao. Okoli trideset starih gostov je sprejelo nenavadno ponudbo.

Za študij tri leta v službi

Odlok v Ugandi: strokovnjaki bi sicer morali vrniti štipendijo

KAMPALA — Ugandski študentje bodo morali po zaključku študija vsaj tri leta delati v državnih službah, v nasprotnem primeru pa bodo dolžni vrniti štipendijo in plačati 600 funtov kazni.

Hašiš v vojski

BERN — Do 30 odstotkov švicarskih vojskih novincev je že poskusil marihuane, predvsem hašiš. Obrambni minister je izdal odlok, ki prepoveduje uživanje marihuane v vojski.

Fotograf bo plul z otroki

Francoz z Nove Zelandije protestira proti pokusom na Pacifiku

WELLINGTON — Če bo Francija letos izvedla na Tihem oceanu kak atomski pokus, bo Paul Farge, 48-letni francoski fotograf, ki živi v Taurangui na Novi Zelandiji, iz protesta odplul na isto področje z barko, v kateri ga bo spremljalo pet otrok, razen njih pa tudi Barry Mitchell, član organizacije proti francoskim poskusom na zemeljskem površju. Farge pravi, da ima "Francija pravico do atomske bombe, ne sme pa delati poskusov tako blizu naseljenih otokov."

Cepivo proti sifilisu

WROCLAW — Sodelavci wrocławske univerze so izdelali cepivo proti sifilisu, ki se je zelo obneslo pri laboratorijskih poskusih na opicah.

Concorde hitreje od zvoka

Britanski model skupnega letala je nad morjem prebil zvočni zid

TOULOUSE — Drugi model angleško-francoskega nadzvočnega potniškega letala "Concorde 2" je prebil zvočni zid. Letalo je poldrugo uro letelo nad Sredozemljem v višini 14 kilometrov, doseglo je hitrost 1,25 macha. Od nadaljnjih poskusnih letov bo odvisno, kdaj se bo začela serijska proizvodnja.

Boj za parkirni prostor

NEW YORK — Voznik avtomobila je izgubil dirko za vrzel v dolgi vrsti avtomobilov na parkirnem prostoru. Vse besen je potegnil pištolo in začel streljati proti avtomobilu, ki je zasedel prvotno mesto. Pri spopadu je bil nasprotni voznik ubit, več sopolnikov pa je ranjenih.

Lovec na žarke

Teleskop naj pripomore k napovedim sončnih izbruhov, ki bi ogrozili astronave na dolgih poteh k planetom

HOUSTON — Z velikim teleskopom, ki so ga začeli prejšnji mesec graditi pri observatoriju Kitt Peak 83 kilometrov zahodno od Tucsona v Arizoni, namenjajo Soncu iztargati precej skrivnosti. Upajo, da bodo čez čas lahko predvidevali močne sončne izbruhe, katerih žarki utegnejo ogroziti bodoče vesoljske potnike med dolgi leti k drugim planetom.

Sončni teleskop, ki naj bi ga izročili namenu junija letos, financirata državni sklad

Najdeni predmeti

FRANKFURT — Na razglasni deski frankfurtskega deželnega sodišča je visel spisek najdenih predmetov, med drugim klešč, diet, odvijalcev, žepnih baterij, svetlov in prenosnih oddajnikov. Ni znano, ali gre pri lastnikih vsega tega za skesane gručice ali za ljudi, ki se jim je po oprostitvi sodbi tako mudilo domov, da so izgubili svoje orodje in pripomočke.

Podatke o sončnih magnetnih poljih bodo pošiljali houstonkemu vesoljskemu centru. Ta jih bo združeval s

podatki, ki jih bodo zbirali sateliti visoko nad zemeljskim površjem, vse z namenom, da bi znanstveniki dobili zaokroženo predstavlo o sončni aktivnosti.

V betonskem stolpu bo razvrščenih pet velikih ogledal iz posebnega stekla, odprtega proti toploti. Največje zrcalo, težko 380 kilogramov, bo na vrhu stolpa spremljalo Sonce od zahoda do zaha. Magnetograf, naprava za registriranje magnetnih polj, bo v najnižjem delu stavbe, globoko pod zemljo.

Z novo napravo bodo proučevali predvsem sončna magnetna polja. Pri tem bodo ugotavljali temperaturo, pritisk in fizikalni ustroj površinskih plasti Sonca. Tako bodo lahko raziskali tudi sončne izbruhe, ki pošiljajo nevarne žarke v valovih, dolgih 10–60 minut.

Podatke o sončnih magnetnih poljih bodo pošiljali houstonkemu vesoljskemu centru. Ta jih bo združeval s

Šofer je doma

LUSAKA — Vrhovno sodišče je izdalo odlok, da je treba izpustiti šoferja tovornjaka, obsojenega zaradi vožnje pod vplivom alkohola. Sodnik je tako odločil, potem ko je izvedel, da je šofer tistega tovornjaka, ki ga je zalotil pijanega za krmilom, pešal s svojim tovornjakom do policijske postaje.

Za čisto gorivo

Med novimi viri energije omenja biolog Lamanna postopek, ki bi se neovirano obnavljal, dokler sije sonce

WASHINGTON — Strokovnjaki iščejo nove energetske vire, pri tem se vračajo tudi k zamisljeni oziroma metodi, ki so jih nekoč odklanjali kot neuporabne v praksi. Biolog Carl Lamanna piše v reviji mikrobiološkega društva, da čedalje manj dvomi o možnosti pridobivanja energije s pomočjo mikrobov.

Lamanna ima v mislih bakteriološki razkroj celuloze v metan ali v katero drugo, podobno in razmeroma "čisto" gorivo. Pri zgorevanju takšnega goriva ostanejo po odani energiji ogljikovi dvokisi in voda, ki se prek fotosinteze spet vračata v biološki krog. Takšno gorivo se lahko torej nenehno obnavlja, vse dokler sije sonce. Ameriški mikrobiologi so že

uporabljali celulozo (ferment, ki razkaja celulozo) za spreminjanje celuloze v monosaharid. V nadaljnjem procesu je mogoče pridobiti metan ali pa alkohol, tudi eno izmed "čistih" goriv.

Odpadne celuloze je veliko v lesni in papirni industriji, precej je tudi v mestnih smeteh in odpadkih, tako da te surovine vsaj v doglednem času ne bi moglo

zmanjkati. Po Lamannovem mnenju je možen vir metana tudi bakteriološki razkroj kanalizacijskih in drugih odpadkov, ki vsebujejo mnogo organskih sestavin.

Zamena na južnem tečaju

LENINGRAD — Po letu dni se je vrnilo osebe s sovjetske raziskovalne postaje na južnem tečaju. Druga izmena bo tam proučevala geofizikalne, zdravstvene in biološke probleme, mladi znanstveniki iz NDR pa bodo raziskovali gibanje ledenikov.

MATI PETERKOV — Lynn Baer, 26-letna namestnica iz Chicaga, ki jo bo hormonski kuril rodila tri deklice in dva dečka, je na tiskovni konferenci govorila o "uspešnem dogotoku", ki pa ni skilil njene materinske sreče. Telefot: UPI

Vrvohodci

Šola za kasnejše cirkuške akrobate v hribovski vasi Covkra na Kavkazu

MOSKVA — V Dagestanu sredi Kavkaza je vas Covkra, ki že dolgo pošilja artiste v sovjetske cirkuše. V željo kasnejše posvetitve delu v cirkušu. Ti otroci so vasi so nedavno ustanovili tudi šolo za otroke, ki se trikrat tedensko zbirajo v posebni telovadnici.

V Covkri pravijo, da mora otrok od drugega rojstven dnevu hoditi po vrvi, napeti med koloma. Vaščani že od nekdaj slovijo kot spretni ljudje. Živijo v hribih, kjer se vijejo košice stene nad strmimi prepadi. Čez neprehodno sotoke je bila nekoč napeta vrva, po kateri so hodili na drugo stran. Pravijo, da jih je to pripeljalo v cirkušo.

Iz vasi s tisoč prebivalci jih je štiriideset, ki nastopajo v cirkuških arenah. Najbolj znana je skupina, ki jo je pred 35 leti ustanovil takrat mladi pastir, zdaj ljudski umetnik Rabadan Abakarov. Skupina nastopa na jekleni vrvi, prikazuje pa tudi gorojanske plesne. Vrhunec je piramida štirih akrobatov na pleteni jekleni žici.

Grožnja na odru

TEL AVIV — Izraelski igralec Oded Kotler je nastopil v vlogi Razkolnikova iz Dostojevskega "Zločinu in kazni". Ko se je v samogovoru vpraševal, ali naj prizna zločin, se je oglasila vrsta gledalcev: »Ne, ne priznaj!« — »Čemu hodite v gledališče, če ste tako otročiji?« je vzkliknil igralec in zagrozil, da bo šel z odra, če gledalci ne bodo molčali.

Naftalin

LONDON — Vera Lock, londonska gospodinja, je poslala listu "Sun" pismo s sporočili, da je med nosečnostjo z nenavadno slastjo vdihavala naftalin.

Za drugo leto

NEW YORK — Več tisoč ljudi je te dni kupilo plastične jekle in okraske, ki so jih newyorške trgovine ponujale po znižani ceni. Praktični ljudje so jih shranili za prihodnje leto.

ROSS MACDONALD ŽIVA TARČA

2. nadaljevanje

»Meni,« je dejal, »pa sta bolj všeč gin in bitter. Ta naveda se me je prišla med vojno v Port Moresbyju.«

»Ste veliko leteli?«

»Za mano je petindevetdeset letov. In več kot dva tisoč ur.«

»Kje pa?«

»Predvsem nad Karolini. Imel sem P-40.«

»To je povedal zamišljeno, kakor da govori o ljubljani ženski.«

Pridružil se nama je dekle. Preoblečena je bila v oprjeeto obleko, ki je poudarjala pomembna mesta. Zaradi kamenastih las in velikih zelenih očes sem pomislil na film v barvah.

Tagert naju je seznanil. Tako sem zvedel, da je to Sampsonova hči. Prisodil sem ji dvajset ali enaindvajset let, se pravi, da gošpa Sampson ni bila njena mati.

Posešli smo okrog kovinske mize v senoti pod velikim senčnikom. Ko sem jedel lososa v majonezi, sem skrivaj opazoval Mirando. Njene kretnje so bile nagle in nekoliko namerno predrzne. Potrebovala bo še tri ali štiri leta, da bo postala ženska, sem pomislil.

»Moja mačeha,« je nenadoma dejala, »si vselej pomaga s skrajnimi rešitvami.«

»Namigujete name, gospodična Sampson? O meni se vendar govori, da sem zelo navaden in zelo zmeren človek.«

»Nisem mislila prav na vas, vi ste samo del podobe. Ne, vse, kar počne, je skrajno. Ze več ljudi je padlo s konja, pa jim noge niso ohromele. Elaini pa so. Mišlim, da je pri njej vzrok predvsem psihološki. Njena velika lepota, s katero se je ponašala nekoč, je ovenela. Zato je sklenila, da ne bo več tekmovala, pri tem pa ji je bila nesreča odlični izgovor. Vprašujem se, koliko si je sama pomagala pri tem padcu.«

Tagert se je za hip zasmejal.

»No, no, Miranda... Preved beretela.«

»Vam takšnega občutka ni bil mogoč nihče izreči,« je zlobno odvrnila.

Odločil sem se poseči v napovedujoči se prepri:

»Ali bi tudi mojo navzočnost lahko razložili psihološko?«

»Ne vem natančno, čemu so poslali po vas. Da bi poiskali Ralpa ali kaj podobnega, kaj?«

»Res, nekaj podobnega.«

»Potem sem imela prav. Ali bi normalna ženska poklicala detektiva, ker njen mož ni prenehal doma?«

»Zelo sem obziren, če je to tisto, kar vas vznemirja, gospodična Sampson.«

»Ni me ne vznemirja. To je bila samo psihološka pripomba.«

Felix je strmel močnejše in s smehljajem na ustnicah. Vendar bi staval, da mu ni ušla niti besedica našega pogovora.

Tagert je nenadoma spremenil pogovor.

»Mislim, da še nikoli nisem rečal pravega detektiva,« je dejal.

»To se mi zdi umevno.«

»To se mi zdi umevno.«

»To se mi zdi umevno.«

»To se mi zdi umevno.«

»To se mi zdi umevno.«

»To se mi zdi umevno.«

»To se mi zdi umevno.«

»To se mi zdi umevno.«

»To se mi zdi umevno.«

»To se mi zdi umevno.«

»To se mi zdi umevno.«

»To se mi zdi umevno.«

»To se mi zdi umevno.«

»To se mi zdi umevno.«

»To se mi zdi umevno.«

»To se mi zdi umevno.«

»To se mi zdi umevno.«

»To se mi zdi umevno.«

»To se mi zdi umevno.«

»To se mi zdi umevno.«

»To se mi zdi umevno.«

»To se mi zdi umevno.«

»To se mi zdi umevno.«

»To se mi zdi umevno.«

»To se mi zdi umevno.«

»To se mi zdi umevno.«

»To se mi zdi umevno.«

»To se mi zdi umevno.«

»To se mi zdi umevno.«

»To se mi zdi umevno.«

»To se mi zdi umevno.«

»To se mi zdi umevno.«

»To se mi zdi umevno.«

»To se mi zdi umevno.«

»To se mi zdi umevno.«

»To se mi zdi umevno.«

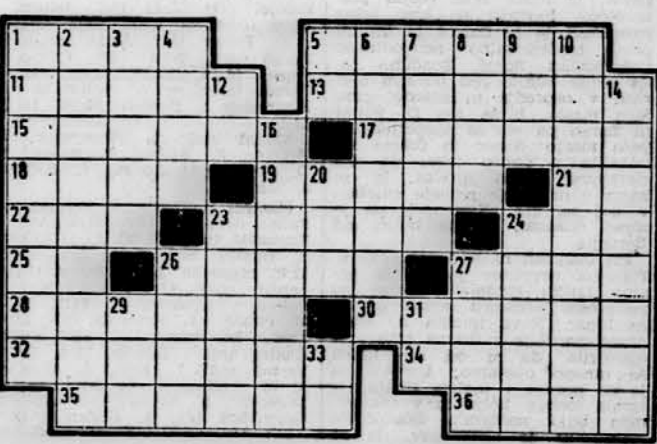
»To se mi zdi umevno.«

»To se mi zdi umevno.«

»To se mi zdi umevno.«

»To se mi zdi umevno.«

Križanka

VODORAVNO: 1. uradni akt, 5. naša ptica selivka, 11. največji kraj na Krau z lesno industrijo, 13. poverljivi, 15. nedelavnost, 17. priprava za vzpenjanje, 18. nazadnjaški javni gradbi, 19. staro Rimu, 19. lepih izcedek glavcev, 21. vinkna igralna karta, 22. lahkostopna disciplina, 23. glasbena oznaka za počasno izvajanje, 24. bajejavne legende, 25. začelci enega najuspešnejših avstrijskih smučarskih sevov, 26. pčica ujeđa, imenovana tudi mišar, 27. avstrijski politik, od 1945–1993 avstrijski kancler (Fidel), 28. prebivalca glavnega mesta balkanske države, 30. malolletni, 31. moskinski, 32. italijanski popevkar, znamenite letošnje "Canzone d'oro" (Maseimo), 33. indijski film, dobitnik Nobelove nagrade za leto 1930 (Andrejčiča Venkata), 35. redna kverina s smetko leta 1930 (Andrejčiča Venkata), 36. modno francosko letovišče na sredozemski obali, 37. bolon la, 38. modno francosko letovišče na sredozemski obali.

NAVPIČNO: 1. intrigan, 2. kovar, 3. podvater, 4. podvater, 5. drugo ime za ivje, 6. danško pivo, ki ga prodajajo tudi pri nas, 7. kraljica za športni klub, 8. sistem prehodnih odnosov, ki se v veljavi že pomekne v Italiji, 9. vrsta meteo, 8. črna, 10. prebivalci balkanske države, 10. francoski general in politik, ki je med drugimi junaki leta 1848 v Franciji (Louis Eugene), 12. začel, 13. živo bitje, navezano na semljo, 14. otrok avstronskega plemena, 15. živno bitje, navezano na semljo, 16. otrok avstronskega plemena, 17. svetovljanski letovišče na Floridi, 25. zgodovinsko mesto, 26. italijanski znanstvenik, 27. ime pisatelja Levstika, 28. števnik, 31. kemikalij znani za žilj, 33. vimek.

REŠITEV PREJŠNJE KRIŽANKA:

VODORAVNO: 1. Trubar, 2. pampa, 3. rožmarin, 13. areal, 14. spurt, 15. kmetia, 16. karo, 17. Drina, 18. Arp, 19. Suez, 20. Rus, 21. Adams, 22. orel, 23. Anara, 24. astra, 25. viola, 26. klavir, 27. atelj, 28. stroka.

hans bender

NEKAJ TAKEGA KOT LJUBEZEN

8. nadaljevanje

Sanjač si bil vedno. Ko si kot otrok, tako kakor zdaj, jutraj poležaval, si že sanjari. V tvoji podstrešni sobi so bile zveržene stene, kakršne delajo vaški mojstri, modro vijoličasta apnena stena, po kateri potegnejo pleskarji z valjarjem, namočenim v barvo, da poživijo steno z naključnimi, čudnimi vzorci, postavami, podobami. Vsaj ti si jih videl. V njih si odkrival otoke, gore, reke in oblake. Ptici in zmaži so se spreletavali nad njimi. Obrazi in maske so te pogledovali, grozeče ali sovražno tuje ali pa prijazno, te ogovarjali, se pogovarjali s teboj.

Toda zmeraj je kdo prišel in te zmotil. V tujskih sobah so drdale budilke. Vrata so treskala. Sessalec je brnel in Sople je z metlo udarila ob vrata. Tvoj oče je prišel in rekel: »Tudi ti bi lahko vstal.« S tem odkikom so bile sanje uničene. Dokončno.

Tudi te sivo zelene, progaste stenske obloge v tetini podstrešnici so oblepljene s tvojimi sanjami, vendar tu niso več samo igra, tu so življenje samo, ki se je dokončno začelo. Vse, kar je še motilo, kar je bolelo, kar je bilo drugačno, boš nekega dne dokončno odrinil v stran in si vsako uro tako izklokal, kot jo boš sam hotel.

Fa Margret? Ja, ona sodi zraven. Lahko bo poleg tebe, ne da bi te motila. Ta mala, nežna, skromna deklica. Odpejal jo boš iz tiste strašne stiskalnice senkaj, v mesto, kjer je sicer tudi mnogo ljudi, vendar nihče ni drugemu napoti, kjer hodi vsak svojo pot.

Margret in ti bosta srečna. Saj ni nujno, da imaš veliko denarja, samo svoje lastno življenje se moraš naučiti živeti in ljubiti koga, ki te ljubi. Ljubiti, kar naprej ljubiti.

Premetaval se je po postelji. Stiskal je obraz v blazino in videl Margret in sebe, kako počenjata najbolj nore reči. Zakaj je tako neumna, tako neumna, tako neumna? Prihodnjic ne kriči. Vzel si jo bo, kar bo hotel. Dovolj si star. In njej bo to tudi počasi všeč. Sicer pa bo odvisno od njega. Pri tem smeš biti odboviti, rajši marš, surov, in pozabiti moraš, če ljubiš.

»Lahko vam dam avtogram, če vam je to všeč.«

»Ne, prav zares, vaše delo mora biti zanimivo. Nekoč sem si tudi jaz želel postati zasednik. To je bilo, se predem sem začel letati. Ste zadovoljni, da ste, kar ste?«

»To je odvisno od dneva... Menda ste zadnjič videli gospoda Sampsona, preden je izginil.«

»Da.«

»Kako je bil oblečen?«

Novi Candy 2.45.

Praktično: z uro urejamo namakanje

Revolucionarno: pranje pri „srednji temperaturi“

Pojačano tradicionalno pranje

Tradicionalno pranje (18 programov — od tega eden za pristno bvečo volno) je ponovno preučeno in pojačano tudi v predpranju. Belino perila ni dosegel noben drug pralni stroj.

Revolucionarno pranje pri srednji temperaturi

Se ena revolucionarna novost: pranje pri srednji temperaturi za tkanine, ki jih perete tedaj je 3 dodatni programi s maksimalno temperaturo 60°: katere urejate s gumbom speciale, neznatna obraba tkanin, prihranek električne energije (na vsaka 4 pranja je 1 brezplačno) možnost temeljitga pranja barvnih tkanin, ki pri visokih temperaturah puščajo barvo.

Ura za namakanje

V stroju 2.45 je možno namakanje perila, čas za namakanje urejate s posebno uro (od 1 do 12 ur, odvisno od madežev). Po končanem namakanju pere stroj avtomatično.

In mnoge druge prednosti

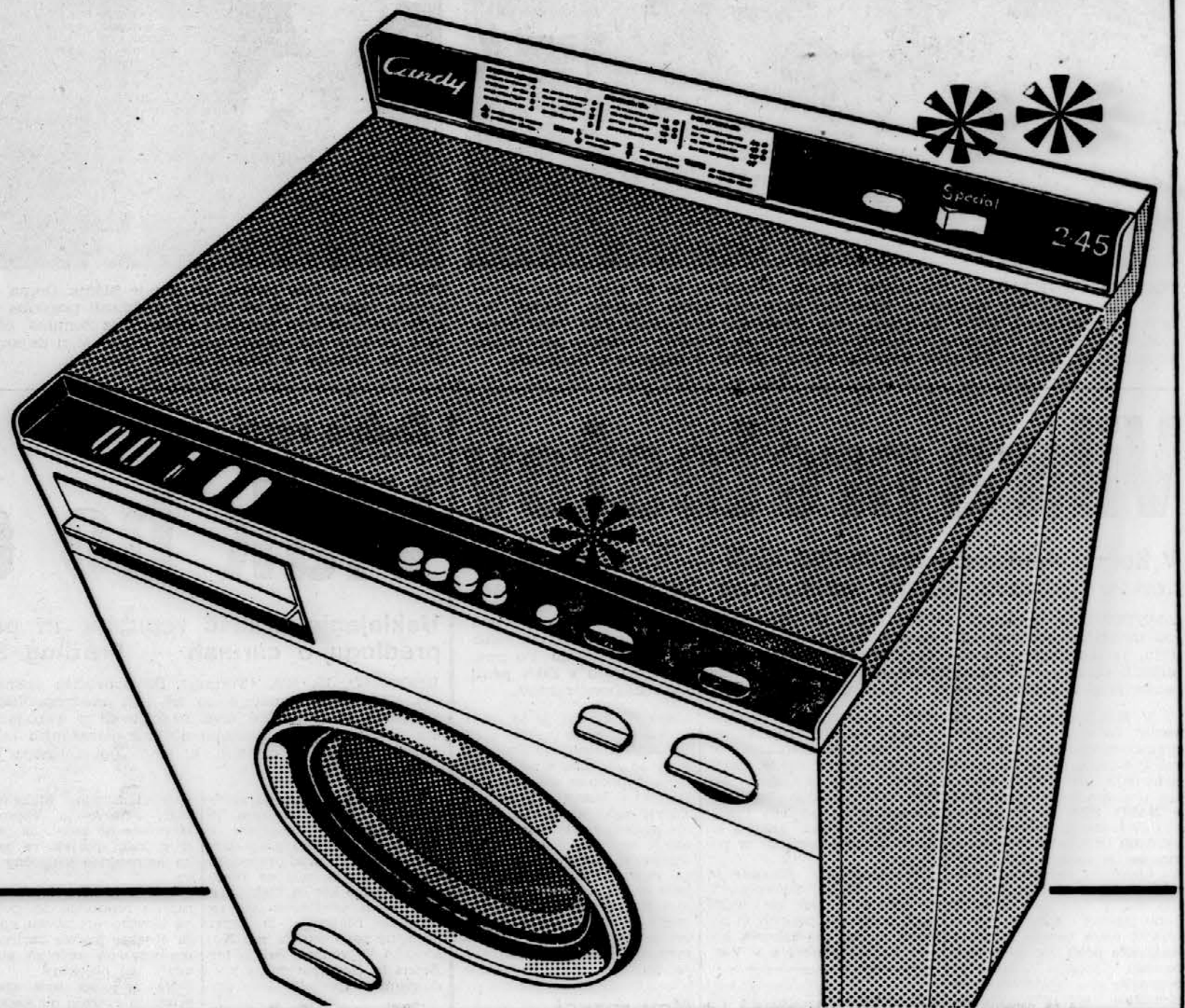
Naprava zoper mečkanje, varnostni gumb, da se stroj ne odpre med pranjem, beljenje prej ali med pranjem, četrta kadica za omeščevalce in druge izdelke za posebne obdelave, ekonomizator, 2 tipa sušenja z več kot 500 obr/min., komande na sprednji strani moderna in funkcionalna zunanja izvedba.

Generalni zastopnik za SFRJ: TEHNO UNION, Ljubljana, Vošnjakova 5, telefon 320-855.

Devizna prodaja: TEHNO UNION, Ljubljana, Vošnjakova 5

Candy

največja evropska tovarna
pralnih strojev

H Gospodu je šel po plačilo
starost slovenskih salezianov

Ivan Perovšek

v 93. letu starosti in v 67. letu duhovništva.
Pogreb bo v Zagrebu v sredo, 17. januarja 1973,
ob 12.15 uri.

Salezijanska družina in sorodniki

Ljubljana, Sv. Gregor, Argentina, Kanada

Sporočamo žalostno vest, da je umrl
naš dragi mož in stric

Jože Habjan

upokojenec

Pogreb dragega pokojnika bo v sredo, 17. 1. 1973,
ob 16. uri izpred pokopališča na Viču. Do pogreba
leži na svojem domu Cesta v Zg. Log 20

Zalujoča žena Terezija in sorodniki.

Ljubljana, 16. 1. 1973

Tiho je odšel od nas naš dobri stric

Jože Majcen

ameriški povratnik

Od njega smo se poslovili v domačem krogu na
Zalah, dne 28. 12. 1972.

Zalujoči:

nečaki in nečakinje ter Marija Strekelj-Majcen.

V 88. letu starosti nas je zapustila
naša draga mama, stara mama in prababica

Ana Zihlerl

rojena DOLENC

Pogreb pokojnice bo v sredo, 17. januarja 1973,
ob 15.30 na kranjskem pokopališču.

Zalujoči:

hčerka Dana, vnuki, pravnuki in drugo sorodstvo
Kranj, 15. januarja 1973

Sporočamo žalostno vest, da nas je zapustila
naša skrbna in plemenita žena, mama, tačča

Ivanka Rebec

rojena MAVER

Pogreb bo v torek, 16. 1. 1973, ob 16. uri iz hiše
žalosti Trnje 5 na pokopališču v Trnje

Zalujoči:

mož Franc, hči Francka, sin Franc z družinami
ter drugo sorodstvo

Trnje, Ljubljana, 15. 1. 1973.

Nepričakovano nas je zapustil v 40. letu starosti

Lojze Rorman

Pogreb dragega pokojnika bo v sredo, 17. jan. 1973
ob 14. uri iz Frančiškove mrliške vežice na Zalah

Zalujoči:

mama, brat Jože, sestra Lojzka, sestra Pepca
in sestra Tončka z družinami ter drugo sorodstvo

Ljubljana, 15. januarja 1973

Umrla je naša ljubljena in nepozabna žena, mama,
stara mama, in sestra

Marija Jelačin

rojena MOZE

Za njo žalujejo: neizostavljivi mož Janez, otroci
Dragica, Jožica, Marija, in. lvo, Martin, Franika in
Andrej z družinami, sestre z družinami ter drugo
sorodstvo

Pogreb drage pokojnice bo v torek, 16. januarja,
ob 16. uri na pokopališču v Senožedah.

Ob 80. letu starosti je doživel
naša draga mama, stara mama

Frančiška Gerkman

roj. ZUPANC

Pokopani smo jo na vodnjem pokopališču
v krogu sorodnikov in vaščanov,
31. decembra 1972

Vsem, ki so dragi pokojni mami naklonili skrb,
ljubezen, dobroto in druge pozornosti, iskrena hvala.

Zalujoči:

hčerke in snaha z družinami

Odbor za delovna razmerja
pri trgovskem podjetju

»CENTROMERKUR«
export-import, Ljubljana, Trubarjeva 3
razpisuje prosto delovno mesto

**DIREKTORJA SEKTORJA
MALOPRODAJE**

POGOJI:

— visoka šolska izobrazba
— 5-letna delovna praksa v gospodarskih
organizacijah ali
— višja šolska izobrazba
— 10-letna delovna praksa v gospodarskih
organizacijah
Po dogovoru bo možno za to delovno mesto
zagotoviti stanovanje.

Komisija za delovna razmerja
pri trgovskem podjetju

»CENTROMERKUR«
export-import, Ljubljana, Trubarjeva 3

objavlja prosta delovna mesta

**1. GLAVNEGA POSLOVODJO
VELEBLAGOVNICE**
2. TRGOVSKEGA POSLOVODJO

za novo prodajalno kovinske galanterije v Ljubljani

**3. POMOČNIKA VODJE
CENTRALNEGA SKLADIŠČA**

Pogoji pod 1.: višja strokovna izobrazba ali visoko-
kvalificiran trgovski delavec s 3-letno prakso na
podobnem delovnem mestu.

Po dogovoru bo možno za to delovno mesto zagotovi-
ti stanovanje.

Pogoji pod 2.: visokokvalificiran trgovski delavec —
po možnosti tehnične stroke s prakso na tem de-
lovnem mestu.

Pogoji pod 3.: visokokvalificiran trgovski delavec
s prakso na podobnem delovnem mestu.

Nastop mogoč takoj ali po dogovoru.

Tako za razpisano kot objavljena delovna mesta je
določeno poskusno delo.

Prejemki po Pravilniku o delitvi dohodka in osebnih
dohodkov podjetja.

Pismene ponudbe s dokazili o izpolnjevanju pogo-
jev po razpisu sprejema Odbor za delovna razmerja,
ponudbe po objavi pa kadrovska služba podjetja
do vključno 25. januarja 1973.

Gradbeno industrijsko
podjetje
»GRADIS«
CENTRALA
LJUBLJANA,
Korytkova 2

vabi k sodelovanju:

1. SEFA
saldakontistov
2. KONTROLORJA
oziroma
INSPEKTORJA
finančnega
poslovanja

POGOJI:

pod 1.: višja komercialna
šola s 5 let delovnih izku-
senj ali srednja ekonomska
šola s 8 let delovnih izku-
senj;

pod 2.: ekonomska fakul-
teta s 5 let delovnih izku-
senj ali višja komercialna
šola s 8 let delovnih izku-
senj.

Ponudbe sprejema kadrovska
socialna služba pod-
jetja 10 dni po objavi pro-
stih delovnih mest. 421

**JUGOSLOVANSKA
AVTOMOBILISTIČNA
REVIIJA**

Frančiška Novak

roj. AVBELJ

Pogreb pokojnice bo v sredo ob 15. uri
iz mrliške vežice Dravije.

Zalujoči:

mož Jože, hčerki Jožica, Helena z družino in
sin Roman ter drugo sorodstvo.

Vižmarje, Žužemberk, Jezica, Maribor.

Vsem sorodnikom, prijateljem in znancem sporočamo žalostno vest,
da nas je v 70. letu starosti nenadoma zapustil naš ljubljani
mož, oče, brat, stari oče, stric in svak

IVAN KEBER

Bajdovčev ata,
posestnik Studenec 17 Polje—Ljubljana

Pogreb bo v sredo, 17. januarja 1973 ob 16. uri izpred hiše žalosti
na pokopališču v Polju

Zalujoči:

žena Frančiška, hčeri Anica in Minka, sinovi Janez, France, Jože,
Stane, Martin z družinami in Tomaž, sestra Ančka in Marija
z družino ter drugo sorodstvo

Studenec, Polje, Zadobrova, Kamnik, Izola, Skofja Loka, Allen

zakaj tako?

Nakup lesa le „z vrha kupa“!

Lesno industrijsko podjetje Bled, še boljše, njen obrat v Retici, kjer je tudi samostojna prodajalna, sta pred časom postala zelo znana z močno reklamno akcijo, ki so vzbudili pozornost in kupcev imajo veliko. Očitno celo preveč, saj se jih, tak občutek smo dobili, celo otepa.

Kupec je želel pri njih kupiti lesni opaz za strop. Prodajalec sicer ni natančno vedel, kaj imajo na zalogi, no pa je po krajšem posvetovanju le povedal, kakšni opazi so na voljo. Ko sta se s kupcem dogovorila za vrsto lesa in dimenzije letve, se je proti zataknilo. Opaže imajo v treh različnih kvalitetah, toda le eno ceno. Kvalitet nameraj ne prebirajo in kupcu je pač prišlo kupiti les „z vrha kupa“!

Ko kupec pristane tudi na to, saj druge izbire nima, plača ali pa prosi, da mu izstavi predračun, ki ga predloži v potrditveni banki, kjer je najel posojilo. Zadnji pot je ubral tudi kupec, ki se nam je pritožil.

Sestavili so mu predračun, ob podpisu pa mu je vodja prodajalne pojasnil, da tudi za dimenzije ne more garancirati. Kupec zapreženi obraz je terjal pojasnitve.

»Veste, pri nas delamo vsak dan hkrati po dve različni dimenziji in samo ti dve lahko dobite. Ene same pa žal ne! Je pa tak opaz izredno lep, je pojasnil vodja prodajalne, pri tem pa se zamrmel v strop. Seveda iz enako širokih letov!«

Kupcu je pojasnil, da izdelke spravi prodajajo in da medsebojno letve iz strojne na en kup! Jemati pa jih je treba z vrha! »Le kdo bi za vas premetaval vse kupa, je še pojasnil vodja trgovine.

Le kdo bi jim organiziral delo, se je spraševal kupec, ko je nejevoljen zapustil Bled.

V. SMOLE

Ne samo besede

Zbor samoupravljalcev, na katerem bodo pretresli srednjeročni program kranjske občine bo prve dni marca

KRANJ, 15. jan. Občinska skupščina se je že oktobra lani odločila, da tako pomemben dokument kot je srednjeročni program razvoja občine, da v pretres širšemu krogu ljudi, ki naj bi se zbrali na zboru samoupravljalcev v današnjem pogovoru z novinarji je predsednik občinske skupščine Janez Sušnik povedal, da so se pripravile na zbor toliko zavlekle, da bo šele prve dni marca.

Delegati, ki so jih delovne organizacije, krajevne skupnosti, samoupravne interesne skupnosti, kmetje in obrtniki, ter politične organizacije in občinska skupščina že izvolili, bodo torej izrekli svoje mnenje o predvidevanjih gospodarskega in družbenega razvoja občine, še posebno o ključnih problemih, ob katerih je najbolj odvisna nadaljnja pot Kranja. To naj ne bi bile le prazne besede brez veljave, zbor pa tudi ne le zaradi lepšega. Stališča, ki jih bo sprejel, bodo namreč morali upoštevati tako občinska skupščina in interesne organizacije kot tudi v delovnih organizacijah. To ne bo veljalo le za srednjeročni program razvoja, marveč tudi za druge pomembne odločitve.

Zbor samoupravljalcev, kot so poudarili v današnjem pogovoru, je bil pomemben tudi kot prvi poskus praktičnega sodelovanja.

»Leteči rudar« v Trbovljah

TRBOVLJE, 15. jan. — Tu že nekaj časa obstaja klub rejevalcev golobov pismenosti, ki nosi naslov »Leteči rudar«. Klub se namerava letos udeležiti Titove štatele golobov pismenosti iz Kumrovc. Poleg tega pa bodo vadili in tekmovali golobopismenosti na relaciji Maribor — Sevnica — Krško — Zagreb — Slavonski Brod — Beograd — Nis — Skopje — Djevdetlija.

T. L.

BREGAR: NOVOMEŠKA

— »Tule bo restavracija. Uredili jo bodo v stilu«
— »In kako bodo čisto navadni občani zmogli cene v stilu?«

ZIMSKO VESELJE — Čeprav za smuko ta čas skoraj povsod primanjkuje snega, ga je za sanikanje najmlajših hitro zadostil. Prav jim pride vsak najmanjši kosček bele poljane. Tako tudi malčkom z Jesenic, ki jih vidite na sliki.

Foto: B. Blenkus

Računajo na občane

Letos poteče samoprisepek za gradnjo šolskih prostorov v občini Trebnje — Veliko je zgrajenega, vse pa ne, samoprisepek bi morali podaljšati

TREBNJE, 15. jan. V trebanjski občini se bo konec letošnjega leta iztekel samoprisepek za gradnjo šolskih prostorov. Zbrani denar so v glavnem porabili za soudeležbo občine pri najetju kredita pri republikanski izobraževalni skupnosti. Čeprav so v sedmih letih precej naredili, zgradili so več šol in adaptirali precej šolskih objektov, je stiska s šolskimi prostori iz leta v leto hujša.

Število učencev tudi naglo raste, saj jih zdaj imajo 2.852, kar je precej visok odstotek v primerjavi s 17.100 občani. Kolikor jih je v tej občini. Menda je še najhujše v Trebnju, kjer so pred sedmimi leti zgradili novo sodobno šolo s telovadnico. Računali so, da bodo vsaj 10 let brez skrbi. Zdaj pa matično šolo obkrožuje v dveh izmenah 769 učencev, imajo pa še pet oddelkov ločenih od šole, trije so v Trebnju, eden pa v Dobrniču in v Dolnji Nemški vasi.

Tri nove šole

»S sedmimi samoprisepeki in republiškim posojilom v zadnjih letih zgradili nove šole na Jelševcu, Trebnju in na

ker denarja iz samoprisepeka, ki trenutno teče, verjetno ne bo dovolj. Vendar računajo, da bo v novem referendumu treba precej sredstev nameniti tudi za komunalno izgradnjo, saj ga bodo občani v taki obliki hitreje sprejeli.

S. DOKL

Potrditve za kmečki turizem

SKOFJA LOKA, 15. jan. V skofjeloški občini, kjer v zadnjem času posvečajo zelo veliko pozornost turizmu na vasi, je lani in predlanskim končalo poseben 90-urni tečaj kar 79 kmečkih gospodinj. Danes so jih povabili v Skofjo Loko, da so jim izročili posebno potrdilo o opravljenem tečaju in se pogovorili o načrtih za prihodnje.

Ker je med kmeti, še posebno na območju Starega vrha in Dvace precej zanimanja za turizem, bodo za gospodinjke pripravili nadaljevalni tečaj, na katerem se bodo udeležence usposobile za pripravljanje okusnih obrokov iz domače hrane za goste na kmetijah. Tako kot prvi tečaj bo tudi tega pripravila delavska univerza v sodelovanju z občinsko turistično zvezo, gozdnim gospodarstvom in kmetijsko zadrugo. V načetu imajo tudi organizacijo posebne posvečevalnice, kjer bodo dajali nasvete v zvezi s kmečkim turizmom.

L. STRUŽNIK

Uspelo mariborsko gostovanje

MARIBOR, 15. jan. — Danes se je vrnila s šestdnevnega gostovanja v Trstu in Gorici drama Slovenskega narodnega gledališča iz Maribora, ki se je tamkajšnjemu občinstvu predstavila s delom Rogierja Vitrac »Viktor ali otroci na obrobju«. Po nmenju tamkajšnje gledališke publike in gledaliških kritikov je predstava izredno uspešna, saj so v kritiki v Pravi prav osnovni šoli, ki jo vodi gradili na Litijah do bravi b — že prihodnje leto najpomembnejša novogradnja. Hkrati pa bo začel gradnje nove šole tudi vzpodbura za občane, ki se bodo čez dve leti odločili o podaljšanju samoprisepeka.

Upravni odbor sklada za graščanje in obnovo šol v Litijah občini in kolektiv osnovne šole Dušan Kveder-Tomaž želita izbrati tak tip šole, ki bo uspešno vsem sodobnim normativom šolanja.

M. D.

Novinarji - člani ZK po pismu

Maribor: aktiv ZK novinarjev o uresničevanju akcijskih programov

MARIBOR, 15. jan. — Danes so se na pobudo medobčinskega sveta ZK Maribor sestali člani aktiv ZK novinarjev in razpravljali o svoji dejavnosti po pismu predsednika ZKJ. Sekretar medobčinskega sveta ZK Maribor Slavko Soršak je med drugim poudaril, da so komunisti v sredstvih javnega obveščanja po pismu aktivno delovali in povsod sprejeli tudi akcijske programe, ki jih uresničujejo.

Razprava je pokazala, da bo treba pregledati akcijske programe in jih uskladiti ter dopolniti s stališči, ki so bila sprejeta na posvetovanju pri predsedstvu ZKJ. Aktiv je podprl pobudo, da bi pri občinski skupščini Maribor čim prej odprli novo delovno mesto za obveščanje. Poudarili naj bi tudi, da večkrat izražajo željo po ustanovitvi oddelka za sociologijo in novinarstvo Ljubljana. V razpravi smo slišali tudi mnenje, da bi morali v samoupravnih aktivih delovnih organizacij vključiti tudi delovno javno st. dela in obveščanje. Ugotovili so, da so viri informacij v nekaterih podjetjih izključno v rokah direktorjev, kar ni sprejemljivo v današnji družbeni praksi.

M. K.

Drsališče na Bajerju

VRHNIKA, 15. jan. — V vrhniški okolici letos ni priložnosti za smučanje. Tudi na znanem smučišču na Ulovihi ni snega in tako seveda vlečnica stoji. Ker ni drsališča, si ljubitelji zimskih sportov pomagajo tako, da se drsajo po ledu na tako imenovanem »Bajerju«. V njem se mnogi počutijo kot v snegu, pozimi pa je ob ugodnem vremenu tam prostorno drsališče. Koliko je varno, to je seveda drugo vprašanje.

J. M.

Šola na „otoku“

Šenturskim učencem naj bi v dogovoru s Creino omogočili normalno šolanje v Cerkljah — Potrebujemo vozilo

KRANJ, 15. jan. Ob vsej skrbi, ki jo v kranjski občini v zadnjem času posvečajo osnovnemu šolstvu, je šenturska gora še vedno ostala nekak oasmičen otok, kjer otroci nimajo možnosti za normalno šolanje. Zaradi tega jim je usojeno delo z rokami, čeprav med njimi brčkone ne manjka tudi bistrih in nadarjenih.

Na šenturski gori imajo zaradi majhnega števila učencev kombiniran pouk, tako da dva učitelja poučujeta vseh osem programov. Kot ugotavljajo pedagoški strokovnjaki, je kvaliteta pouka zaradi tega zelo niska. Nič čudnega ni potem, če je izmed 35 učencev, ki so v zadnjih šestih letih prišli iz šenturskega šole le tretjina nadaljevala šolanje, drugi pa so ostali doma ali pa so se zaposlili kot ne kvalificirani delavci. Med temi, ki so nadaljevali šolanje pa se ni nihče vpisal na kakšno srednjo šolo, ker med drugimi ni imel tujega jezika. V Kranju so se že pred

letjem Creina. Potrebno bi bilo kupiti ustrezno vozilo, ce to pa opremiti z varnostno ograjo in uvesti enosmerni promet.

L. S.

Mladina KS Črničev spet na delu

RADOVLICA, 15. jan. — V radovljiški občini, še posebej v krajevni skupnosti Črničev, je bilo v zadnjem času čutili mrtvilo v družabnem življenju mladine. Zato so na pobudo mladinske organizacije in krajevne skupnosti zno va ustanovili mladinski klub. Na občnem zboru so se dogovorili, da bodo uredili nogometno igrišče, igrišče za košarko, v prostorih kluba pa si je zdaj krajšajo čas v igrah nje šaha in poslušanjem glasbe.

J. F.

mimo grede

Ima predsednik hišo?

Predsednik občinske skupščine je v občini brčkone tišči človek, ki je ljudem najbolj na očeh. Prav za to je še bolj kot drugi občani na prepihu kritike, ki pa včasih posteno udari mimo — nemara zaradi nepoštenih namenov.

To velja še posebno za zadnje obdobje po pismu, ko je kritika tako reklo na tinit. V Kranju so krožile govorice, v katerih ni manjkalo namigovanj in podtikanih. Predsednik občinske skupščine Slavko Zalokar je v zvezi s tem na sobotni seji občinske konference ZKS dejal:

»Na vsak način so mi hoteli vsiti hišo. Morda bi se tisti, ki hišo res imajo ali pa jo gradijo, potem počutili bolj varne. Ko so decembra asfaltirali Partizanski cest, so ljudje govorili, da zato, ker ob njej gradim hišo.

Naj pojasnimo, da kranjski predsednik s svojo družino živi v najamnem stanovanju in da še ni zasidral lopate za novo hišo. Ko pa so na občini sprejemali zahtev na načrt za Cernetovo vrst mesta ob Partizanski cesti, so ljudje to brž povezali s predsednikom, ki naj bi bil tam nameraval zgraditi svojo hišo. Neka ženska je v tem prepričanju šla celo tako daleč, da je predsednikovo željo poprašala, če bi jih vzeli za bodoče sode.

Značilno je še to, da v pospisemnem obdobju kranjski predsednik občinske skupščine dobiva precej več pošte od občanov kot prej. V njej mu sklicujejo se na pismo predsednika Tita, naštevajo številne grehe, ki bi ga prav gotovo morali te pogubiti, če bi bili resnični. Žal so ta pisma anonimna, tako da se predsednik niti za pohvalne ne more zahvaliti, kaj šele, da bi iz njega občana pomiril s pojasnilom.

L. STRUŽNIK

Trbovlje: zapora mostu

TRBOVLJE, 15. jan. — S 15. januarjem je Termoelektrarna Trbovlje zaprla vseh preko Save pri Termoelektrarni I. Za ta ukrep se je odločila na podlagi ugotovitev in naizgaj pristojnega organa občinske skupščine Trbovlje. Most je namreč preobremenjen in je obstaja nevarnost za pešce. Pešci se b. do lahko v prihodnje posluževati novega mostu pri Termoelektrarni II.

T. L.

Pomoč kmečkim otrokom

Kar 245 revnejših šolarjev v trebanjski občini dobiva štipendijo

TREBNJE, 15. jan. — V trebanjski občini prejema štipendijo v višini 50 do 60 dinarjev 245 socialno slabše stoečih kmečkih otrok, vseh šolskih otrok pa je 2.852. Vendar to še ni vsa družbe na skrb za socialno šibke otroke, saj poleg vseh do biva 546 učenec še brezplačno toplo malico in pionirski tisk. Kot posebnost pa velja omeniti, da so v tej občini vsi učenci od prvega do osmega razreda dobili brezplačno ušesnice in uporabo, za kar je občinska temeljna izobraževalna skupnost na menila 100.000 dinarjev. Ob tej priložnosti je vredno poudariti, da so velike težave z nabavo učbenikov in nove šole, saj bi kmalu konec polovice šolskega leta, pa še v naših knjižnicah ni moč dobiti kar 14 predpisanih šolskih knjig.

S. D.

Lani rekordna žetev

V zdravilišču Čateške Toplice so imeli kar 60.932 prenočitev

ČATEŠKE TOPLICE, 15. jan. — V zdravilišču Čateške Toplice so z rezultati lanskega poslovanja izredno zadovoljni, čeprav je na začetku leta zaradi znanih težav kazalo zelo slabo. Letni dohodek se je lani povprečje na 13 milijonov dinarjev, tako da je bilo uveljavljeno za več kot 1 milijon dinarjev čistega dohodka. Poseben rekord so dosegli tudi pri prenočitvah, lani so jih imeli kar 60.932 (domači 49.959 in tuji gostje 10.973). Tudi z obiskom kopalcev v zunanjem in zaprtim bazenu so bili zadovoljni, na prostem se je kopalo 163.317 kopalcev, v notranjem bazenu pa 33.809 gostov.

S. D.

oglašujte v dnevniku DELO

Dom kot hotel

Pridobitev za škofjeloška podjetja — nov samski dom na Trati

SKOFJA LOKA, 15. jan. V Frankovem naselju na Trati so danes odprli nov dom za samske delavce, v katerem je prostora za 160 ljudi. Za škofjeloška podjetja pomeni veliko pridobitev, saj morajo zaposlovati vse več ljudi od drugod.

Hkrati pa je ta dom tudi dokaz večje skrbi za delavce, kot je ob otvoritvi poudaril direktor podjetja Lokainvest, Jože Hauptman. Z vsem udomobem in urejenostjo je namreč zelo daleč od nekdanjih samskih domov in bolj podobnih hotelu, saj bo moral vsak stanovanec le postillati sam.

Pri tem pa bivanje v njem ni tako drago. Stroški na stanovanca znašajo približno 330 dinarjev na mesec, vendar bodo del te vsote pokrila podjetja. Celoten dom je stal okoli 6 milijonov dinarjev. Razen sob in skupnih prostorov za delavce so v njem še prostori za terenske politične organizacije.

Akcijo za graditev doma je podjetje Lokainvest začelo že pred štiri leti, prve lopate so pa zasadili pred letoma letoma. Naivno postelji si je za svoje delavce zagotovilo podjetje LTH, nekaj pa še Iskra iz Retče, kmetijsko gospodarstvo, gorenjska predelovalnica, Transturist in drugi. Ker je bilo prostora dovolj, sta pristopila zraven tudi kranjska Sava in pt potletje, še vedno pa imajo prostih 9 ležišč.

L. STRUŽNIK

NOVO MESTO

Regionalna politična šola

NOVO MESTO, 15. jan. — Na zadnji seji komiteja občinske konference Zveze komunistov v Novem mestu so se zavzeli za ustanovitev regionalne enotne politične šole v metropoli Dolenjske, ki bi jo vodil kadri iz občin Črnomelj, Brežice, Novo mesto, Krško, Sevnica, Metlika in Trebnje.

S. D.

Kako do kadrov

V trebanjski občini v prihodnje še večja skrb vzgoji kadrov — Precej razpisanih štipendij za mlade ljudi

TREBNJE, 15. jan. Tudi v trebanjski občini ne želijo zaostajati za drugimi na Dolenjskem, ki so v zadnjem času posvetili dosti večjo pozornost načrtni vzgoji strokovnih moči. Ne trdimo, da v dolenjskih občinah v povojnih letih niso dali veliko denarja za vzgojo kadrov, žal pa je bilo zaslediti premalo načrtnosti, sodelovanja med odgovornimi dejavniki, štipendirali so bolj na pamet. Zato je večkrat bilo nekaterih strokovnih kadrov preveč, druge pa je bila prava kadrovska suša.

Dolga leta je Dolenjska tu di kadrovskega podpirala bolj razvita slovenska območja, saj so na voljo podatki, ki kažejo, da so kadri, ki so jih štipendirala dolenjska podjetja in v ustave, rajši šli drugam, kot da bi orali ledino doma. Za takšno emigracijo ob obstoju dolocenih vzrokov vendar o teh kdaj drugje.

V Trebnju se do dobro zave dajo brez kadrov ne bodo mogli uspešno razvijati gospodarstva in družbenih služb. Njihova kadrovska prizadevanja kažejo, da trenutno štipendirajo na srednjih, višjih in visokih šolah kar 130 mladih ljudi. Precej štipendij so razpisala podjetja, na vid

nihih mestih sta Trimo in Darna, med najmočnejšimi štipenditorji pa sta občinska temeljna izobraževalna skupnost, ki ima 31 štipendistov in za to leto nameni 170.000 dinarjev ter RIS, ki podpira 69 dijakov in študentov.

Največ štipendij prejemajo dijaki ekonomske srednje šole (23), gimnazije (23) vzgojiteljske srednje šole (14) tehnične srednje šole (19) pedagoške gimnazije (11) in študenti pa so najmočnejši štipendisti filozofske fakultete (8) ekonomske fakultete (5) in pedagoške akademije, kjer prejema štipendijo deset študentov.

To je le kratkoročni načrt

kadrovskih predvidevanj. Na voljo pa imajo tudi programe, kjer je moč videti, da bodo v prihodnjih letih posvetili še posebno pozornost vzgoji pedagoškega kadra, ki ga tudi v tej občini občutno primanjkuje.

SLAVKO DOKL

TRBOVLJE

Navdušeni likovniki

TRBOVLJE, 15. jan. — Sekcija za likovno umetnost — RELIK pri Svobodi center, je v zadnjem času zelo poživila svoje delo. V delovnih prostorih v delavskem domu se vsak dan zbirajo člani te sekcije in ustvarjajo najrazličnejša dela v različnih slikarskih tehnikah. Dvakrat tedensko jim s strokovnimi nasveti pomaga Lea-pod. Kličev, akademska slika. Na njegova predavanja in praktične vaje prihaja vsakokrat od 20 do 35 članov te sekcije.

T. L.

Še v Črnomlju „naša tovarna“

Semiška Iskra bi lahko pod vojila proizvodnjo kondenzatorjev, ker so možnosti prodaje v tujino vse večje

SEMIČ, 15. jan. Semiško tovarno kondenzatorjev, ki zaposluje okrog 750 domačinov, med njimi na šest sto žensk in ki sodi v okvir številnih obratov Iskre po Sloveniji, domačini preprosto imenujejo naša tovarna, s čimer je povedano vse: tovarna je Semič in — Semič je tovarna.

V tej navidez nekoliko prenapeti oziroma prepleti trditvi ni domala nobenega pretiravanja, saj bi semiške družine, ki nimajo nikogar v svojih tovarni, skoraj lahko prešle na

prste obeh rok. Toda tudi ti, ki niso neposredno nimajo ni česar s tovarno, jo vendarle iz leta v leto močnejše občutijo. Stitidesetletna kmečka go

spodnija je kar naravnost priznala: »Som šla pa v Iskro, če ne bo drugače, saj vsak mesec sprejemajo nove delavke.«

Jože Kočvar, pomočnik direktorja semiške Iskre, nam je v zgodbah besedah nare sel vse o današnjem času te perspektive tovarne, in si cer: da delajo svoje proizvode pretežno iz uvoženih materialov (iz Švice, Nemčije in

Francije), da je tovarna vsakič zelo dobro poslovala, da že od 57 leta niso dvignili cen za svoje proizvode, razen za nove artikole. Inflacija so premagovali z večjo produktivnostjo in izpopolnjevanjem strokovnosti. V zadnjih desetih letih so letno beležili približno milijon brutoprodukta. Zadnje čase pa se je material tako podražil, da so pri finančnem uspehu padli skoraj na čisti dohodek, ki ko maj zadošča za izplačevanje osebnih mesečnih dohodkov. Sprito nedavno sproščen cen, bodo lanske poslovno le to zaključili s malenkostnim ostankom dohodka.

Vse večji izvoz

Tovarno rešuje stalno povečanje izvoza. Če so pred lanskim izvozili za 900.000 arjev svojih izdelkov, so jih lani že kar za 1.300.000 dolarjev. Povprečni osebni dohodki v proizvodnji se gibljejo med 1.300 in 1.400 dinarjev mesečno. Največ izvažajo v Zahodno Nemčijo, na Švedsko, v Anglijo, ZDA, v Iran pa tudi na Vzhod. V prvi vrsti zdaj pričakujejo boljših

časov, kar zadeva likvidnost in retencijo.

Posebej ugodno je, da se možnost prodaje kondenzatorjev kot glavnega Iskrinega proizvoda stalno povečuje. Proizvodnja nekaterih kondenzatorjev za elektriko bi lahko celo podvojili. Zdal razmišljajo, da bi se prav zaradi tega razširili. Če se bo to vama širila, kar zadeva proizvodni program, potem bo morala odpreti nov obrat in sicer drugod, ker v Semiču še primanjkuje domačih delavcev. Že zdaj vozijo na delo v Semič deset petdeset delav iz Črnomlja in Vinice. Novi obrat semiške Iskre naj bi zgradili v okolici Črnomlja. Odločitve o tem bo padla prihodnji mesec. V tej sestri skoli tovarni bo našlo zaposlitev okrog 150 žensk v prvi vrsti Črnomlance — dekleta in gospodinjke, ki se niso za poslene.

Štipendiranje

Zanimivo je, da v nekaterih krogih prevladuje mnenje, češ da se semiška »fabrika« preveč povezuje s krajem — Semičem. Zgodilo se je, da

so Semičani potarnali: »Kovad nam bo ušel iz krajevne skupnosti, če ga ne bo vzela naša tovarna.« In tako da je. Sicer pa tovarna v postaja noteč, uradno penzion Smuk, stanovanjske vloke, trgovino, asfaltirala je ceste itd. Brez svoje fabrike Semič ne bi znal več živeti. Če je bilo ob ustanovitvi tovarne pred 21 leti pravo poživljanje, ko so se dekleta in žene odločale za delo v fabriki, si zdaj nihče več ne zna predstavljati kraja brez tovarne.

Neki angleški novinar, ki je pred nedavnim obiskal Semič in tovarno, je kasneje zapisal, češ da je semiška Iskra delavska družba 500 družin — tako je namreč moč po svoje razložiti svojim bralcem naše samoupravljanje. In če ob vsem tem povemo samo še, da tovarna štipendira okrog 60 svojih ljudi: na vseh šolskih stopnjah, da ima 30 svojih stanovanj ter da je spravila skupaj stanovanjska posojila za nad 80 svojih delavcev, da posega v vse pore življenja in nehanja v Semiču, smo povedali skoraj vse.

N. LAPAJNE

Varljivi podatki

Kako varljivi so lahko podatki, tudi taki, ki so pravzaprav točni, če ne poznaš dobro njihove prave sestavine. Je lepo pokazal generalni direktor SDK, da podatki, ki jih je dal, da podatek, po katerem je jugoslovansko gospodarstvo do 1. decembra 1972 pokrilo 76 odstotkov izgub, nastalih do konca leta 1971 — ne drži! Gospodarstvo je namreč v resnici, to se pravi z lastnim denarjem, pokrilo le 4 odstotke teh izgub, preostalih 72 odstotkov pa s najrazličnejšimi akrobacijami.

Pod najrazličnejšimi akrobacijami je treba razumeti v prvi vrsti kredite, ki so si jih izposlovali tako delovne organizacije. Te kredite pa bodo primarno uporabili, kar pomeni, da so si pridobile nekaj dragocenega časa, v katerem bodo morale napeti vse svoje moči in močane, če bodo hotele resnično priti na seleno vejo. Kljub vsemu smemo te sanacijske kredite (dovoljene tudi po zakonu) označiti kot pozitivne, ker so podjetja tako spet prišla do nujno potrebnih obratnih sredstev za normalno poslovanje, s tem pa do možnosti, da prebrodijo teže.

Medtem ko so znašale vse izgube v jugoslovanskih delovnih organizacijah na koncu 1971. leta (ošteje so tudi izgube, ki so se nabrle iz prejšnjih let) 5.260 milijonov dinarjev, so znašale v Sloveniji 187 milijonov dinarjev, in sicer 177 milijonov v gospodarstvu, 10 milijonov pa v negospodarskih. Slovenskim delovnim organizacijam se je posrečilo do 8. januarja 1973 (podatki so torej za več kot

mesec dni bolj sveži kot jugoslovanski in najbrž zato ugodnejši) tako ali drugače pokriti okoli 95 odstotkov omenjenih izgub, s čimer je pokrila pa je od tega približno 10 odstotkov. Pod ugodnostjo pokrivanja pa spet ne smemo razumeti, da je bila izguba pokrivena le delno s denarjem teh organizacij, saj so tu notri tudi nevarna sanacijska sredstva, ki jih podjetjem torej ne bo treba nikoli vrniti.

Relativno je, kot vidimo, položaj v Sloveniji sicer nekoliko ugodnejši kot v Jugoslaviji — še zdaleč pa ne tak, da bi bilo lahko zadovoljni. Večji smerek izgub gospodarstva, tako v Jugoslaviji kot v Sloveniji, je pokrit le navidezno s omenjenimi krediti poslovnih bank, z odložitvijo plačil zapadlih obveznosti, z vrnitvijo akceptiranih računov poslovnim bankam ter iz sredstev republiških in občinskih skladov skupnih rezerv, ki se dajejo v obliki kreditov. Te svoje obveznosti bodo morale delovne organizacije slej ko prej, pač v dogovorjenih rokih, poravnati.

In če posamezne delovne organizacije pokrivajo sedaj svojo izgubo ne s lastnim, marač s tujim, splošnim denarjem, potem je več kot na dlan, da s tem denarjem tudi ne smejo razpolagati tako, kakor če bi ga same prigrisnile. Dišalo bi po kriminalu, če bi se sedaj prepustile občutku, da so na koncu, in bi — kar pri nas ni tako zelo nemogoče — veselo namenjale ta denar na primer za večje plače.

MARKO JAKŠE

Sporazum preozek

Krščiti sporazuma o oblikovanju cen živine in mesa zaslužio javno obsodbo. Sprejete obveznosti bi moral vsak podpisnik dosledno spoštovati. Ker pa tako, dobro navada se ni prevladala v vseh odnosih med gospodarstvi organizacijami, je odprto vprašanje, koliko bo zalega javna kritika pri tistih, ki so doslej raje prodajali živino boljšim kupcem po višjih cenah ali kupovali koruzo mimo sporazuma po nižjih cenah. Odgovoriti bi bilo treba tudi na vprašanje, zakaj so zagrešili take prekrške.

Sedanje razmere na trgu zavajajo ljudi, da kršijo sporazume. Ali bi z ostrimi ukrepi zoper kršitelje bilo mogoče preprečiti take slabosti? Verjetno bi — toda s kakimi ukrepi ne bi uredili stvari v njihovem jedru.

Nekateri slovenski živilarji prodajajo živino mimo sporazuma po višjih cenah, ker jim to omogočajo različne cene na jugoslovanskem trgu. Različne cene živine so posledica različnih cen mesa, ki se med republikami in občinskimi raztezajo do šest din pri kilogramu. Tako različne cene mesa povzročajo tudi pomankanje mesa v nekaterih krajih. Direktor sklada za razvoj proizvodnje in izvoza živine in živilskih izdelkov Djuro Uzelac je pred dnevi povedal, da do letos na domačem trgu verjetno več mesa kot lani — dobro in redno preskrbo domačega prebivalstva ne bomo lahko zagotovili le tako, da — poleg ukrepov pri reži živine — čimprej izenačimo cene mesa na drobno na ravni sedanjih najvišjih cen. Ko bo to uveljavljeno, bo odpravljeno tudi glavni vzrok, ki je nekateri živilarji v Sloveniji navajali h kršenju sporazuma o prodajnih cenah živine.

Sporazum o oblikovanju cen živine in mesa pa ima še širši pomen, zato ne bo zgubil svoje vloge niti takrat, ko bo ves jugoslovanski trg

bolje urejen. Sporazum določa ustrezno razmerje cen živine in mesa, pa tudi mleka. S skupnim nakupom koruze in drugih krmil poskuša svojo dejavnost razširiti. Teritorij na je, žal, preozek, ker zajema le območje naše republike. V Sloveniji je težko uveljaviti drugačne cene, kot se oblikujejo v drugih republikah. Takim poskusom sledijo krščiti sporazuma.

Podpisniki sporazuma v Sloveniji ne želijo ostati pri sedanjih ozi. Ko so pred leti pripravljali prvo etapo sporazuma o oblikovanju cen goveje živine in mesa, so se dogovarjali s sosedji, naj bi tudi v SR Hrvatski pripravili podoben sporazum. V začetku je kazalo, da se bodo dogovorili. Hrvatska republika pa ima na vseh, če druge so sede. Kako bo na tistih njihovih mejah, če se bodo o sporazumu dogovorili z gospodarskimi organizacijami le v naši republiki? Niso se mogli odločiti za naše predloge. Tak sporazum bi bilo torej treba skleniti za območje vse države kot medrepubliški, pa bi bil uspeh veliko večji, kot je sedaj le v Sloveniji.

Z medrepubliškim sporazumom bi lahko ustrezno uredili tudi preskrbo živilarjev s koruzo in drugimi krmili. Lansko jesen je namreč prišlo pri skupnem naročilu koruze za živilarje v naši republiki do spordajanja. Ker je bila polovica koruze zelo draga, so se dogovorili za ceno, ki se je ob podpisu pogodbe z našim živilarjem ugodna. Ponejze pa je cena koruze še padla. Nekateri podpisniki sporazuma so se začeli spraševati: ali naj plačajo koruzo po višji ceni, živino pa prodajajo po nižji, kot velja drugod?

Take razmere na trgu so zapeljale podpisnike sporazuma v Sloveniji v hudo skušnjavo. Zato bi bilo treba s sporazumi urejati trg enotneje za vsa država, pa bo manj kršiteljev in manj gospodarskih težav.

JOZE PETER

FAZLIČ

— Pogled ga, kako je važni! Včeraj so deblokirali žiro račun podjetja, v katerem dela... Po »Borbu«

Kako do več denarja?

V občinah je zemljiška politika po novem šele shodila — Razširiti vire financiranja — Znova poskuski špekulacij — Zaostriti moramo odgovornost

Sprčo nagle rasti večjih mest in vedno večjih potreb po novih stanovanjih so tudi v Sloveniji začele v zadnjih letih hitro in skokovito naraščati cene gradbenih zemljišč. V naši republiki je ta pojav zavzel še večji obseg zato, ker smo v povojnih obdobjih nacionalizirali razmeroma majhne površine in je zato še veliko zemljišč, zlasti ob mestih, ostalo v lasti zasebnikov. Veliko pomanjkanje zemljišč in hkrati vedno večje povpraševanje po gradbenih parcelah za gradnjo zasebnih hiš, ki so se razmahale zlasti po letu 1965, je v zadnjih letih povzročilo vrtočljivo dviganje cen zemljišč in ob tem seveda tudi vse mogoče špekulacije ter neupravičeno bogatenje.

Z namenom, da prepreči najrazličnejše špekulacije, ter hitro in neupravičeno bogatenje posameznikov in organizacij, je konec leta 1971 slovenska skupščina sprejela zakon o vsakršni prepovedi prometa z nepremičninami, sredi lanskega poletja pa smo dobili republiški zakon o razpolaganju z nezasedanimi stavbnimi zemljišči (uradni list SRŠ št. 27 z dne 30. junija 1972). Bistvo tega zakona, ki naj zagotovi dovolj zemljišč za racionalno stanovanjsko gradnjo, je v tem, da mora vsak, ki želi prodati nezasedano stavbno zemljišče, leto naprej ponuditi v naravno pristojni občinski organizaciji (predkupna pravica). Seže v primeru, da občina v 60 dneh ponudbe ne sprejme, lahko lastnik proda zemljišče drugemu kupcu, seveda pod istimi ali ugodnejšimi pogoji za prodajalca.

Še velike potrebe po zemljiščih

Kako pa je danes na terenu, v mestih in večjih središčih, ko je že pol leta uveljavljen omejen republiški zakon in ko so tudi občine na osnovi tega zakona sprejele vse potrebne odločke. Predvsem lahko naploso ugotovimo, da so potrebe po zemljiščih še vedno zelo velike, zlasti za individualno gradnjo. Zasebna gradnja hiš se je v zadnjih letih tako razmahala, da prične v nekaterih mestih na 100 stanovanj že 80 stanovanj v individualnih ali vrstnih hišah in komaj 20 v obliki ali stolpnici. Zakon seveda v tej smeri ne more narediti sprememb čez noč, saj gre za dolgoročni proces. Vrh tega tudi vemo, da še vedno naša mesta rastejo precej hitreje kot splošno slovensko prebivalstvo, saj je rast mestnega prebivalstva celo dva do

trikrat večja od splošne rasti. In če še dodamo, da porabimo za povprečno individualno stanovanjsko hišo od 6 do 8-krat več zemljiškov površin kot za povprečno stanovanje v blokih in stolpnicih, potem je seveda očitno, da bo povpraševanje po nezasedanih površinah, namenjenih za gradnjo stanovanjskih stavb, zlasti zasebnih hiš, še vedno zelo veliko.

Občinske malhe bolj prazne

Seveda se ob tem lahko vprašamo: ali lani sprejeti republiški zakon ni v nčemer razrešil problemov, ki so se kopčili več let. Vsekakor lahko ugotovimo, da je zakon, vsaj trenutno, zajel velike špekulacije in oblikarstvo, ki se je razbohotilo do leta 1971. Toda zakon pravi, da mora vsak nezasedan parcelo najprej ponuditi občini v nakup, če ga občina po 60 dneh ne ponudbe ne sprejme, lahko proda parcelo drugemu kupcu.

Prav tu pa se sicer dobro zamašili občinski odloki, sloneči na omejenem republiškem zakonu, začno počasi krhati. Občinski skladi za nakup gradbenih zemljišč, prek katerih naj bi šel načeloma vsa prodaja z gradbenimi parcelami, imajo namreč še vedno precej prazne malhe. In če občina nima denarja, da ponudbo denarja odkupi, potem pa ni druge poti, kot da od nakupa odstopi. Tako pa spet promet z nepremičninami prehaja pravzaprav na dva tira — v kontrolirani promet z zemljo v družbeni lasti in v nekontrolirani promet zemljišč v zasebni lasti.

Pred kratkim smo na posvetu širšega političnega akta v Ljubljani med drugim slišali, da je imela občina Ljubljana Beograd, kjer je veliko prometa z zemljišči, starost od 15 do 65 let že okoli 70 odstotkov in je znatno višja od stopnje v industrijsko razvitih državah. Na obseg in strukturo zaposlenosti v SR Sloveniji bodo vplivali tudi migracijski tokovi, ki potekajo iz smeri jug-zahodna Evropa, s katerimi je v relativno manjšem obsegu potrebno računati tudi v prihodnjih letih. Po letu 1965 se je v tujni časno ali trajno zaposlilo na 50.000 naših delavcev. Od teh jih je bilo ob koncu leta 1970 v tujni še vedno okoli 40.000, med njimi kar 50 odstotkov strokovno usposobljenih delavcev. V takšnih pogojih se delovne organizacije intenzivno usmerjajo na zaposlovanje z drugih območij Jugoslavije, kjer pa so možnosti omejene, zlasti glede pritegnitve poklice, ki so usposobljeni delavci.

V razdobju 1971—75 se bo v SR Sloveniji celoten dotok mladine v aktivno prebivalstvo gibal med 120.000 do 135.000 oseb. To bi poleg nadomestitve pričakovane izgube v aktivnem prebivalstvu omogočilo povečanje zaposlenosti v celotnem družbenem in zasebnem nezemljiškem sektorju za okoli 8,9 odst. Vse te ugotovitve nam jasno kažejo, da postajajo demografski viri v SR Sloveniji omejitveni dejavniki razvoja, zato mora biti racionalno zaposlovanje ena izmed bistvenih smeri razvojnega politike.

70% zaposlenih žensk

Poleg manjšega naravnega dotoka v aktivno prebivalstvo so se v preteklosti močno zmanjšale tudi delovne rezerve v celotnem družbenem in zasebnem nezemljiškem sektorju. Na to kaže med drugim občutno zmanjševanje deleža mlajšega aktivnega delovnega prebivalstva, ki se je v razdobju petnajst let znižal na polovico. Tudi v ženskem prebivalstvu ni večjih rezerv, saj znaša dosežena stopnja aktivizacije žena v

lani vsega dober milijonček dohodka od taks, ki jih pobira občine pri prometu z zemljišči. S take skromnim denarjem seveda občina ne more nakupiti kaj dosti zemljišč. Vrh tega smo slišali, da se cene oziramo ponudbe v blokih in stolpnicih, potem je seveda očitno, da bo povpraševanje po nezasedanih površinah, namenjenih za gradnjo stanovanjskih stavb, zlasti zasebnih hiš, še vedno zelo veliko.

Hitro dopolniti zakone in odloke

Seveda je očitno, da republiški zakon o razpolaganju z nezasedanimi stavbnimi zemljišči ne bo polno zaživel, če mu ne bomo ustvarili za to vseh potrebnih pogojev. To so ugotovili tudi na že omejenem posvetu širšega političnega akta v Ljubljani. Skratka, gre za to, da občine dobijo čim prej dovolj denarja, da začne zemljo po pravični odškodnini odkupovati in tako krotijo zemljiško politiko.

O tem, kakšni so še možni viri, da pridejo občinske ustrezne organizacije čim prej do dovolj denarja, so mnenja še precej razčlenjena. Predvsem prevladuje mnenje, da je treba s precej večjo zloco zajemati tako imenovano mestno rento, in sicer ne samo pri posameznih zasebnih lastnikih zemlje, marveč tudi pri delovnih organizacijah. Tudi tako imenovani prispevek za uporabo mestnega zemljišča je danes skoraj

simbolična dajatev, vrh tega pa imajo v mestih še zelo velike površine, na katerih tega prispevka sploh ne plačujejo. Tudi s spremembami in dopolnitvami nekaterih drugih zakonov in odlokov (npr. o komunalnih taksah, o davku na promet nepremičnin, o davkih na dohodek od premoženja in podobno), bi lahko hitro zafelj v vseh mestih dovolj denarja, ki bi občinski organizacije oziroma skladi za nakup stavbnih zemljišč omogočili v praksi voditi uspešno zemljiško politiko. Tudi celotni davčni sistem se ni popolnoma usklajen s našo zemljiško politiko. Močno se tudi uveljavlja prepričanje, da bi kazalo tudi v zemljiškem in komunalnem gospodarstvu doledeneje uveljaviti načelo solidarnosti, bodisi z neke vrste solidarnostnim prispevkom ali v kakšni drugi obliki.

Vztrajati na začrtani poti

Seveda nam prehodne težave, ki so nujne sprčo kratkega obdobja, odkar je začel veljati lan sprejeti republiški zakon, ne smejo vzeti poguma, da bi kar vrgli puško v koruzo. Načelo, naj zemljiško politiko vodijo občinske skupšine, je vsekakor pravilno, saj celo, v kapitalističnih deželah zelo uspešno in odločno krotijo vse mogoče spekulativne in prevarne dejavnosti posameznikov, če gre pri zemlji za javne interese.

Najbrž torej ni druge poti, kot da zemljiško politiko z normativne plati čim hitreje dopolnjujemo, predvsem v tisti smeri, da bomo lahko ustrezne občinske organizacije zlasti finančno hitro usposabljali za svoje naloge (odkup zemljišč in opremljanje s komunalnimi napravami). Seveda je brskone še daleč daleč, ko bomo lahko vsa stanovanja, namenjena za stanovanjsko gradnjo, prodali za sorazmerno interesom ali delovnim organizacijam, popolnoma komunalno opremljena, na kot to delajo v večini razvitih dežel. Toliko denarja še nekaj let prav gotovo ne bomo imeli, ker je pač naš primanjkljaj v komunalnem gospodarstvu še precej večji kot v stanovanjskem. Vsekakor pa bo že velik uspeh, če bomo v vseh občinah letos lahko zbrali dovolj denarja, da bodo občinski skladi večino zemlje, ki je zniživna za rast mesta in s tem za odkup, lahko tudi odkupili.

Zato bi morali pospešeno pripravljati ne samo normativne dopolnitve, marveč tudi v vseh občinah oživiti te formirane organe, ki se ukvarjajo z zemljiško problematiko. Ti organi naj bi hitro dajali pobude republiškim organom za ustrezne normativne dopolnitve in spremembe, hkrati pa naj pospešijo v občinski vrsti praktičnih in organizacijskih ukrepov, s katerimi lahko marsikaj uredimo še danes. Predvsem mislimo ob tem na nujno večjo usklajenost in povezanost raznih organizacij in organov (urbanisti, občinski skladi, davčni cigani, sodišča itd.), zlasti pa je treba na vseh ravneh in povsod spoštovati družbene discipline in takoj zaostriti odgovornost v tistih primerih, ko je očitno, da gre znova za špekulacije in neupravičeno bogatenje.

IGOR PRESERN

OGLASNA AGENCIJA, Ljubljana, Subičeva 1
(Tel. 21-896 in 22-020)

Politična šola v Mariboru

Organizacije ZK morajo uvesti redni sistem izobraževanja — Program

Medobčinski svet Zveze komunistov Maribor je obravnaval izobraževanje komunistov v občinah Maribor, Slovenska Bistrica, Ormož, Ptuj in Lenart in poudaril izredno pomembnost tega področja dela zlasti po pismu predsednika ZKJ in izvršnega biroja. Sklenili so, da bo treba več ljudi izobraževati v večerni politični šoli. To šolo bi naj obiskovali zlasti tisti delavci, ki jih nameravajo kandidirati za funkcije v zvezi komunistov, sindikatov ali samoupravnih organih.

Obravnavali so tudi možnosti, da bi organizirali enoletno srednjo politično šolo v Mariboru. Načelno so se strinjali, da bi ustvarili oddelek srednje politične šole iz Ljubljane, ki bi zajemal celotno severovzhodno Slovenijo. Sekretarju Slavku Soraku so naročili, naj se zaima v Ljubljani, kako bi to misel uresničili.

Tudi organizacije ZK bodo morale uvesti v redni sistem dela izobraževanja bodisi na posebnih študijskih sestankih ali pa del rednih sestankov posvešiti obravnavi posameznih idejno aktualnih tem. Seminarji za novospregate člane so se pokazali kot ustreznega oblika izobraževanja. Zato so predlagali, naj občinske organizacije ZK sprejmejo sklep o tem, da mora vsak novospregati član ZK sodelovati na seminarju po programu, ki ga je že sprejel medobčinski svet ZK.

M. KOS

„Sava“: prodor radialk

Čedalje večja proizvodnja — L. 1974 že 1,5 milijona avtomobilskih gum

Po 25 letih od začetkov avtopnevmatike se je kranjska Sava lani uvrstila med tiste večje evropske tovarne, ki na leto izdelajo več kot milijon avtomobilskih gum. Kolikšen razmah so v Kranjski napravili v zadnjem obdobju in kakšni so obeti za naprej, pove primerjava, da bodo v prihodnjih štirih letih poslali na tržišče toliko gum, kot doslej v vseh petindvajsetih letih.

Letos planirajo, da bodo izdelali 1.260.000 gum, to je približno za četrtino več kot lani, prihodnje leto pa naj bi se približalo že poldrugemu milijonu. K temu jim bo največ pomagala nova valjarna in novi stroji. To sodi v načrt povečane in modernizirane avtopnevmatike, ki ga uresničijo v sodelovanju z dunajskim Semperitom in ob pomoči tujih finančnih partnerjev. Predvidena je, da bodo v letu 1974 v novi valjarji poglani v avgustu.

Vrednost avtomobilskih gum, ki predstavljajo dobro polovico celotne proizvodnje v Savi, bo letos narasla na 400 milijonov dinarjev. Od tega bodo za okoli 3 milijone dolarjev izvozili, medtem ko so lani prodali tujim kupcem za 2,3 milijona dolarjev gum. Pri tem je zanimivo, da za nekateri gume več letirajo na zunanjem tržišču kot pa doma. Rast mesta in s tem za odkup, lanko tudi odkupili.

LADO STRUŽNIK

„Odtujeni“ odvetniki

Predsednik skupščine mesta Beograda Branko Pešić je dejal: »V Beogradu živi in dela več kot pol odvetnikov SR Srbije. Tu je hkrati največja odvetniška organizacija v državi, a vendar vemo v mestni skupščini zelo malo o njihovem delu. Pravzaprav to niti ni čudno, ker sedamo k vsem pogovorom navadno konec leta, ko raspravljamo o davčni stopnji,« piše Politika.

Kaj se dogaja v Vojvodini

VUS v daljšem članku opisuje okoliščine, v katerih in zaradi katerih sta po številnih ostavkah članov političnega vodstva na Hrvaškem, v Srbiji, Sloveniji in v Makedoniji konec lanskega leta odstopila tudi predsednik PK ZK Vojvodine Mirko Čanadanović in sekretar sekretariata PK Miloš Radujković, s čemer je enotni proces odstopov zaokrožen, če že ni končan.

Z odstopi v Vojvodini je padel zastor na obdobje jugoslovanske politike z leti, v kateri se je vedelo, s kakšnimi kartami kdo razpolaga v hazarantni igri vseh proti vsem. Nekdo je v rokah držal turizem in zahteval svobodno razpolaganje z devizami, drugi je držal kapital in zahteval svobodno tržišče, tretji novonajden trg, četrti svojo nerazvitost itd. V tej razglednici je Vojvodini pripadalo izmišljeno in pisano nacionalni sestav prebivalstva.

V Srbiji, posebno v Beogradu, se je po 1968. letu trgovinski in finančni promet izrazito razvil in povezal s tujimi velikimi sistemi, z velikimi industrijskimi in materialnimi integracijami in koncentracijami. Da bi se vključila v program razvoja republike, se je tudi Vojvodina povezala s prometom, politično pa je krenila v oster boj proti birokraciji, kar je v vsej ZK Srbije postala ena osnovnih političnih tem. Vojvodinsko odvajanje od kmetijstva kot prevladujočega gospodarskega usmerjanja kot preključujočega beograjskega ekonomski institut 1.1971. List navaja nekatere izjave Čanadanovića, iz katerih je razvidna idejnost politike ZKS in PKV. Članek končuje z ugotovitvijo, da bo ocena političnega položaja in obrazložitve ostavk, ki ju bo sprejel PK v marcu, del ustege preloma za katerega je dr. Vlastko, predsednik PKS, dejal, da Srbijo šele čaka. Vojvodinske politične perspektive namreč ni mogoče ocenjevati izven konteksta razvoja dogajanj v Srbiji kot celoti.

Več kot smo pričakovali

Borba na vidnem mestu na prvi strani poročila, da se strani, da bo od prvega januarja nad milijon zaposlenih prejemalo zmanjšane osebné dohodke in ure sni. Stevilka bo mnogo manjša. Vendar bo prebivalstvo vir največjega dela sredstev za saniranje gospodarstva, bo pa tudi to, kar zdrži poznavalec razmer, mnogo manj boleče, kot se je mislilo. Med drugim zato, ker so gospodarske organizacije izgrabe iz prejšnjih let zmanjšale že do 31. dec. lanskega leta s 5.260 mio na samo 750 mio dinarjev. Ostale pa so še nepokrite mnoge investicije, čeprav so se od 31. avgusta do konca lanskega leta zmanjšale s 4.821 na 4.900 mio din, kar je bilo doseženo s konverzijo dolgov, oproščanjem nekaterih davkov investitorjem družbenopolitičnim skupnostim ter na druge načine. Kljub temu je v posameznih republikah in praljavah ostal velik deficit. Splošna ocena je, da je storjen veliki uspeh, ki je pričakovan, hkrati pa je važna ugotovitev, da ponekod niso dovolj naporu samih akterjev, temveč je potrebna tudi intervencija družbe. In to na vseh ravneh. Zato se tudi pričakuje dogovor o bistvenih vprašanjih.

Zapiranje virov neenakosti

Predsednik IS Kosova Ljilja Vakić je na skupni seji PK ZK Kosova in predstavitelj sindikatov med drugim dejal, da bo vse, kar je odtujeno delavskemu razredu in privatizirano, kar se je prešlo iz družbenega lastništva v privatno, pravi, odvzeto in vrnjeno tistim, ki so se dobro izkazali, piše Borba. Izvršni svet je že pričel s preučevanjem pravih lastnine in s pripravljanjem novih predpisov v stanovanjski politiki. Odzvali bodo vse nepravilno izgrajene in pridobljene stanovanjske in poslovne površine. V politiki kreditiranja stanovanjske izgradnje bodo uvedli določene korektive odstranitvi dolga pri dobavlju kreditov, sredstva nad dolžnikom zneskom nad sprejeto v komercialne kredite valoriziral, do stare kredite, posebno za poslovne pravctorje. Onemogočili bodo odsužanje del privatnega sektorja nonotarnu in podobna dela bodo omejeni na minimum, a posoma upoštevani bodo morali izraziti med pokupnino in dohodkom iz delovnega razmerja, predvsem pa bodo okrepili kontrolo in davčno službo, delo organov SDK, nektrajni zaden in sodstva.

Neutemeljene govorice

Politika ekspres objavlja izjavo direktorja zveznega zavoda za cene Vjekoslava Lacočevića, da so neutemeljene govorice o podražitvi kave in tobaka. Po njegovih besedah v zveznem zavodu za cene niso obravnavali in ne obravnavajo nikakršnega predloga o novih cenah za ta dva artikla.

Združeni elektrodistributerji

Vietnik na vidnem mestu na prvi strani poročila, da je osem elektrodistribucijskih podjetij podpisalo samoupravni sporazum o združitvi v enotno podjetje, ki bo na področju severovzhodne Hrvatske 36 občinskih skupščin) krilo približno 500.000 prebivalcev. Letni dohodek bo znašal okrog 900 mio dinarjev.

Čudna podpora

Pod tem naslovom piše Borba, da je izvršni odbor Poljudanke na zadnji seji več časa posvetil ostru razpravi o ostavkah in suspendiranju nekaterih voditeljev banke kakor pa poslovno-ekonomskim problemom, pred katerimi je v tem trenutku tujo. Jugoslovanska kmetijska banka. List pravi, da je IO na pive predloge za suspenzijo odgovornih oseb v tej banki reagiral na način, ki je mnoge resnično presenetil. Namesto pričakovane podpore, so začele padati kritike. Na ljudi, ki se najbolj trudijo, da bi se položaj v kolektivni čim hitreje uredil. Zdi se, da bo preobse odstranitvi tudi to zbiranje oviro na poti k razumnemu konsolidiranju — njen izvršni odbor v njegovi današnji sestavi.

metal

Trgovsko, izvozno, uvozno, zastopniško in proizvodno podjetje
LJUBLJANA, DALMATINOVA ULICA 2

razpisuje

javno licitacijo

za odprodajo naslednjih osnovnih sredstev:

OSEBNI AVTO PEUGEOT 404, letnik nabave 1969, št. motorja in šasije 5522637

OSEBNI AVTO PEUGEOT 404, letnik nabave 1967, št. motorja in šasije 5398029

LICITACIJA BO V CETRTEK, 18. 1. 1973, OB 10. URI V GARAZAH METALKE LJUBLJANA, GORIŠKA ULICA 3.

Kadri in znanje

Premalo mladih

Predlog novega plana SR Slovenije posveča posebno pozornost kadrom in znanju, pogojema za nadaljnjo rast

Spoznanje, da je znanje, oziroma kvalificiranost kadrov temeljni pogoj za sleherni gospodarski in družbeni rast, je v nekem smislu zelo prisotno povsod na straneh predloga družbenega plana razvoja SR Slovenije v letih 1971—1975. Zato ni nič čudnega, če posveča plan posebno, sedmo poglavje kadrom in znanju kot temeljnemu dejavniku v prihodnjem razvoju.

Dinamične in kompleksne spremembe, ki v svetu potekajo na vseh področjih ekonomskega in družbenega življenja in ki jih potrjujejo številne znanstvene raziskave bodočega razvoja, kažejo, da so razvite države že intenzivno sodeli procesi nove industrijske revolucije, ki so ji temeljni množični znanstveni, tehniški, tehnološki in organizacijski dosežki ob hitrem porastu obsega, kvalitete, specializacije in koncentracije strokovnih in znanstvenih kadrov. Razvoj znanosti, izobraževanja in sploh aktiviranje kvalitativnih dejavnikov razvoja postaja vse bolj odločilen in neposredno čimveč v tej temti, kjer očitno dobivajo prednost eko-

nomije, kjer se te komponente le akumulirajo.

Kvalitetno nov položaj

Za planirani družbeno-ekonomski razvoj v SR Sloveniji so zato v prihodnjem obdobju pomembni obseg, kvaliteta ter stopnja zaposlenosti prebivalstva in aktiviranja delovnih ljudi kot osnovnih dejavnikov razvoja in v zvezi s tem tudi naloge, ki jih je na tem področju potrebno uresničevati, da bi zagotovili dinamiko in pogoje družbene reprodukcije.

Zato prehaja SR Slovenija na področju zaposlovanja v kvalitetno novo

